

Školská sociálna práca v prostredí vysokých škôl II

Renáta Hrušková

Kľúčové slová:

školská sociálna práca, školský sociálny pracovník, vysokoškolské prostredie, charakter potenciálu školskej sociálnej práce.

Kontaktné údaje:

Mgr. Renáta Hrušková, PhD.:
Technická univerzita v Košiciach,
Katedra spoločenských vied,
Vysokoškolská 4, 042 00 Košice,
E-mail: renata.hruskova@tuke.sk

Abstrakt:

Štúdia je venovaná charakteru potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí slovenských vysokých škôl v teoretickej, empirickej aj aplikatívnej rovine. Obsahový rámec prvej časti je tvorený teoretickou a metodologickou časťou. Druhá časť pozostáva z interpretácií výskumných zistení. Štúdia prináša výsledky vlastného empirického skúmania o možnostiach etablovania školskej sociálnej práce v podmienkach slovenských vysokých škôl. V rámci empirického skúmania bola využitá kvantitatívna metodológia a výskumný nástroj vlastnej konštrukcie - Metodika ŠSP-1. Cieľom empirického výskumu bolo zistiť charakter potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity. Hlavným výsledkom práce je konštatovanie, že empirický výskum preukázal potenciál školskej sociálnej práce v prostredí vybranej univerzity. Boli identifikované problémy vysokoškolských študentov, pri riešení ktorých deklarovali potrebu služieb školského sociálneho pracovníka, rovnako aj jeho funkcie.

6. Empirická analýza charakteru potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity

6.1. Popis výskumnej vzorky

Výskumný súbor tvorilo celkom 479 respondentov z 500 oslovených. Súbor bol tvorený dennými študentmi Technickej univerzity v Košiciach, ktorí boli ochotní zúčastniť sa na výskume a odpovedať na okruhy otázok uvedených v Metodike ŠSP-1.

Tabuľka č. 2: Štruktúra výskumnej vzorky podľa pohlavia

Pohlavie	Počet	%
Muži	251	52,40
Ženy	228	47,60
Spolu	479	100

Tabuľka č. 2 znázorňuje celkové zloženie respondentov podľa pohlavia. Z údajov uvedených v tabuľke vyplýva, že z celkového počtu (479) zúčastnených respondentov tvorili muži 52,40% (251) a ženy 47,60% (228) respondentov. Zastúpenie mužov a žien zúčastnených na výskume je približne rovnaké, čím sa nám podarilo dosiahnuť interpohlavnú vyváženosť výskumnej vzorky.

Tabuľka č. 3: Štruktúra výskumnej vzorky podľa pohlavia a veku (v % z riadka)

Pohlavie	Vek			Spolu
	18-21	22-25	nad 26	
Muži	49,00	46,61	4,38	100,00
Ženy	39,47	55,70	4,82	100,00
Spolu	44,47	50,94	4,59	100,00

Štruktúru výskumnej vzorky z hľadiska pohlavia a veku možno vidieť v tabuľke č. 3. Na základe týchto údajov možno konštatovať, že z celkového počtu opýtaných mužov tvorili najväčší podiel muži vo veku od 18 do 21 rokov (49,00%), čo je len o 2,39% viac ako muži vo veku od 22 do 25 rokov (46,61%). Najmenší podiel spomedzi mužov tvorili respondenti nad 26 rokov (4,38%).

Zo všetkých opýtaných žien tvorili najpočetnejšiu skupinu ženy vo veku od 22 do 25 rokov (55,57%), ktorá je zároveň najpočetnejšou skupinou vôbec. O niečo menšie zastúpenie mali ženy vo veku od 18 do 21 rokov (39,47%). Rovnako ako u mužov, najmenší podiel spomedzi žien mali respondenti nad 26 rokov (4,82%), čo je aj logické vzhľadom na to, že vysokoškolské štúdium v dennej forme absolvujú študenti (pri predpoklade, že nastúpia študovať hneď po ukončení stredoškolskej prípravy) približne vo veku od 19-20 do 25-26 rokov.

Celkovo, bez ohľadu na pohlavie, najpočetnejšiu vekovú kategóriu predstavovali respondenti vo veku od 22 do 25 rokov (50,94%) a naopak najmenej početnú, respondenti nad 26 rokov (4,49%).

Tabuľka č. 4: Štruktúra výskumnej vzorky podľa pohlavia a typu ukončenia strednej školy (v % z riadka)

Pohlavie	Typ ukončenia strednej školy				Spolu
	humanitná	Technická	ekonomická	gymnázium	
Muži	4,38	48,21	21,12	26,29	100,00
Ženy	9,21	31,14	42,11	17,54	100,00
Spolu	6,68	40,08	31,11	22,13	100,00

Obraz o zložení výskumnej vzorky z hľadiska pohlavia a typu ukončenia strednej školy uvádza tabuľka č. 4. Na základe údajov uvedených v tabuľke možno konštatovať, že zo všetkých oslovených mužov najpočetnejšiu skupinu tvorili muži, ktorí mali ukončené stredoškolské vzdelanie technického zamerania (48,21%), táto skupina bola zároveň celkovo najpočetnejšou skupinou. Naproti tomu, najmenej početnou skupinou mužov bola skupina, ktorá mala ukončené vzdelanie humanitného zamerania (4,38%), pričom táto skupina bola zároveň celkovo najmenej početnou skupinou. Približne rovnaké, len s relatívne malým rozdielom (5,17%) mali zastúpenie muži so skončeným ekonomickým zameraním (21,12%) a muži s ukončeným štúdiom na gymnáziu (26,29).

Z oslovených žien najpočetnejšiu skupinu tvorili ženy, ktoré mali ukončené ekonomické stredoškolské vzdelanie (42,11%). Naproti tomu, najmenej početná skupina žien mala ukončené (rovnako ako u mužov) stredoškolské vzdelanie humanitného zamerania (9,21%).

Celkovo najsilnejšie zastúpenie mali respondenti, ktorí mali ukončené stredoškolské vzdelanie technického zamerania (40,08%) a najslabšie zastúpenie bolo respondentmi, ktorí mali ukončené vzdelanie humanitného zamerania (6,68%).

Tabuľka č. 5: Štruktúra výskumnej vzorky podľa pohlavia a veľkosti miesta trvalého bydliska (v % z riadka)

Pohlavie	Veľkosť miesta trvalého bydliska					Spolu
	do 1 000	od 1 001 do 10 000	od 10 001 do 50 000	od 50 001 do 150 000	nad 150 000	
Muži	18,33	24,30	25,50	10,36	21,52	100,00
Ženy	20,18	35,96	15,79	9,65	18,42	100,00
Spolu	19,21	29,85	20,88	10,02	19,83	100,00

Otázky obsiahnuté v Metodike zamerané na zisťovanie sociálno-demografických charakteristík nám umožňujú pohľad na štruktúru výskumnej vzorky aj z hľadiska pohlavia a veľkosti miesta trvalého bydliska (viď tabuľka č.5). Z údajov uvedených v tabuľke vyplýva, že spomedzi mužov mali najvyššie zastúpenie respondenti, u ktorých veľkosť miesta ich trvalého bydliska spadala do kategórie od 10 001 do 50 000 obyvateľov (25,50%), pričom takmer rovnako početná skupina respondentov (24,30) reprezentovala kategóriu s počtom obyvateľov od 1 001 do 10 000. Naproti tomu, najmenej respondentov (10,36%) bolo zastúpených v kategórii s počtom obyvateľov od 50 001 do 150 000.

Spomedzi žien mali najvyššie zastúpenie (35,96%) ženy, ktoré uvádzali veľkosť trvalého bydliska v rozpätí od 1 001 do 10 000 obyvateľov. Rovnako ako u mužov, najmenej respondentov (9,65%) spadalo do kategórie od 50 001 do 150 000 obyvateľov.

Celkovo, bez ohľadu na pohlavie možno konštatovať, že jednotlivé kategórie (tvorené podľa veľkosti miesta trvalého bydliska) boli respondentmi približne rovnako zastúpené, až na kategóriu od 50 001 do 150 000 obyvateľov, ktorá mala najnižšie zastúpenie respondentov (10,02%). Najvyššie zastúpenie respondentov (29,85%) mala kategória od 1 001 do 10 000 obyvateľov.

Tabuľka č. 6: Štruktúra výskumnej vzorky podľa pohlavia a vzťahu k viere a náboženstvu (v % z riadka)

Pohlavie	Vzťah k viere a náboženstvu				Spolu
	som veľmi silne veriaci/a/i	som veriaci/a/i	sympatizujem s vierou/náboženstvom	nie som veriaci	
Muži	8,76	47,81	23,90	19,52	100,00
Ženy	9,21	59,65	20,18	10,96	100,00
Spolu	8,98	53,44	22,13	15,45	100,00

Štruktúra výskumnej vzorky z hľadiska pohlavia a vzťahu k viere a náboženstvu uvedená v tabuľke č. 6 poukazuje na to, že najpočetnejšou skupinou spomedzi mužov (47,81%) a rovnako aj spomedzi žien (59,65%) bola skupina veriacich respondentov. Hneď za ňou nasledovala skupina respondentov sympatizujúcich s vierou a náboženstvom (muži – 23,90%, ženy – 20,18%). Naproti tomu, najmenej početnú skupinu, taktiež rovnako u mužov (8,76) ako aj žien (9,21), tvorili veľmi silne veriaci respondenti.

Celkovo najpočetnejšou (bez ohľadu na pohlavie), bola skupina veriacich respondentov (53,44%). Naproti tomu, najmenej početnou skupinou boli silne veriaci respondenti (8,98%).

Tabuľka č. 7: Štruktúra výskumnej vzorky podľa pohlavia a absolvovania nejakej formy sociálneho, psychologického prípadne iného poradenstva (v % z riadka)

Pohlavie	Absolvovanie nejakej formy sociálneho, psychologického príp. iného poradenstva			Spolu
	áno úspešne	áno neúspešne	nie	
Muži	18,73	2,39	78,88	100,00
Ženy	27,63	2,63	69,74	100,00
Spolu	22,96	2,51	74,53	100,00

Štruktúra výskumnej vzorky z hľadiska pohlavia a absolvovania akejkoľvek formy sociálneho, psychologického, príp. iného poradenstva uvedená v tabuľke č. 7 poukazuje na to, že z celkového počtu respondentov doposiaľ väčšina neabsolvovala žiadnu formu poradenstva (74,53%). To platí tak u mužov (78,88%) ako aj žien (69,74%).

Na druhej strane celkovo z pomerne malej časti respondentov (25,47%) ktorí v minulosti absolvovali akúkoľvek formu poradenstva, väčšia časť (22,96%) ho absolvovala úspešne. To platí tak u mužov (18,73%) ako aj u žien (27,63%).

Táto časť empirickej analýzy sa zameriavala na popis a charakteristiku výskumnej vzorky. Pozornosť bola sústredená na vybrané sociálno-demografické charakteristiky ako napríklad vek, pohlavie, veľkosť miesta trvalého bydliska, vzťah k viere a náboženstvu a iné. Cieľom bolo zistiť, aké je zloženie výskumného súboru vzhľadom na sociálno-demografické charakteristiky, ale najmä aká je jeho štruktúra z hľadiska pohlavia. Vzhľadom k vyššie

uvádzaným zisteniam je potrebné skonštatovať, že sa podarilo dosiahnuť interpohlavnú vyváženosť výskumného súboru - muži tvorili 52% (251 respondentov) a ženy 47,60 (228 respondentov) zo 100 % (479).

6.2. Faktorová štruktúra indikátorov hodnotenia charakteru potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity

Štúdium hodnotenia potenciálu školskej sociálnej práce na univerzite bolo realizované pomocou súboru položiek formulovaných v rámci operacionalizácie vybraných indikátorov. Faktorová analýza umožnila sledovať vnútornú štruktúru súborov položiek a zároveň umožnila uvažovať o štruktúrovaní charakteru hodnotiacich mechanizmov využívaných respondentmi pri svojom hodnotení.

6.2.1 Faktorová štruktúra potenciálu školskej sociálnej práce na jednotlivých úrovniach pre subjekt „JA“

Plánovanie je považované za základnú východiskovú funkciu školskej sociálnej práce. Je procesom, pri ktorom dochádza k formulovaniu cieľov a k určeniu vhodných metód a postupov na ich dosiahnutie. Pre pôsobenie odborníka na sociálnu pomoc v škole je plánovanie a predbežná príprava programu pre poskytnutie pomoci svojim klientom nevyhnutnou súčasťou jeho pôsobenia. Hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce na úrovni „PLÁNOVANIE“ pre subjekt „JA“ bolo sledované pomocou 21 položiek, pričom súbor meračných položiek je štruktúrovaný do štyroch extrahovaných faktorov (viď tabuľka č. 8).

Faktor 1 združuje položky, ktoré sú zamerané na „*výchovno-vzdelávacie problémy*“. Faktor pri eigenvalue 7,12 a % rozptylu 33,91 je sýtený položkami: vopred určiť spôsoby pomoci pri prispôsobovaní sa novému prostrediu na vysokej škole; predvídať účinné postupy pri riešení neúspechov v škole; pripraviť program zvládania nevhodného správania v škole; vypracovanie postupov určených na riešenie častej neúčasti na vyučovaní a zanedbávaní školských povinností; zostavovanie záznamu aktivít zameraných na riešenie problémov s vyučujúcimi; vytvorenie predbežných krokov pri zvládnutí problémov so zaradením sa do praxe; predbežné riešenie nástrojov pomoci pri zvládaní dezilúzií, sklamaní, nedostatočného začlenenia. Ide o všetky položky subindikátora - „*VÝCHOVNO-VZDELÁVACIE*“.

Faktor 2 združuje položky súvisiace so zneužívaním – „*patologické správanie*“. Faktor pri eigenvalue 1,88 a % rozptylu 8,83 je sýtený položkami: predbežné riešenie nástrojov, ktoré by následne umožnili zvládnuť problémy s drogami a návykovým správaním; zostavovanie záznamu aktivít na pomoc pri zvládnutí rôznych foriem zneužívania – sexuál-

ne, citové, fyzické, psychické; vytvorenie predbežných krokov na pomoc pri zvládaní ťažkých zážitkov, traumy; vypracovanie postupov pre zvládanie násilia vo vzťahoch – šikanovania, donucovania, fyzického násilia.

Tabuľka č. 8: Faktorová štruktúra hodnotenia potenciálu školskej sociálnej práce na úrovni „PLÁNOVANIE“ pre subjekt „JA“

PLÁNOVANIE		JA			
		1	2	3	4
O S O B N Ě	<i>prípravenie programu</i> pre zvládnutie rôznych <i>handicapov a chorôb</i> u študentov počas štúdia				
	<i>predvídanie postupov</i> na zvládnutie <i>stresu, napätia, nervozity</i>			0,83	
	<i>vopred určiť spôsoby</i> zvládania <i>stavov úzkosti, depresie, strachu</i>			0,79	
	<i>vypracovanie postupov</i> pre vyrovnávanie sa so <i>stratami, prehrami, neistotou a nenaplnenými očakávaniami</i>			0,62	
	<i>predbežné riešenie nástrojov</i> , ktoré by následne umožnili zvládnuť <i>problémy s drogami a návykovým správaním</i>		0,78		
	<i>zostavovanie záznamu aktivít</i> na pomoc pri zvládnutí <i>rôznych foriem zneužívania – sexuálne, citové, fyzické, psychické</i>		0,79		
	<i>vytvorenie predbežných krokov</i> na pomoc pri zvládaní <i>ťažkých zážitkov, traumy</i>		0,66		
S O C I Á L N E	<i>vypracovanie postupov</i> pre zvládanie problémov v <i>intímnych vzťahoch a sexuálnom živote</i>				0,57
	<i>predbežné riešenie nástrojov</i> na pomoc pri zvládaní <i>problémov v rodinných vzťahoch</i>				0,62
	<i>vytvorenie predbežných krokov</i> pre pomoc pri zvládaní <i>vzťahov medzi priateľmi, spolužiakmi, spolupracovníkmi</i>				0,77
	<i>vopred určiť spôsoby, ako pomáhať</i> pri vytváraní <i>nových vzťahov</i>				0,75
	<i>vypracovanie postupov</i> pre zvládanie <i>násilia vo vzťahoch – šikanovania, donucovania, fyzického násilia</i>		0,67		
	<i>prípravenie programu</i> pre pomoc v riešení problémov <i>národnostnej, jazykovej, medzikultúrnej povahy</i>				
	<i>zostavovanie záznamu aktivít</i> , ktoré by pomohli zvládnuť problémy so <i>zaradením sa do rôznych skupín, organizácií</i>				
V Ý C H - V Z D	<i>vopred určiť spôsoby pomoci</i> pri <i>prispôbovaní sa novému prostrediu na vysokej škole</i>	0,65			
	<i>predvídať účinné postupy</i> pri riešení <i>neúspechov v škole</i>	0,69			
	<i>prípraviť program</i> zvládania <i>nevhodného správania v škole</i>	0,59			
	<i>vypracovanie postupov</i> určených na riešenie <i>častej neúčasti na vyučovaní a zanedbávaní školských povinností</i>	0,61			
	<i>zostavovanie záznamu aktivít</i> zameraných na <i>riešenie problémov s vyučujúcimi</i>	0,70			
	<i>vytvorenie predbežných krokov</i> pri zvládnutí problémov so <i>zaradením sa do praxe</i>	0,63			
	<i>predbežné riešenie nástrojov pomoci</i> pri zvládaní <i>dezilúzií, sklamaní, nedostatočného začlenenia</i>	0,56			
	Vlastná hodnota – eigenvalue	7,12	1,88	1,53	1,33
	% rozptylu	33,91	8,94	7,28	6,31

Faktor 3 združuje položky, ktoré je možné pomenovať spoločným názvom „*dôsledky záťaže*“. Faktor pri eigenvalue 1,88 a % rozptylu 8,83 je sýtený položkami: predvídanie postupov na zvládnutie stresu, napätia, nervozity; vopred určiť spôsoby zvládania stavov úzkosti, depresie, strachu; vypracovanie postupov pre vyrovnávanie sa so stratami, prehrami, neistotou a nenaplnenými očakávaniami.

Faktor 4 predstavuje položky zamerané na vzťahy - „*vzťahové problémy*“. Faktor pri eigenvalue 1,88 a % rozptylu 8,83 je sýtený položkami: vypracovanie postupov pre zvládanie problémov v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote; predbežné riešenie nástrojov na

pomoc pri zvládaní problémov v rodinných vzťahoch; vytvorenie predbežných krokov pre pomoc pri zvládaní vzťahov medzi priateľmi, spolužiakmi, spolupracovníkmi, vopred určiť spôsoby, ako pomáhať pri vytváraní nových vzťahov.

Poradenstvo dnes zohráva dôležitú úlohu v mnohých organizáciách, aj v škole. Mnohí študenti zažívajú náročnejšie obdobia, kedy by sa pri riešení svojich problémov potrebovali poradiť s odborníkom. V súčasnosti, najmä v sociálnej oblasti je poradenstvo založené na princípe pomoci, pričom poradca má snahu „podporiť rast, rozvoj a zrelosť a lepšie uplatnenie klienta, aby sa efektívne orientoval vo svete a vyrovnával sa so životom“ (Gabura, 1995, s. 14). Prednosťou sociálneho poradenstva je práve jeho komplexnosť. Hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce na úrovni „PORADENSTVO“ pre subjekt „JA“ bolo sledované pomocou 21 položiek, pričom súbor meraných položiek je štruktúrovaný do troch extrahovaných faktorov (viď tabuľka č. 9).

Tabuľka č. 9: Faktorová štruktúra hodnotenia potenciálu školskej sociálnej práce na úrovni „PORADENSTVO“ pre subjekt „JA“

PORADENSTVO		JA		
		1	2	3
O S O B N Ě	<i>je nevyhnutné odborné vedenie pri zvládnutí nejakého handicapu, či choroby</i>			
	<i>pôsobenie odbornej autority pomôže zvládnuť stres, napätie</i>			0,70
	<i>odborník ukáže možnosti, ako riešiť rôzne traumy, nepríjemné zážitky</i>			0,77
	<i>odporúčania odborníka pomôžu riešiť úzkosti, depresie, strach</i>			0,72
	<i>odborník podporuje snahu zvládnuť rôzne straty, prehry, neistoty, nenaplnené očakávania</i>			0,58
	<i>prekonanie problémov s drogami a návykovým správaním podporujú rady odborníka</i>		0,80	
	<i>zvládnutie rôznych foriem zneužívania prebieha pod pravidelným dozorom odborníka</i>		0,82	
S O C I Á L N E	<i>odporúčania odborníka pomôžu riešiť problémy v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote</i>		0,65	
	<i>pôsobenie odbornej autority pomôže zvládať rodinné vzťahy</i>			
	<i>odborník ukáže možnosti ako úspešne riešiť problémy s vytváraním nových vzťahov</i>			
	<i>odborník podporuje snahu riešiť problémy spojené s národnosťou, jazykové, medzikultúrne problémy</i>			
	<i>zvládnutie rôznych foriem násilia vo vzťahoch - šikanovanie, fyzické násilie - prebieha podľa plánu, pod dozorom odborníka</i>		0,64	
	<i>riešenie problémov s tým, ako sa zaradiť a byť súčasťou prostredia podporujú rady odborníka</i>	0,59		
	<i>je nevyhnutné odborné vedenie pri riešení problémov s priateľmi, spolupracovníkmi, spolužiakmi</i>	0,67		
V Ý C H - V Z D	<i>pôsobenie odbornej autority pomôže zvládnuť problémy s prispôbením sa novému prostrediu na vysokej škole</i>	0,72		
	<i>odporúčania odborníka pomôžu riešiť neúspech v štúdiu - problémy s nezvládnutím štúdia, schopnosťou presadiť sa</i>	0,67		
	<i>odborník podporuje snahu zvládnuť problémy s vyučujúcimi</i>	0,59		
	<i>prekonanie problémov s nevhodným správaním v škole podporujú rady odborníka</i>	0,64		
	<i>je nevyhnutné odborné vedenie pri zvládnutí problémov v praxi</i>	0,71		
	<i>odborník ukáže možnosti ako riešiť problémy s častou neúčastou na vyučovaní a neplnení si školských povinností</i>	0,71		
	<i>zvládnutie dezilúzií, sklamaní, prebieha pomocou pravidelnej plánovanej podpory odborníka</i>	0,59		
Vlastná hodnota – eigenvalue	8,42	1,59	1,35	
% rozptylu	40,10	7,56	6,41	

Faktor 1 je orientovaný na problémy súvisiace so školou a školským prostredím – „*výchovno-vzdelávacie problémy*“. Faktor pri eigenvalue 8,42 a % rozptylu 40,10 je sýtený položkami: riešenie problémov s tým, ako sa zaradiť a byť súčasťou prostredia podporujú rady odborníka; je nevyhnutné odborné vedenie pri riešení problémov s priateľmi, spolupracovníkmi, spolužiakmi; pôsobenie odbornej autority pomôže zvládnuť problémy s prispôbením sa novému prostrediu na vysokej škole, odporúčania odborníka pomôžu riešiť neúspech v štúdiu - problémy s nezvládnutím štúdia, schopnosťou presadiť sa; odborník podporuje snahu zvládnuť problémy s vyučujúcimi; prekonanie problémov s nevhodným správaním v škole podporujú rady odborníka; je nevyhnutné odborné vedenie pri zvládnutí problémov v praxi; odborník ukáže možnosti, ako riešiť problémy s častou neúčastou na vyučovaní a neplnení si školských povinností; zvládnutie dezilúzií, sklamaní prebieha pomocou pravidelnej plánovanej podpory odborníka.

Faktor 2 je orientovaný najmä na problémy súvisiace s rôznymi formami zneužívania – „*patologické správanie a problémy v sexuálnom živote*“. Faktor pri eigenvalue 1,59 a % rozptylu 7,56 je sýtený položkami: prekonanie problémov s drogami a návykovým správaním podporujú rady odborníka; zvládnutie rôznych foriem zneužívania prebieha pod pravidelným dozorom odborníka; odporúčania odborníka pomôžu riešiť problémy v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote; zvládnutie rôznych foriem násilia vo vzťahoch - šikanovanie, fyzické násilie - prebieha podľa plánu, pod dozorom odborníka.

Faktor 3 je orientovaný na problémy, ktoré je možné súhrnne označiť ako „*dôsledky záťaže*“. Faktor pri eigenvalue 1,35 a % rozptylu 6,41 je sýtený položkami: pôsobenie odbornej autority pomôže zvládnuť stres, napätie; odborník ukáže možnosti, ako riešiť rôzne traumy, neprijemné zážitky; odporúčania odborníka pomôžu riešiť úzkosti, depresie, strach; odborník podporuje snahu zvládnuť rôzne straty, prehry, neistoty, nenaplnené očakávania.

Konzultačná pomoc odborníka zvyčajne patrí k tým, ktoré sú využívané najčastejšie. Hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce na úrovni „KONZULTÁCIE“ pre subjekt „JA“ bolo sledované pomocou 21 položiek, pričom súbor meraných položiek je štruktúrovaný do troch extrahovaných faktorov (viď tabuľka č. 10).

Faktor 1 je orientovaný na položky dotýkajúce sa problémov v oblasti vzťahov s priateľmi, spolužiakmi, ako aj problémov v oblasti vzdelávania. Preto tento faktor možno súhrnne označiť ako „*výchovno-vzdelávacie a vzťahové problémy*“. Faktor pri eigenvalue 9,45 a % rozptylu 45,02 je sýtený položkami: získať odpovede na otázky ohľadne zvládnutia problémov vo vzťahoch s priateľmi, spolupracovníkmi a spolužiakmi; získať správne informácie pre riešenie problémov s vytváraním nových vzťahov, nadväzovaním kontaktov s ľuďmi; porozprávať sa s odborníkom o svojich problémoch zaradiť sa, začleniť sa do skupín, organizácií; overiť si svoj postup pri riešení neúspechov v štúdiu; vyjasniť, vysvetliť si charakter a zvládanie problémov s prispôbením sa novému prostrediu na vysokej škole; diskutovať s odborníkom o zvládnutí nevhodného správania v škole; zapojiť odborníka do riešenia problémov s vyučujúcimi; získať odpovede na otázky spojené so zvládnutím častej

neúčasti v škole a vyhýbania sa školským povinnostiam; porozprávať sa o svojich problémoch s uplatňovaním získaných poznatkov v ďalšej praxi; získať správne informácie o riešení problému s dezilúziou, sklamaním a nedostatočným začlenením sa do prostredia,

Tabuľka č. 10: Faktorová štruktúra hodnotenia potenciálu školskej sociálnej práce na úrovni „KONZULTÁCIE“ pre subjekt „JA“

KONZULTÁCIE		JA		
		1	2	3
O S O B N Ě	<i>porozprávať sa</i> o problémoch spojených so svojím handicapom, chorobou, s odborníkom		0,67	
	<i>diskutovať</i> o svojich traumách, nepríjemných zážitkoch		0,79	
	<i>vyjasniť, vysvetliť</i> si riešenie problému s úzkosťami, depresiami, strachmi		0,75	
	<i>overovať si</i> svoj postup pri zvládaní nejakej straty, prehry, neistoty, nesplnených očakávaní		0,66	
	<i>zapojiť</i> do riešenia problému s drogami a návykovým správaním odborníka			0,70
	<i>získať odpovede na otázky</i> ohľadne zneužívania – sexuálneho, citového, obťažovania, či ohrozovania			0,72
	<i>získať správne informácie</i> ohľadne zvládania stresu, nervozity		0,52	
S O C I Á L N E	<i>zapojiť</i> do riešenia problémov, v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote odborníka			0,56
	<i>vyjasniť, vysvetliť si</i> charakter problémov, spojených s násilím vo vzťahoch - šikanovanie, fyzické násilie, donucovanie			0,62
	<i>overiť si</i> svoje postupy pri riešení problémov národnostného, jazykového a medzikultúrneho charakteru			0,56
	<i>získať odpovede na otázky</i> ohľadne zvládnutia problémov vo vzťahoch s priateľmi, spolupracovníkmi a spolužiakmi	0,55		
	<i>diskutovať</i> s odborníkom o svojich problémoch v rodinnom prostredí		0,51	
	<i>získať správne informácie</i> pre riešenie problémov s vytváraním nových vzťahov, nadväzovaním kontaktov s ľuďmi	0,56		
	<i>porozprávať sa s odborníkom</i> o svojich problémoch zaradiť sa, začleniť sa do skupín, organizácií	0,66		
V Ý C H - V Z D	<i>overiť si svoj postup</i> pri riešení neúspechov v štúdiu		0,67	
	<i>vyjasniť, vysvetliť si</i> charakter a zvládanie problémov s prispôbením sa novému prostrediu na vysokej škole	0,68		
	<i>diskutovať s odborníkom</i> o zvládnutí nevhodného správania v škole	0,58		
	<i>zapojiť odborníka</i> do riešenia problémov s vyučujúcimi	0,60		
	<i>získať odpovede na otázky</i> spojené so zvládnutím častej neúčasti v škole a vyhýbania sa školským povinnostiam	0,58		
	<i>porozprávať sa</i> o svojich problémoch s uplatňovaním získaných poznatkov v ďalšej praxi	0,69		
	<i>získať správne informácie</i> o riešení problému s dezilúziou, sklamaním a nedostatočným začlenením sa do prostredia	0,64		
	Vlastná hodnota – eigenvalue	9,45	1,52	1,13
	% rozptylu	45,02	7,22	5,36

Faktor 2 je orientovaný na problémy, ktoré je možné súhrnne označiť ako „dôsledky záťaže“. Faktor pri eigenvalue 1,51 a % rozptylu 7,22 je sýtený položkami: porozprávať sa o problémoch spojených so svojím handicapom, chorobou, s odborníkom; diskutovať o svojich traumách, nepríjemných zážitkoch; vyjasniť, vysvetliť si riešenie problému s úzkosťami, depresiami, strachmi; overovať si svoj postup pri zvládaní nejakej straty, prehry, neistoty, nesplnených očakávaní; získať správne informácie ohľadne zvládania stresu, nervozity; diskutovať s odborníkom o svojich problémoch v rodinnom prostredí.

Faktor 3 je orientovaný na problémy, ktoré je možné súhrnne označiť ako „patologické správanie a problémy v sexuálnom živote“. Faktor pri eigenvalue 1,13 a % rozptylu 5,36 je sýtený položkami: zapojiť do riešenia problému s drogami a návykovým správaním odborníka; získať odpovede na otázky ohľadne zneužívania – sexuálneho, citového, obťažova-

vania, či ohrozovania; zapojiť do riešenia problémov, v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote odborníka; vyjasniť, vysvetliť si charakter problémov, spojených s násilím vo vzťahoch - šikanovanie, fyzické násilie, donucovanie; overiť si svoje postupy pri riešení problémov národnostného, jazykového a medzikultúrneho charakteru.

Riešenie niektorých problémov si vyžaduje spoluprácu a koordinovanie postupov s viacerými odborníkmi. Domnievame sa, že koordinovanie postupov a vôbec služieb školy patrí k špecifickým úlohám sociálneho pracovníka, ktorou sa odlišuje od iných pomáhajúcich profesií. Hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce na úrovni „KOORDINOVANIE“ pre subjekt „JA“ bolo sledované pomocou 21 položiek, pričom súbor meraných položiek je štruktúrovaný do troch extrahovaných faktorov (viď tabuľka č. 11).

Tabuľka č. 11: Faktorová štruktúra hodnotenia potenciálu školskej sociálnej práce na úrovni „KOORDINOVANIE“ pre subjekt „JA“

KOORDINOVANIE		JA		
		1	2	3
O S O B N Ě	<i>zosúlaďovať aktivity viacerých odborníkov pri riešení problémov s handicapom či chorobami</i>		0,58	
	<i>zoraďovať postupy na viacerých miestach tak, aby bolo riešenie problémov so stresom, nervozitou a napätím úspešné</i>			0,63
	<i>účinne usporiadať postupy zamerané na zvládnutie úzkosti, depresí</i>		0,60	
	<i>harmonizovať odporúčania všetkých, ktorí sa zúčastňujú na riešení problému s drogami a návykovým správaním</i>		0,71	
	<i>usmerňovať rôznorodé prístupy k zvládnutiu strát a prehier, nesplnených očakávaní a neistôt</i>		0,60	
	<i>kontaktovať ďalších odborníkov, ktorí môžu pomôcť zvládnuť problém so zneužívaním – sexuálnym, citovým, obťažovaním</i>		0,71	
	<i>nadväzovať nové spolupráce s inštitúciami, ktoré pomáhajú riešiť traumy, nepríjemné skúsenosti a zážitky</i>		0,63	
S O C I Á L N E	<i>účinne usporiadať postupy zamerané na zvládnutie problémov v rodinnom prostredí</i>		0,59	
	<i>harmonizovať odporúčania všetkých, ktorí sa zúčastňujú na riešení problémov s násilím vo vzťahoch – šikanovanie, donucovanie</i>		0,63	
	<i>kontaktovať ďalších odborníkov, ktorí môžu pomôcť zvládnuť problémy s národnosťou, jazykové a medzikultúrne problémy</i>	0,52		
	<i>usmerňovať rôznorodé prístupy k zvládnutiu problémov vo vzťahoch s priateľmi, spolužiakmi, spolupracovníkmi</i>	0,68		
	<i>zoraďovať postupy na viacerých miestach tak, aby riešenie problému so zaradením, začlenením sa do prostredia na vysokej škole bolo efektívne</i>	0,70		
	<i>nadväzovať nové spolupráce s inštitúciami, ktoré pomáhajú riešiť problémy v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote</i>	0,66		
	<i>zosúlaďovať aktivity viacerých odborníkov pri riešení problémov s nadväzovaním kontaktov a vytváraním vzťahov</i>	0,73		
V Ý C H - V Z D	<i>zoraďovať postupy na viacerých miestach, tak aby bolo riešenie problému s prispôbením sa novému prostrediu na vysokej škole efektívne</i>	0,59		
	<i>harmonizovať odporúčania všetkých, ktorí sa zúčastňujú na zvládaní nevhodného správania v škole</i>	0,62		
	<i>kontaktovať ďalších odborníkov, ktorí môžu pomôcť zvládnuť problémy s vyučujúcimi</i>			0,55
	<i>nadväzovať novú spoluprácu s inštitúciami, ktoré pomáhajú riešiť problémy s uplatňovaním v praxi</i>			0,61
	<i>zosúlaďovať aktivity viacerých odborníkov pri riešení neúspechu v škole, nezvládnutí štúdia</i>			0,53
	<i>účinne usporiadať postupy pri riešení častej neúčasti v škole</i>	0,59		
	<i>usmerňovať rôznorodé prístupy zvládania dezilúzií, sklamaní</i>	0,66		
Vlastná hodnota – eigenvalue		9,12	1,56	1,01
% rozptylu		43,42	7,41	4,83

Faktor 1 združuje položky, v rámci ktorých sú problémy orientované najmä vo vzťahu k iným osobám a k prostrediu - „*adaptačno-vzťahové problémy*“. Faktor pri eigenvalue 9,12 a % rozptylu 43,42 je sýtený položkami: kontaktovať ďalších odborníkov, ktorí môžu pomôcť zvládnuť problémy s národnosťou, jazykové a medzikultúrne problémy; usmerňovať rôznorodé prístupy k zvládnutiu problémov vo vzťahoch s priateľmi, spolužiakmi, spolupracovníkmi; zoraďovať postupy na viacerých miestach tak, aby riešenie problému so zaradením, začlenením sa do prostredia na vysokej škole bolo efektívne; nadväzovať nové spolupráce s inštitúciami, ktoré pomáhajú riešiť problémy v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote; zoraďovať postupy na viacerých miestach tak, aby bolo riešenie problému s prispôbením sa novému prostrediu na vysokej škole efektívne; harmonizovať odporúčania všetkých, ktorí sa zúčastňujú na zvládaní nevhodného správania v škole; zosúlaďovať aktivity viacerých odborníkov pri riešení neúspechu v škole, nezvládnutí štúdia; účinne usporiadať postupy pri riešení častej neúčasti v škole; usmerňovať rôznorodé prístupy zvládania dezilúzií, sklamaní.

Faktor 2 združuje položky, v rámci ktorých sa problémy vzťahujú priamo k človeku - „*osobné problémy*“. Faktor pri eigenvalue 1,56 a % rozptylu 7,41 je sýtený položkami: zosúlaďovať aktivity viacerých odborníkov pri riešení problémov s handicapom či chorobami; účinne usporiadať postupy zamerané na zvládnutie úzkostí, depresí; harmonizovať odporúčania všetkých, ktorí sa zúčastňujú na riešení problému s drogami a návykovým správaním; usmerňovať rôznorodé prístupy k zvládnutiu strát a prehíer, nesplnených očakávaní a neistôt; kontaktovať ďalších odborníkov, ktorí môžu pomôcť zvládnuť problém so zneužívaním – sexuálnym, citovým, obťažovaním; nadväzovať nové spolupráce s inštitúciami, ktoré pomáhajú riešiť traumy, neprijemné skúsenosti a zážitky.

Faktor 3 sa zameriava na položky, v rámci ktorých problémy súvisia najmä s výučbou - „*výchovno-vzdelávacie problémy*“. Faktor pri eigenvalue 1,01 a % rozptylu 4,83 je sýtený položkami: zoraďovať postupy na viacerých miestach tak, aby bolo riešenie problémov so stresom, nervozitou a napätím úspešné; kontaktovať ďalších odborníkov, ktorí môžu pomôcť zvládnuť problémy s vyučujúcimi; nadväzovať novú spoluprácu s inštitúciami, ktoré pomáhajú riešiť problémy s uplatňovaním v praxi; zosúlaďovať aktivity viacerých odborníkov pri riešení neúspechu v škole, nezvládnutí štúdia.

Ku kľúčovým úlohám sociálnych pracovníkov patrí hodnotenie a posudzovanie životnej situácie klientov. Školský sociálny pracovník hodnotí, teda analyzuje, rozoberá, porovnáva spôsob, akým študenti zvládajú svoje pôsobenie na škole i svoj život. Hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce na úrovni „HODNOTENIE A POSUDZOVANIE“ pre subjekt „JA“ bolo sledované pomocou 21 položiek, pričom súbor meraných položiek je štruktúrovaný do troch extrahovaných faktorov (viď tabuľka č. 12).

Tabuľka č. 12: Faktorová štruktúra hodnotenia potenciálu školskej sociálnej práce na úrovni „HODNOTENIE A POSUDZOVANIE“ pre subjekt „JA“

HODNOTENIE A POSUDZOVANIE		JA		
		1	2	3
O S O B N Ě	<i>rozoberať</i> , ako študenti zvládajú <i>stresy, nepokoj, nervozitu, neistotu</i>		0,74	
	<i>analyzovať</i> charakter riešenia <i>strát, prehier, nesplnených očakávaní</i>		0,81	
	<i>Porovnávať</i> , ako študenti zvládajú svoje <i>traumy, nepríjemné zážitky</i>		0,73	
	<i>nastavovať zrkadlo</i> riešeniu problémov <i>so zneužívaním – sexuálnym, citovým, obťažovaním</i>	0,59		
	<i>popisovať</i> spôsoby, ako študenti zvládajú svoje <i>handicapy, choroby</i>		0,54	
	<i>kritizovať</i> charakter riešenia problémov <i>s drogami a návykovým správaním</i>	0,72		
	<i>preverovať</i> účinnosť postupov pri zvládaní <i>úzkostí, depresii, strachu</i>	0,61		
S O C I Á L N E	<i>analyzovať</i> zvládanie problémov v <i>intímnych vzťahoch a sexuálnom živote</i>	0,68		
	<i>nastavovať zrkadlo</i> riešeniu problémov vo <i>vzťahoch s priateľmi spolužiakmi, spolupracovníkmi</i>	0,63		
	<i>porovnávať</i> ako jednotliví študenti zvládajú problémy <i>s násilím vo vzťahoch – šikanovanie, donucovanie, fyzické násilie</i>	0,68		
	<i>kritizovať</i> charakter riešenia problémov <i>s národnosťou, jazykové a medzikultúrne problémy</i>	0,52		
	<i>preferovať</i> účinnosť postupov pri zvládaní problémov <i>so zaradením začlenením sa do rôznych skupín, organizácií</i>			0,53
	<i>popisovať</i> spôsoby, akými študenti zvládajú svoje problémy v <i>rodinných vzťahoch</i>	0,52		
	<i>rozoberať</i> zvládnutie problémov <i>s nadväzovaním kontaktov, vytváraním vzťahov</i>			
V Ý C H - V Z D	<i>Porovnávať</i> , ako jednotliví študenti zvládajú svoje problémy <i>s vyučujúcimi</i>			0,62
	<i>kritizovať</i> charakter riešenia problémov <i>s uplatňovaním sa v praxi</i>			0,72
	<i>analyzovať</i> charakter riešenia <i>neúspechu v štúdiu, nezvládnutého štúdia či problémov s presadením sa</i>			0,67
	<i>popisovať</i> spôsoby, ako študenti zvládajú svoje <i>dezilúzie, sklamania</i>			0,59
	<i>preverovať</i> účinnosť postupov zameraných na <i>zvládanie nevhodného správania v škole</i>	0,56		
	<i>nastavovať zrkadlo</i> riešeniu problémov <i>s neúčastou na vyučovaní a vyhýbaním sa školským povinnostiam</i>	0,57		
	<i>rozoberať</i> , ako študenti zvládajú <i>prispôbenie sa prostrediu na vysokej škole</i>			0,53
	Vlastná hodnota - eigenvalue	9,88	1,27	1,12
	% rozptylu	47,07	6,04	5,32

Faktor 1 je zameraný na položky, v rámci ktorých sú problémy orientované najmä vo vzťahu k iným osobám a k prostrediu, pričom zahŕňa aj patologické správanie. Preto tento faktor môžeme súhrnne označiť ako „*problémy v interakciách a patologické správanie*“. Faktor pri eigenvalue 9,88 a % rozptylu 47,07 je sýtený položkami: nastavovať zrkadlo riešeniu problémov so zneužívaním – sexuálnym, citovým, obťažovaním; kritizovať charakter riešenia problémov s drogami a návykovým správaním; preverovať účinnosť postupov pri zvládaní úzkostí, depresii, strachu; analyzovať zvládanie problémov v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote; nastavovať zrkadlo riešeniu problémov vo vzťahoch s priateľmi spolužiakmi, spolupracovníkmi; porovnávať, ako jednotliví študenti zvládajú problémy s násilím vo vzťahoch – šikanovanie, donucovanie, fyzické násilie; kritizovať charakter riešenia problémov s národnosťou, jazykové a medzikultúrne problémy; popisovať spôsoby, akými študenti zvládajú svoje problémy v rodinných vzťahoch; preverovať účinnosť postupov zameraných na zvládanie nevhodného správania v škole; nastavovať zrkadlo riešeniu problémov s neúčastou na vyučovaní a vyhýbaním sa školským povinnostiam.

Faktor 2 je zameraný na položky, v rámci ktorých sa problémy vzťahujú priamo k človeku - „*dôsledky záťaže*“. Faktor pri eigenvalue 1,27 a % rozptylu 6,04 je sýtený položkami: rozoberať, ako študenti zvládajú stresy, nepokoj, nervozitu, neistotu; analyzovať

charakter riešenia strát, prehíer, nesplnených očakávaní; porovnávať, ako študenti zvládajú svoje traumy, nepríjemné zážitky; popisovať spôsoby ako študenti zvládajú svoje handicapy, choroby.

Faktor 3 je zameraný na položky, v rámci ktorých problémy súvisia najmä so školou a školským prostredím – „*adaptačné a vzdelávacie problémy*“. Faktor pri eigenvalue 1,12 a % rozptylu 5,32 je sýtený položkami: preferovať účinnosť postupov pri zvládaní problémov so začlenením sa do rôznych skupín, organizácií; porovnávať, ako jednotliví študenti zvládajú svoje problémy s vyučujúcimi; kritizovať charakter riešenia problémov s uplatňovaním sa v praxi; analyzovať charakter riešenia neúspechu v štúdiu, nezvládnutého štúdia či problémov s presadením sa; popisovať spôsoby, ako študenti zvládajú svoje dezilúzie, sklamania; rozoberať, ako študenti zvládajú prispôsobenie sa prostrediu na vysokej škole.

Odborný rozvoj a celoživotné vzdelávanie je považované aj v profesii sociálnej práce za profesijnú etickú hodnotu. Školský sociálny pracovník poskytuje dôkaz o profesionálnom rozvoji a dodržiava etický kódex. Hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce na úrovni „**ODBORNÝ ROZVOJ**“ pre subjekt „**JA**“ bolo sledované pomocou 21 položiek, pričom súbor meraných položiek je štruktúrovaný do dvoch extrahovaných faktorov (viď tabuľka č. 13).

Tabuľka č. 13: Faktorová štruktúra hodnotenia potenciálu školskej sociálnej práce na úrovni „ODBORNÝ ROZVOJ“ pre subjekt „JA“

ODBORNÝ ROZVOJ		JA	
		1	2
O S O B N É	<i>študuje metódy zvládania handicapov a chorôb pri štúdiu</i>		0,71
	<i>zbiera skúsenosti ohľadne riešení problémov s drogami , návykovým správaním</i>		0,76
	<i>koriguje svoje postoje k zvládaniu stresov, nervozity, napätia</i>		0,75
	<i>aplikuje najnovšie poznatky o zvládaní rôznych strát, prehíer</i>		0,68
	<i>neustále napreduje v schopnosti pomáhať pri zvládaní úzkostí, depresí, strachu</i>		0,67
	<i>zvyšuje svoju kvalifikáciu v zameraní na pomoc v prípadoch sexuálneho, citového obťažovania či zneužívania</i>		0,63
	<i>vyvíja sa ako špecialista na pomoc pri traumách, nepríjemných zážitkoch, skúsenostiach</i>		0,62
S O C I Á L N E	<i>zbiera skúsenosti ohľadne riešení problémov, ktoré majú národnostný, jazykový a medzikultúrny charakter</i>	0,63	
	<i>koriguje svoje postoje k zvládaniu násillia vo vzťahoch - šikanovanie, donucovanie, fyzické násillie</i>	0,52	
	<i>neustále napreduje v schopnosti riešiť problémy so zaraďovaním sa do skupín, organizácií</i>	0,72	
	<i>aplikuje najnovšie poznatky o riešení problémov v rodinných vzťahoch</i>	0,71	
	<i>študuje metódy zvládania problémov s nadväzovaním kontaktov s ľuďmi, vytváraním vzťahov</i>	0,75	
	<i>vyvíja sa ako špecialista na pomoc pri zvládaní problémov vo vzťahoch s priateľmi, spolupracovníkmi, spolužiakmi</i>	0,72	
	<i>zvyšuje si kvalifikáciu v zameraní na problémy v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote</i>	0,60	
V Ý C H - V Z	<i>aplikuje najnovšie poznatky o zvládaní neúspechu v štúdiu a schopnosti sa presadiť</i>	0,50	
	<i>zvyšuje svoju kvalifikáciu v zameraní na zvládanie nevhodného správania v škole</i>	0,65	
	<i>zbiera skúsenosti s riešením problémov s prispôsobením sa novým podmienkam na vysokej škole</i>	0,72	
	<i>neustále napreduje v schopnosti pomáhať pri zvládaní problémov so zaraďovaním sa a uplatnením v praxi</i>	0,67	
	<i>vyvíja sa ako špecialista na pomoc pri častej neúčasti na vyučovaní a vyhýbaní sa školským povinnostiam</i>	0,63	
	<i>koriguje svoje postoje k zvládaniu dezilúzií, sklamania</i>	0,62	
	<i>študuje metódy zvládania problémov s vyučujúcimi</i>	0,53	
	Vlastná hodnota – eigenvalue	10,31	1,25
	% rozptylu	49,10	5,96

Faktor 1 zahŕňa položky, ktoré sú zamerané jednak na adaptačné a vzdelávacie problémy, na vzťahové problémy, ale i problémy so zneužívaním. Všetky problémy sú orientované smerom k iným osobám a k prostrediu, a preto by sme tento faktor mohli súhrne označiť ako „*problémy v interakciách*“. Faktor pri eigenvalue 10,31 a % rozptylu 49,10 je sýtený položkami: zbiera skúsenosti ohľadne riešení problémov, ktoré majú národnostný, jazykový a medzikultúrny charakter; koriguje svoje postoje k zvládaniu násilia vo vzťahoch - šikanovanie, donucovanie, fyzické násilie; neustále napreduje v schopnosti riešiť problémy so zaraďovaním sa do skupín, organizácií; aplikuje najnovšie poznatky o riešení problémov v rodinných vzťahoch; študuje metódy zvládania problémov s nadväzovaním kontaktov s ľuďmi, vytváraním vzťahov; vyvíja sa ako špecialista na pomoc pri zvládaní problémov vo vzťahoch s priateľmi, spolupracovníkmi, spolužiakmi; zvyšuje si kvalifikáciu v zameraní na problémy v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote; aplikuje najnovšie poznatky o zvládaní neúspechu v štúdiu a schopnosti sa presadiť; zvyšuje svoju kvalifikáciu v zameraní na zvládanie nevhodného správania v škole; zbiera skúsenosti s riešením problémov s prispôbením sa novým podmienkam na vysokej škole; neustále napreduje v schopnosti pomáhať pri zvládaní problémov so zaradením sa a uplatnením v praxi; vyvíja sa ako špecialista na pomoc pri častej neúčasti na vyučovaní a vyhýbaní sa školským povinnostiam; koriguje svoje postoje k zvládaniu dezilúzií, sklamaní; študuje metódy zvládania problémov s vyučujúcimi. Ide o všetky položky subindikátorov - „*SOCIÁLNE*“ a „*VÝCHOVNO-VZDELÁVACIE*“.

Faktor 2 zahŕňa položky, v rámci ktorých sa problémy vzťahujú priamo k človeku - „*osobné problémy*“. Faktor pri eigenvalue 1,25 a % rozptylu 5,96 je sýtený položkami: študuje metódy zvládania handicapov a chorôb pri štúdiu; zbiera skúsenosti ohľadne riešení problémov s drogami, návykovým správaním; koriguje svoje postoje k zvládaniu stresov, nervozity, napätia; aplikuje najnovšie poznatky o zvládaní rôznych strát, prehíer; neustále napreduje v schopnosti pomáhať pri zvládaní úzkostí, depresií, strachu; zvyšuje svoju kvalifikáciu v zameraní na pomoc v prípadoch sexuálneho, citového obťažovania či zneužívania; vyvíja sa ako špecialista na pomoc pri traumách, nepríjemných zážitkoch, skúsenostiach. Ide o všetky položky subindikátora „*OSOBNÉ*“.

6.2.2. Faktorová štruktúra potenciálu školskej sociálnej práce na jednotlivých úrovniach pre subjekt „OSTATNÍ“

Plánovanie je považované za základnú východiskovú funkciu školskej sociálnej práce. Je procesom, pri ktorom dochádza k formulovaniu cieľov a k určeniu vhodných metód a postupov na ich dosiahnutie. Pre pôsobenie odborníka na sociálnu pomoc v škole je plánovanie a predbežná príprava programu pre poskytnutie pomoci svojim klientom nevyhnutnou súčasťou jeho pôsobenia. Hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce na úrovni

„PLÁNOVANIE“ pre subjekt „OSTATNÍ“ bolo sledované pomocou 21 položiek, pričom súbor meraných položiek je štruktúrovaný do štyroch extrahovaných faktorov (viď tabuľka č. 14).

Tabuľka č. 14: Faktorová štruktúra potenciálu školskej sociálnej práce na úrovni „PLÁNOVANIE“ pre subjekt „OSTATNÍ“

PLÁNOVANIE		OSTATNÍ			
		1	2	3	4
O S O B N Ě	<i>pripravenie programu</i> pre zvládnutie rôznych <i>handicapov a chorôb</i> u študentov počas štúdia		0,61		
	<i>predvídanie postupov</i> na zvládnutie <i>stresu, napätia, nervozity</i>		0,78		
	<i>vopred určiť spôsoby</i> zvládania <i>stavov úzkosti, depresie, strachu</i>		0,76		
	<i>vypracovanie postupov</i> pre vyrovnanie <i>sa so stratami, prehrami, neistotou a nenaplnenými očakávaniami</i>		0,57		
	<i>predbežné riešenie nástrojov</i> , ktoré by následne umožnili zvládnuť <i>problémy s drogami a návykovým správaním</i>				0,67
	<i>zostavovanie záznamu aktivít</i> na pomoc pri zvládnutí <i>rôznych foriem zneužívania – sexuálne, citové, fyzické, psychické</i>				0,79
	<i>vytvorenie predbežných krokov</i> na pomoc pri zvládaní <i>ťažkých zážitkov, traumy</i>				0,59
S O C I Á L N E	<i>vypracovanie postupov</i> pre zvládanie problémov v <i>intimných vzťahoch a sexuálnom živote</i>				
	<i>predbežné riešenie nástrojov</i> na pomoc pri zvládaní <i>problémov v rodinných vzťahoch</i>				0,50
	<i>vytvorenie predbežných krokov</i> pre pomoc pri zvládaní <i>vzťahov medzi priateľmi, spolužiakmi, spolupracovníkmi</i>	0,69			
	<i>vopred určiť spôsoby, ako pomáhať</i> pri vytváraní <i>nových vzťahov</i>	0,73			
	<i>vypracovanie postupov</i> pre zvládanie <i>násillia vo vzťahoch – šikanovania, donucovania, fyzického násillia</i>				0,67
	<i>pripravenie programu</i> pre pomoc v riešení problémov <i>národnostnej, jazykovej, medzikultúrnej povahy</i>				
	<i>zostavovanie záznamu aktivít</i> , ktoré by pomohli zvládnuť problémy so <i>zaradením sa do rôznych skupín, organizácií</i>	0,63			
V Ý C H - V Z D	<i>vopred určiť spôsoby pomoci</i> pri <i>prispôsobovaní sa novému prostrediu na vysokej škole</i>	0,64			
	<i>predvídať účinné postupy</i> pri riešení <i>neúspechov v škole</i>	0,61			
	<i>pripraviť program</i> zvládania <i>nevhodného správania v škole</i>	0,67			
	<i>vypracovanie postupov</i> určených na riešenie <i>častej neúčasti na vyučovaní a zanedbávaní školských povinností</i>				
	<i>zostavovanie záznamu aktivít</i> zameraných na riešenie <i>problémov s vyučujúcimi</i>			0,73	
	<i>vytvorenie predbežných krokov</i> pri zvládnutí problémov so <i>zaradením sa do praxe</i>			0,69	
	<i>predbežné riešenie nástrojov pomoci</i> pri zvládaní <i>dezilúzií, sklamaní, nedostatočného začlenenia</i>	0,51			
Vlastná hodnota – eigenvalue	7,70	1,75	1,23	1,09	
% rozptylu	36,68	8,34	5,87	5,17	

Faktor 1 združuje položky zamerané na problémy súvisiace s vytváraním a zvládaním medziľudských vzťahov, s nedostatočným začlenením sa, a to najmä vo vzťahu k škole a školskému prostrediu - „*adaptačné a vzťahové problémy*“. Faktor pri eigenvalue 7,70 a % rozptylu 36,68 je sýtený položkami: vytvorenie predbežných krokov pre pomoc pri zvládaní vzťahov medzi priateľmi, spolužiakmi, spolupracovníkmi; vopred určiť spôsoby, ako pomáhať pri vytváraní nových vzťahov; zostavovanie záznamu aktivít, ktoré by pomohli zvládnuť problémy so zaradením sa do rôznych skupín, organizácií; vopred určiť spôsoby pomoci pri prispôsobovaní sa novému prostrediu na vysokej škole; predvídať účinné postupy pri riešení neúspechov v škole; pripraviť program zvládania nevhodného správania v škole; predbežné riešenie nástrojov pomoci pri zvládaní dezilúzií, sklamaní, nedostatočného začlenenia.

Faktor 2 združuje položky orientované na človeka a jeho prežívanie - „*dôsledky záťaže*“. Faktor pri eigenvalue 1,75 a % rozptylu 8,34 je sýtený položkami: prípravenie programu pre zvládnutie rôznych handicapov a chorôb u študentov počas štúdia; predvídanie postupov na zvládnutie stresu, napätia, nervozity; vopred určiť spôsoby zvládania stavov úzkosti, depresie, strachu; vypracovanie postupov pre vyrovnanie sa so stratami, prehrami, neistotou a nenaplnenými očakávaniami.

Faktor 3 združuje položky, ktoré je možné označiť ako „*konfliktné situácie*“. Faktor pri eigenvalue 1,23 a % rozptylu 5,87 je sýtený položkami: zostavovanie záznamu aktivít zameraných na riešenie problémov s vyučujúcimi; vytvorenie predbežných krokov pri zvládnutí problémov so zaradením sa do praxe.

Faktor 4 združuje položky súvisiace predovšetkým s rôznymi formami zneužívania a ktoré by sme mohli súhrnne označiť ako „*traumy zážitky a patologické správanie*“. Faktor pri eigenvalue 1,09 a % rozptylu 5,17 je sýtený položkami: predbežné riešenie nástrojov, ktoré by následne umožnili zvládnuť problémy s drogami a návykovým správaním; zostavovanie záznamu aktivít na pomoc pri zvládnutí rôznych foriem zneužívania – sexuálne, citové, fyzické, psychické; vytvorenie predbežných krokov na pomoc pri zvládaní ťažkých zážitkov, traumy; predbežné riešenie nástrojov na pomoc pri zvládaní problémov v rodinných vzťahoch; vypracovanie postupov pre zvládanie násilia vo vzťahoch – šikanovania, donucovania, fyzického násilia.

Poradenstvo dnes zohráva dôležitú úlohu v mnohých organizáciách, aj v škole. Mnohí študenti zažívajú náročnejšie obdobia, kedy by sa pri riešení svojich problémov potrebovali poradiť s odborníkom. V súčasnosti, najmä v sociálnej oblasti je poradenstvo založené na princípe pomoci, pričom poradca má snahu „podporiť rast, rozvoj a zrelosť a lepšie uplatnenie klienta, aby sa efektívne orientoval vo svete a vyrovnával sa so životom“ (Gabura, 1995, s.14). Hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce na úrovni „PORADENSTVO“ pre subjekt „OSTATNÍ“ bolo sledované pomocou 21 položiek, pričom súbor meraných položiek je štruktúrovaný do troch extrahovaných faktorov (viď tabuľka č. 15).

Faktor 1 je tvorený položkami, ktoré sú orientované predovšetkým na školu a školské prostredie a preto ich môžeme súhrne označiť ako „*výchovno-vzdelávacie problémy*“. Faktor pri eigenvalue 8,98 a % rozptylu 42,76 je sýtený položkami: je nevyhnutné odborné vedenie pri riešení problémov s priateľmi, spolupracovníkmi, spolužiakmi; pôsobenie odbornej autority pomôže zvládnuť problémy s prispôbením sa novému prostrediu na vysokej škole; odporúčania odborníka pomôžu riešiť neúspech v štúdiu - problémy s nezvládnutím štúdia, schopnosťou presadiť sa; odborník podporuje snahu zvládnuť problémy s vyučujúcimi; prekonanie problémov s nevhodným správaním v škole podporujú rady odborníka; je nevyhnutné odborné vedenie pri zvládnutí problémov v praxi; odborník ukáže možnosti, ako riešiť problémy s častou neúčastou na vyučovaní a neplnení si školských povinností; zvládnutie dezilúzií, sklamaní prebieha pomocou pravidelnej plánovanej podpory odborníka.

Tabuľka č. 15: Faktorová štruktúra hodnotenia potenciálu školskej sociálnej práce na úrovni „PORADENSTVO“ pre subjekt „OSTATNÍ“

		PORADENSTVO		
		OSTATNÍ		
		1	2	3
O S O B N Ě	<i>je nevyhnutné odborné vedenie</i> pri zvládnutí nejakého handicapu či choroby		0,66	
	<i>pôsobenie odbornej autority</i> pomôže zvládnuť stres, napätie		0,74	
	<i>odborník ukáže možnosti</i> , ako riešiť rôzne traumy, nepríjemné zážitky		0,71	
	<i>odporúčania odborníka</i> pomôžu riešiť úzkosti, depresie, strach		0,66	
	<i>odborník podporuje snahu</i> zvládnuť rôzne straty, prehry, neistoty, nenaplnené očakávania			
	<i>prekonanie problémov s drogami a návykovým správaním</i> podporujú rady odborníka			0,66
S O C I Á L N E	<i>zvládnutie rôznych foriem zneužívania</i> prebieha pod pravidelným dozorom odborníka			0,68
	<i>odporúčania odborníka</i> pomôžu riešiť problémy v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote			0,68
	<i>pôsobenie odbornej autority</i> pomôže zvládať rodinné vzťahy			0,61
	<i>odborník ukáže možnosti</i> , ako úspešne riešiť problémy s vytváraním nových vzťahov			0,52
	<i>odborník podporuje</i> snahu riešiť problémy spojené s národnosťou, jazykové, medzikultúrne problémy			
	<i>zvládnutie rôznych foriem násilia vo vzťahoch</i> - šikanovanie, fyzické násilie - <i>prebieha podľa plánu, pod dozorom odborníka</i>			0,56
V Ý C H - V Z D	<i>riešenie problémov s tým, ako sa zaradiť a byť súčasťou prostredia</i> podporujú rady odborníka			
	<i>je nevyhnutné odborné vedenie</i> pri riešení problémov s priateľmi, spolupracovníkmi, spolužiakmi	0,68		
	<i>pôsobenie odbornej autority</i> pomôže zvládnuť problémy s prispôbením sa novému prostrediu na vysokej škole	0,72		
	<i>odporúčania odborníka</i> pomôžu riešiť neúspech v štúdiu - problémy s nezvládnutím štúdia, schopnosťou presadiť sa	0,66		
	<i>odborník podporuje</i> snahu zvládnuť problémy s vyučujúcimi	0,51		
	<i>prekonanie problémov s nevhodným správaním v škole</i> podporujú rady odborníka	0,64		
	<i>je nevyhnutné odborné vedenie</i> pri zvládnutí problémov v praxi	0,69		
	<i>odborník ukáže možnosti</i> , ako riešiť problémy s častou neúčastou na vyučovaní a neplnení si školských povinností	0,69		
	<i>zvládnutie dezlúčí, sklamaní</i> prebieha pomocou pravidelnej plánovanej podpory odborníka	0,57		
Vlastná hodnota – eigenvalue		8,98	1,34	1,07
% rozptylu		42,76	6,38	5,11

Faktor 2 obsahuje položky orientované na prežívanie človeka - „dôsledky záťaže“. Faktor pri eigenvalue 1,34 a % rozptylu 6,38 je sytený položkami: je nevyhnutné odborné vedenie pri zvládnutí nejakého handicapu či choroby; pôsobenie odbornej autority pomôže zvládnuť stres, napätie; odborník ukáže možnosti, ako riešiť rôzne traumy, nepríjemné zážitky; odporúčania odborníka pomôžu riešiť úzkosti, depresie, strach.

Faktor 3 združuje položky týkajúce sa jednak patologického správania a jednak problémov v oblasti vzťahov, a preto ich súhrnne môžeme označiť ako „problémy vo vzťahoch a patologické správanie“. Faktor pri eigenvalue 1,07 a % rozptylu 5,11 je sytený položkami: prekonanie problémov s drogami a návykovým správaním podporujú rady odborníka; zvládnutie rôznych foriem zneužívania prebieha pod pravidelným dozorom odborníka; odporúčania odborníka pomôžu riešiť problémy v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote; pôsobenie odbornej autority pomôže zvládať rodinné vzťahy; odborník ukáže možnosti, ako úspešne riešiť problémy s vytváraním nových vzťahov; zvládnutie rôznych foriem násilia vo vzťahoch - šikanovanie, fyzické násilie - prebieha podľa plánu, pod dozorom odborníka.

Konzultačná pomoc odborníka zvyčajne patrí k tým, ktoré sú využívané najčastejšie. Hodnotenie možnosti uplatnenia školskej sociálnej práce na úrovni „KONZULTÁCIE“ pre subjekt „OSTATNÍ“ bolo sledované pomocou 21 položiek, pričom súbor meraných položiek je štruktúrovaný do dvoch extrahovaných faktorov (viď tabuľka č. 16).

Tabuľka č. 16: Faktorová štruktúra hodnotenia potenciálu školskej sociálnej práce na úrovni „KONZULTÁCIE“ pre subjekt „OSTATNÍ“

KONZULTÁCIE		JA	
		1	2
O S O B N Ě	<i>porozprávať sa o problémoch spojených so svojím handicapom, chorobou, s odborníkom</i>	0,69	
	<i>diskutovať o svojich traumách, nepríjemných zážitkoch</i>	0,73	
	<i>vyjasniť, vysvetliť si riešenie problému s úzkosťami, depresiami, strachmi</i>	0,79	
	<i>overovať si svoj postup pri zvládaní nejakej straty, prehry, neistoty, nesplnených očakávaní</i>	0,65	
	<i>zapojiť do riešenia problému s drogami a návykovým správaním odborníka</i>	0,51	
	<i>získať odpovede na otázky ohľadne zneužívania – sexuálneho, citového, obťažovania, či ohrozovania</i>	0,53	
	<i>získať správne informácie ohľadne zvládania stresu, nervozity</i>	0,53	
S O C I Á L N E	<i>zapojiť do riešenia problémov, v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote odborníka</i>	0,52	
	<i>vyjasniť, vysvetliť si charakter problémov spojených s násilím vo vzťahoch - šikanovanie, fyzické násilie, donucovanie</i>	0,62	
	<i>overiť si svoje postupy pri riešení problémov národnostného, jazykového a medzikultúrneho charakteru</i>		0,51
	<i>získať odpovede na otázky ohľadne zvládnutia problémov vo vzťahoch s priateľmi, spolupracovníkmi a spolužiakmi</i>	0,54	
	<i>diskutovať s odborníkom o svojich problémoch v rodinnom prostredí</i>	0,62	
	<i>získať správne informácie pre riešenie problémov s vytváraním nových vzťahov, nadväzovaním kontaktov s ľuďmi</i>		0,53
V Ý C H - V Z	<i>porozprávať sa s odborníkom o svojich problémoch zaradiť sa, začleniť sa do skupín, organizácií</i>		0,57
	<i>overiť si svoj postup pri riešení neúspechov v štúdiu</i>		0,57
	<i>vyjasniť, vysvetliť si charakter a zvládanie problémov s prispôbením sa novému prostrediu na vysokej škole</i>		0,73
	<i>diskutovať s odborníkom o zvládnutí nevhodného správania v škole</i>		0,72
	<i>zapojiť odborníka do riešenia problémov s vyučujúcimi</i>		0,76
	<i>získať odpovede na otázky spojené so zvládnutím častej neúčasti v škole a vyhýbania sa školským povinnostiam</i>		0,73
	<i>porozprávať sa o svojich problémoch s uplatňovaním získaných poznatkov v ďalšej praxi</i>		0,65
	<i>získať správne informácie o riešení problému s dezilúziou, sklamaním a nedostatočným začlenením sa do prostredia</i>		0,58
Vlastná hodnota - eigenvalue		9,04	1,46
% rozptylu		43,07	6,96

Faktor 1 obsahuje položky orientované najmä na prežívanie človeka a jeho vzťahy s okolím - „*dôsledky záťaže a problémy vo vzťahoch*“. Faktor pri eigenvalue 9,04 a % rozptylu 43,07 je sýtený položkami: porozprávať sa o problémoch spojených so svojím handicapom, chorobou, s odborníkom; diskutovať o svojich traumách, nepríjemných zážitkoch; vyjasniť, vysvetliť si riešenie problému s úzkosťami, depresiami, strachmi; overovať si svoj postup pri zvládaní nejakej straty, prehry, neistoty, nesplnených očakávaní; zapojiť do riešenia problému s drogami a návykovým správaním odborníka; získať odpovede na otázky ohľadne zneužívania – sexuálneho, citového, obťažovania, či ohrozovania; získať správne informácie ohľadne zvládania stresu, nervozity; zapojiť do riešenia problémov, v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote odborníka; vyjasniť, vysvetliť si charakter problémov spojených s násilím vo vzťahoch - šikanovanie, fyzické násilie, donucovanie; získať odpovede na otázky ohľadne

zvládnutia problémov vo vzťahoch s priateľmi, spolupracovníkmi a spolužiakmi; diskutovať s odborníkom o svojich problémoch v rodinnom prostredí.

Faktor 2 združuje položky zamerané na školu a školské prostredie - „*adaptačno-vzťahové a výchovno-vzdelávacie problémy*“. Faktor pri eigenvalue 1,46 a % rozptylu 6,96 je sýtený položkami: overiť si svoje postupy pri riešení problémov národnostného, jazykového a medzikultúrneho charakteru; získať správne informácie pre riešenie problémov s vytváraním nových vzťahov, nadväzovaním kontaktov s ľuďmi; porozprávať sa s odborníkom o svojich problémoch zaradiť sa, začleniť sa do skupín, organizácií; overiť si svoj postup pri riešení neúspechov v štúdiu; vyjasniť, vysvetliť si charakter a zvládanie problémov s prispôbením sa novému prostrediu na vysokej škole; diskutovať s odborníkom o zvládnutí nevhodného správania v škole; zapojiť odborníka do riešenia problémov s vyučujúcimi; získať odpovede na otázky spojené so zvládnutím častej neúčasti v škole a vyhýbania sa školským povinnostiam; porozprávať sa o svojich problémoch s uplatňovaním získaných poznatkov v ďalšej praxi; získať správne informácie o riešení problému s dezilúziou, sklamaním a nedostatočným začlenením sa do prostredia.

Riešenie niektorých problémov si vyžaduje spoluprácu a koordinovanie postupov s viacerými odborníkmi. Domnievame sa, že koordinovanie postupov a vôbec služieb školy patrí k špecifickým úlohám sociálneho pracovníka, ktorou sa odlišuje od iných pomáhajúcich profesií. Hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce na úrovni „KOORDINOVANIE“ pre subjekt „OSTATNÍ“ bolo sledované pomocou 21 položiek, pričom súbor meraných položiek je štruktúrovaný do dvoch extrahovaných faktorov (viď tabuľka č. 17).

Faktor 1 združuje položky, ktoré je možné označiť súhrnným názvom „*vzťahové a výchovno-vzdelávacie problémy*“. Faktor pri eigenvalue 9,11 a % rozptylu 43,41 je sýtený položkami: zosúladiť aktivity viacerých odborníkov pri riešení problémov s handicapom či chorobami; zoraďovať postupy na viacerých miestach tak, aby bolo riešenie problémov so stresom, nervozitou a napätím úspešné; účinne usporiadať postupy zamerané na zvládnutie úzkostí, depresii; harmonizovať odporúčania všetkých, ktorí sa zúčastňujú na riešení problému s drogami a návykovým správaním; usmerňovať rôznorodé prístupy k zvládnutiu strát a prehier, nesplnených očakávaní a neistôt; kontaktovať ďalších odborníkov, ktorí môžu pomôcť zvládnuť problém so zneužívaním – sexuálnym, citovým, obťažovaním; nadväzovať nové spolupráce s inštitúciami, ktoré pomáhajú riešiť traumy, nepríjemné skúsenosti a zážitky; účinne usporiadať postupy zamerané na zvládnutie problémov v rodinnom prostredí; harmonizovať odporúčania všetkých, ktorí sa zúčastňujú na riešení problémov s násilím vo vzťahoch – šikanovanie, donucovanie.

Faktor 2 obsahuje položky orientované priamo na človeka a jeho prežívanie – „*osobné problémy*“. Faktor pri eigenvalue 1,35 a % rozptylu 6,44 je sýtený položkami: kontaktovať ďalších odborníkov, ktorí môžu pomôcť zvládnuť problémy s národnosťou, jazykové a medzikultúrne problémy; usmerňovať rôznorodé prístupy k zvládnutiu problémov vo vzťahoch s priateľmi, spolužiakmi, spolupracovníkmi; zoraďovať postupy na viacerých miestach tak,

aby riešenie problému so zaradením, začlenením sa do prostredia na vysokej škole bolo efektívne; nadväzovať nové spolupráce s inštitúciami, ktoré pomáhajú riešiť problémy v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote; zosúlaďovať aktivity viacerých odborníkov pri riešení problémov s nadväzovaním kontaktov a vytváraním vzťahov; zoraďovať postupy na viacerých miestach tak, aby bolo riešenie problému s prispôbením sa novému prostrediu na vysokej škole efektívne; harmonizovať odporúčania všetkých, ktorí sa zúčastňujú na zvládaní nevhodného správania v škole; kontaktovať ďalších odborníkov, ktorí môžu pomôcť zvládnuť problémy s vyučujúcimi; nadväzovať novú spoluprácu s inštitúciami, ktoré pomáhajú riešiť problémy s uplatňovaním v praxi; zosúlaďovať aktivity viacerých odborníkov pri riešení neúspechu v škole, nezvládnutí štúdia; účinne usporiadať postupy pri riešení častej neúčasti v škole; usmerňovať rôznorodé prístupy zvládania dezilúzií, sklamaní.

Tabuľka č. 17: Faktorová štruktúra hodnotenia potenciálu školskej sociálnej práce na úrovni „KOORDINOVANIE“ pre subjekt „OSTATNÍ“

KOORDINOVANIE		JA	
		1	2
O S O B N É	<i>zosúlaďovať aktivity viacerých odborníkov</i> pri riešení problémov <i>s handicapom či chorobami</i>		0,68
	<i>zoraďovať postupy na viacerých miestach</i> tak, aby bolo riešenie problémov so <i>stresom, nervozitou a napätím</i> úspešné		0,66
	<i>účinne usporiadať postupy</i> zamerané na zvládnutie <i>úzkostí, depresí</i>		0,69
	<i>harmonizovať odporúčania</i> všetkých, ktorí sa zúčastňujú na riešení problému <i>s drogami a návykovým správaním</i>		0,65
	<i>usmerňovať rôznorodé prístupy</i> k zvládnutiu <i>strát a prehíer, nespĺnených očakávaní a neistôt</i>		0,61
	<i>kontaktovať ďalších odborníkov</i> , ktorí môžu pomôcť zvládnuť problém <i>so zneužívaním – sexuálnym, citovým, obťažovaním</i>		0,70
	<i>nadväzovať nové spolupráce</i> s inštitúciami, ktoré pomáhajú riešiť <i>traumy, nepríjemné skúsenosti a zážitky</i>		0,64
S O C I Á L N E	<i>účinne usporiadať postupy</i> zamerané na zvládnutie problémov v <i>rodinnom prostredí</i>		
	<i>harmonizovať odporúčania všetkých</i> , ktorí sa zúčastňujú na riešení problémov <i>s násilím vo vzťahoch – šikanovanie, donucovanie</i>		0,53
	<i>kontaktovať ďalších odborníkov</i> , ktorí môžu pomôcť zvládnuť problémy <i>s národnosťou, jazykové a medzikultúrne problémy</i>	0,63	
	<i>usmerňovať rôznorodé prístupy</i> k zvládnutiu problémov vo vzťahoch <i>s priateľmi, spolužiakmi, spolupracovníkmi</i>	0,69	
	<i>zoraďovať postupy</i> na viacerých miestach tak, aby riešenie problému so <i>zaradením, začlenením sa do prostredia na vysokej škole</i> bolo efektívne	0,73	
	<i>nadväzovať nové spolupráce s inštitúciami</i> , ktoré pomáhajú riešiť problémy v <i>intímnych vzťahoch a sexuálnom živote</i>	0,68	
	<i>zosúlaďovať aktivity viacerých odborníkov</i> pri riešení problémov <i>s nadväzovaním kontaktov a vytváraním vzťahov</i>	0,73	
V Ý C H - V Z	<i>zoraďovať postupy</i> na viacerých miestach tak, aby bolo riešenie problému <i>s prispôbením sa novému prostrediu na vysokej škole</i> efektívne	0,61	
	<i>harmonizovať odporúčania</i> všetkých, ktorí sa zúčastňujú na zvládaní <i>nevhodného správania v škole</i>	0,61	
	<i>kontaktovať ďalších odborníkov</i> , ktorí môžu pomôcť zvládnuť problémy <i>s vyučujúcimi</i>	0,58	
	<i>nadväzovať novú spoluprácu s inštitúciami</i> , ktoré pomáhajú riešiť problémy <i>s uplatňovaním v praxi</i>	0,50	
	<i>zosúlaďovať aktivity viacerých odborníkov</i> pri riešení <i>neúspechu v škole, nezvládnutí štúdia</i>	0,60	
	<i>účinne usporiadať postupy</i> pri riešení <i>častej neúčasti v škole</i>	0,66	
	<i>usmerňovať rôznorodé prístupy</i> zvládania <i>dezilúzií, sklamaní</i>	0,60	
	Vlastná hodnota – eigenvalue	9,11	1,35
	% rozptylu	43,41	6,44

Ku kľúčovým úlohám sociálnych pracovníkov patrí hodnotenie a posudzovanie životnej situácie klientov. Školský sociálny pracovník hodnotí, teda analyzuje, rozoberá, porovnáva spôsoby, akým študenti zvládajú svoje pôsobenie na škole i svoj život. Hodnotenie možnosti uplatnenia školskej sociálnej práce na úrovni „HODNOTENIE A POSUDZOVANIE“ pre subjekt „JA“ bolo sledované pomocou 21 položiek, pričom súbor meraných položiek je štruktúrovaný do štyroch extrahovaných faktorov (viď tabuľka č. 18).

Tabuľka č. 18: Faktorová štruktúra hodnotenia potenciálu školskej sociálnej práce na úrovni „HODNOTENIE A POSUDZOVANIE“ pre subjekt „JA“

HODNOTENIE A POSUDZOVANIE		OSTATNÍ		
		1	2	3
O S O B N Ě	<i>rozoberať</i> , ako študenti zvládajú <i>stresy, nepokoj, nervozitu, neistotu</i>		0,73	
	<i>analyzovať</i> charakter riešenia <i>strát, prehier, nesplnených očakávaní</i>		0,75	
	<i>porovnávať</i> , ako študenti zvládajú svoje <i>traumy, nepríjemné zážitky</i>		0,71	
	<i>nastavovať zrkadlo</i> riešeniu problémov <i>so zneužívaním – sexuálnym, citovým, obťažovaním</i>		0,67	
	<i>popisovať</i> spôsoby, ako študenti zvládajú svoje <i>handicapy, choroby</i>		0,69	
	<i>kritizovať</i> charakter riešenia problémov <i>s drogami a návykovým správaním</i>		0,53	
	<i>preverovať</i> účinnosť postupov pri zvládaní <i>úzkostí, depresii, strachu</i>	0,59		
S O C I Á L N E	<i>analyzovať</i> zvládanie problémov v <i>intímnych vzťahoch a sexuálnom živote</i>	0,71		
	<i>nastavovať zrkadlo</i> riešeniu problémov vo <i>vzťahoch s priateľmi, spolužiakmi, spolupracovníkmi</i>	0,62		
	<i>porovnávať</i> , ako jednotliví študenti zvládajú problémy <i>s násilím vo vzťahoch – šikanovanie, donucovanie, fyzické násilie</i>	0,52		
	<i>kritizovať</i> charakter riešenia problémov <i>s národnosťou, jazykové a medzikultúrne problémy</i>	0,54		
	<i>preferovať</i> účinnosť postupov pri zvládaní problémov <i>so zaradením začlenením sa do rôznych skupín, organizácií</i>	0,52		
	<i>popisovať spôsoby</i> , akými študenti zvládajú svoje problémy <i>v rodinných vzťahoch</i>			
<i>rozoberať</i> zvládnutie problémov <i>s nadväzovaním kontaktov, vytváraním vzťahov</i>				
V Ý C H - V Z D	<i>porovnávať</i> , ako jednotliví študenti zvládajú svoje problémy <i>s vyučujúcimi</i>			0,60
	<i>kritizovať</i> charakter riešenia problémov <i>s uplatňovaním sa v praxi</i>			0,77
	<i>analyzovať</i> charakter riešenia <i>neúspechu v štúdiu, nezvládnutého štúdia či problémov s presadením sa</i>			0,70
	<i>popisovať</i> spôsoby, ako študenti zvládajú svoje <i>dezilúzie, sklamania</i>			0,66
	<i>preverovať</i> účinnosť postupov <i>zameraných na zvládanie nevhodného správania v škole</i>	0,58		
	<i>nastavovať zrkadlo</i> riešeniu problémov <i>s neúčastou na vyučovaní a vyhýbaním sa školským povinnostiam</i>	0,65		
<i>rozoberať</i> , ako študenti zvládajú <i>prispôbenie sa prostrediu na vysokej škole</i>	0,66			
	Vlastná hodnota - eigenvalue	10,05	1,21	1,01
	% rozptylu	47,88	5,78	4,79

Faktor 1 združuje položky zamerané na „*problémy vo vzťahoch a so začlenením sa*“. Faktor pri eigenvalue 10,05 a % rozptylu 47,88 je sýtený položkami: preverovať účinnosť postupov pri zvládaní úzkostí, depresii, strachu; analyzovať zvládanie problémov v intimných vzťahoch a sexuálnom živote; nastavovať zrkadlo riešeniu problémov vo vzťahoch s priateľmi, spolužiakmi, spolupracovníkmi; porovnávať, ako jednotliví študenti zvládajú problémy s násilím vo vzťahoch – šikanovanie, donucovanie, fyzické násilie; kritizovať charakter riešenia problémov s národnosťou, jazykové a medzikultúrne problémy; preferovať účinnosť postupov pri zvládaní problémov so zaradením začlenením sa do rôznych skupín, organizácií; preverovať účinnosť postupov zameraných na zvládanie nevhodného správania

v škole; nastavovať zrkadlo riešeniu problémov s neúčastou na vyučovaní a vyhýbaním sa školským povinnostiam; rozoberať, ako študenti zvládajú prispôbenie sa prostrediu na vysokej škole.

Faktor 2 zahŕňa položky, v rámci ktorých sa problémy vzťahujú k človeku – „*osobné problémy*“. Faktor pri eigenvalue 1,21 a % rozptylu 5,78 je sýtený položkami: rozoberať, ako študenti zvládajú stresy, nepokoj, nervozitu, neistotu; analyzovať charakter riešenia strát, prehier, nesplnených očakávaní; porovnávať, ako študenti zvládajú svoje traumy, neprijemné zážitky; nastavovať zrkadlo riešeniu problémov so zneužívaním – sexuálnym, citovým, obťažovaním; popisovať spôsoby, ako študenti zvládajú svoje handicap, choroby; kritizovať charakter riešenia problémov s drogami a návykovým správaním; preverovať účinnosť postupov pri zvládaní úzkostí, depresí, strachu.

Faktor 3 zastrešuje položky orientované na problémy súvisiace so vzdelávaním – „*vzdelávacie problémy*“. Faktor pri eigenvalue 1,01 a % rozptylu 4,79 je sýtený položkami: porovnávať, ako jednotliví študenti zvládajú svoje problémy s vyučujúcimi; kritizovať charakter riešenia problémov s uplatňovaním sa v praxi; analyzovať charakter riešenia neúspechu v štúdiu, nezvládnutého štúdia či problémov s presadením sa; popisovať spôsoby, ako študenti zvládajú svoje dezilúzie, sklamaná.

Odborný rozvoj a celoživotné vzdelávanie je považované aj v profesii sociálnej práce za profesijnú etickú hodnotu. Školský sociálny pracovník poskytuje dôkaz o profesionálnom rozvoji a dodržiava etický kódex. Hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce na úrovni „**ODBORNÝ ROZVOJ**“ pre subjekt „**OSTATNÍ**“ bolo sledované pomocou 21 položiek, pričom súbor meraných položiek je štruktúrovaný do štyroch extrahovaných faktorov (viď tabuľka č. 19).

Faktor 1 združuje položky zamerané jednak na oblasť problémov spojených so školou a vzdelávaním, s adaptáciou i začlenením sa a tiež na oblasť problémov vo vzťahoch rôzneho typu. Preto by sme tento faktor mohli označiť súhrnným názvom – „*sociálne a výchovno-vzdelávacie problémy*“. Faktor pri eigenvalue 1,18 a % rozptylu 5,60 je sýtený položkami: neustále napreduje v schopnosti riešiť problémy so zaraďovaním sa do skupín, organizácií; aplikuje najnovšie poznatky o riešení problémov v rodinných vzťahoch; študuje metódy zvládania problémov s nadväzovaním kontaktov s ľuďmi, vytváraním vzťahov; vyvíja sa ako špecialista na pomoc pri zvládaní problémov vo vzťahoch s priateľmi, spolupracovníkmi, spolužiakmi; zvyšuje si kvalifikáciu v zameraní na problémy v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote; aplikuje najnovšie poznatky o zvládaní neúspechu v štúdiu a schopnosti sa presadiť; zvyšuje svoju kvalifikáciu v zameraní na zvládanie nevhodného správania v škole; zbiera skúsenosti s riešením problémov s prispôbením sa novým podmienkach na vysokej škole; neustále napreduje v schopnosti pomáhať pri zvládaní problémov so zaraďovaním sa a uplatnením v praxi; vyvíja sa ako špecialista na pomoc pri častej neúčasti na vyučovaní a vyhýbaní sa školským povinnostiam; koriguje svoje postoje k zvládaniu dezilúzií, sklamaná; študuje metódy zvládania problémov s vyučujúcimi.

Faktor 2 zastrešuje položky, ktoré je možné súhrnne označiť ako „osobné problémy“. Faktor pri eigenvalue 10,12 a % rozptylu 48,17 je sýtený položkami: študuje metódy zvládania handicapov a chorôb pri štúdiu; zbiera skúsenosti ohľadne riešení problémov s drogami, návykovým správaním; koriguje svoje postoje k zvládaniu stresov, nervozity, napätia; aplikuje najnovšie poznatky o zvládaní rôznych strát, prehier; neustále napreduje v schopnosti pomáhať pri zvládaní úzkostí, depresii, strachu; zvyšuje svoju kvalifikáciu v zameraní na pomoc v prípadoch sexuálneho, citového obťažovania či zneužívania; vyvíja sa ako špecialista na pomoc pri traumách, neprijemných zážitkoch, skúsenostiach; koriguje svoje postoje k zvládaniu násilia vo vzťahoch - šikanovanie, donucovanie, fyzické násilie.

Tabuľka č. 19: Faktorová štruktúra hodnotenia potenciálu školskej sociálnej práce na úrovni „ODBORNÝ ROZVOJ“ pre subjekt „OSTATNÍ“

ODBORNÝ ROZVOJ		OSTATNÍ	
		1	2
O S O B N É	<i>študuje metódy zvládania handicapov a chorôb pri štúdiu</i>		0,65
	<i>zbiera skúsenosti ohľadne riešení problémov s drogami, návykovým správaním</i>		0,71
	<i>koriguje svoje postoje k zvládaniu stresov, nervozity, napätia</i>		0,81
	<i>aplikuje najnovšie poznatky o zvládaní rôznych strát, prehier</i>		0,71
	<i>neustále napreduje v schopnosti pomáhať pri zvládaní úzkostí, depresii, strachu</i>		0,66
	<i>zvyšuje svoju kvalifikáciu v zameraní na pomoc v prípadoch sexuálneho, citového obťažovania či zneužívania</i>		0,55
	<i>vyvíja sa ako špecialista na pomoc pri traumách, neprijemných zážitkoch, skúsenostiach</i>		0,56
S O C I Á L N É	<i>zbiera skúsenosti ohľadne riešení problémov, ktoré majú národnostný, jazykový a medzikultúrny charakter</i>	0,56	
	<i>koriguje svoje postoje k zvládaniu násilia vo vzťahoch - šikanovanie, donucovanie, fyzické násilie</i>		0,62
	<i>neustále napreduje v schopnosti riešiť problémy so zaraďovaním sa do skupín, organizácií</i>	0,59	
	<i>aplikuje najnovšie poznatky o riešení problémov v rodinných vzťahoch</i>	0,63	
	<i>študuje metódy zvládania problémov s nadväzovaním kontaktov s ľuďmi, vytváraním vzťahov</i>	0,69	
	<i>vyvíja sa ako špecialista na pomoc pri zvládaní problémov vo vzťahoch s priateľmi, spolupracovníkmi, spolužiakmi</i>	0,77	
	<i>zvyšuje si kvalifikáciu v zameraní na problémy v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote</i>	0,64	
V Ý C H - V Z	<i>aplikuje najnovšie poznatky o zvládaní neúspechu v štúdiu a schopnosti sa presadiť</i>	0,51	
	<i>zvyšuje svoju kvalifikáciu v zameraní na zvládanie nevhodného správania v škole</i>	0,60	
	<i>zbiera skúsenosti s riešením problémov s prispôbením sa novým podmienkam na vysokej škole</i>	0,65	
	<i>neustále napreduje v schopnosti pomáhať pri zvládaní problémov so zaraďovaním sa a uplatnením v praxi</i>	0,58	
	<i>vyvíja sa ako špecialista na pomoc pri častej neúčasti na vyučovaní a vyhýbaní sa školským povinnostiam</i>	0,69	
	<i>koriguje svoje postoje k zvládaniu dezilúzií, sklamaní</i>	0,65	
	<i>študuje metódy zvládania problémov s vyučujúcimi</i>	0,60	
	Vlastná hodnota – eigenvalue	10,12	1,18
	% rozptylu	48,17	5,60

V tejto časti empirickej analýzy bola prostredníctvom faktorovej analýzy sledovaná vnútorná štruktúra súborov položiek formulovaných v rámci operacionalizácie vybraných indikátorov. Cieľom bolo zistiť, či jednotlivé indikátory majú vnútornú štruktúru a akú? Celkovo možno konštatovať, že vnútorná štruktúra jednotlivých indikátorov vytvorená faktorovou analýzou bola totožná alebo sa približovala vnútornej štruktúre indikátorov vytvorených v rámci tvorby metodiky, kde každý indikátor je štruktúrovaný do systému troch subindikátorov (okruhov problémov) potenciálu školskej sociálnej práce - osobné, sociálne

a výchovno-vzdelávacie.

6.3. Základné zistenia v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity - deskriptívna štatistika

Spracovaním empirických údajov metódami deskriptívnej štatistiky boli získané celkové hodnotiace údaje - pre indikátory (úrovne), ako aj pre jednotlivé operacionalizované položky s dôrazom na aritmetický priemer, na rozptyl a na štandardnú odchýlku.

Plánovanie:

Pre pôsobenie odborníka na sociálnu pomoc v škole je nevyhnutné plánovanie a predbežná príprava programu pre poskytovanie pomoci svojim klientom. Údaje uvedené v tabuľke č. 20 umožňujú sledovať hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce na univerzite pre indikátor „PLÁNOVANIE“, a to pre subjekt „JA“ - posudzovanie svojich potrieb (sebareflexia) a subjekt „OSTATNÍ“ - posudzovanie potrieb ostatných ľudí. Na základe týchto údajov možno konštatovať, že respondenti považovali za najviac významné pri posudzovaní svojich potrieb a rovnako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí plánovanie a prípravu aktivít zameraných na „*predvídanie postupov na zvládnutie stresu, napätia, nervozity*“ (M=2,40 pre subjekt „JA“ a M=2,64 pre subjekt „OSTATNÍ“) a následne „*vytvorenie predbežných krokov pri zvládnutí problémov so zaradením sa do praxe*“ (M=2,45 pre subjekt „JA“, M=2,61 pre subjekt „OSTATNÍ“). Predpokladáme, že orientácia študentov na oblasť spoločenskej praxe a význam, ktorý jej prikladajú, pravdepodobne pramení z uvedomovania si aktuálnej situácie na trhu práce a z obáv o čo najrýchlejšie sa uplatnenie po absolvovaní štúdia. Výsledky naznačujú, že respondenti by uvítali pomoc zo strany školského sociálneho pracovníka zameranú predovšetkým na plánovanie a prípravu programu na zvládanie a prekonávanie záťažových situácií. Naopak, za najmenej významné pri posudzovaní svojich potrieb považovali respondenti „*pripraviť program zvládania nevhodného správania v škole*“ (M=3,45) a „*zostavovanie záznamu aktivít, ktoré by pomohli zvládnuť problémy so zaradením sa do rôznych skupín, organizácií*“ (M=3,35) pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí. Predpokladáme, že deklarovaná nižšia miera významnosti pramení z toho, že vysoká škola má jasné pravidlá (napr. školský poriadok), ktoré sa vzťahujú tiež k vhodnému, resp. nevhodnému správaniu v prostredí školy a ktoré študenti zvyčajne dodržiavajú. Z uvedeného vyplýva, že respondenti pripisujú najmenší význam riešeniu problémov súvisiacich predovšetkým so školou a školským prostredím, čo neznamená, že ich pokladajú za rozhodne nevhodné.

Tabuľka č. 20: Deskriptívna štatistika pre indikátor „PLÁNOVANIE“ pre subjekt „JA“ a „OSTATNÍ“

PLÁNOVANIE		JA			OSTATNÍ		
		priemer. skóre	rozptyl	štandard. odchýlka	priemer. skóre	Rozptyl	štandard. odchýlka
O S O B N É	<i>prípravenie programu</i> pre zvládnutie rôznych <i>handicapov a chorôb</i> u študentov počas štúdia	2,72	2,42	1,55	2,71	2,20	1,48
	<i>predvídanie postupov</i> na zvládnutie <i>stresu, napätia, nervozity</i>	2,40	1,72	1,31	2,64	1,89	1,38
	<i>vopred určiť spôsoby</i> zvládania <i>stavov úzkosti, depresie, strachu</i>	2,65	1,91	1,38	2,79	1,85	1,36
	<i>vypracovanie postupov</i> pre <i>vyrovnanie sa so stratami, prehrami, neistotou a nenaplnenými očakávaniami</i>	2,82	2,06	1,43	2,99	2,13	1,46
	<i>predbežné riešenie nástrojov</i> , ktoré by následne umožnili zvládnuť <i>problémy s drogami a návykovým správaním</i>	3,10	3,21	1,79	2,84	2,02	1,42
	<i>zostavovanie záznamu aktivít</i> na pomoc pri zvládnutí rôznych <i>foriem zneužívania – sexuálne, citové, fyzické, psychické</i>	2,99	2,84	1,69	2,80	2,10	1,45
	<i>vytvorenie predbežných krokov</i> na pomoc pri zvládaní <i>ťažkých zážitkov, traumy</i>	2,96	2,20	1,49	2,86	1,85	1,36
	Súhrnné priemerné skóre	2,82	1,02	1,01	2,80	0,98	0,99
S O C I Á L N É	<i>vypracovanie postupov</i> pre zvládanie problémov v <i>intímnych vzťahoch a sexuálnom živote</i>	3,31	2,62	1,62	3,26	2,44	1,56
	<i>predbežné riešenie nástrojov</i> na pomoc pri zvládaní problémov v <i>rodinných vzťahoch</i>	2,90	2,22	1,49	2,94	2,22	1,49
	<i>vytvorenie predbežných krokov</i> pre pomoc pri zvládaní vzťahov <i>medzi priateľmi, spolužiakmi, spolupracovníkmi</i>	3,20	2,41	1,55	3,22	2,52	1,59
	<i>vopred určiť spôsoby, ako pomáhať</i> pri vytváraní <i>nových vzťahov</i>	3,30	2,72	1,65	3,30	2,38	1,54
	<i>vypracovanie postupov</i> pre zvládanie <i>násillia vo vzťahoch – šikanovania, donucovania, fyzického násillia</i>	2,96	2,54	1,59	2,73	2,07	1,44
	<i>prípravenie programu</i> pre pomoc v riešení problémov <i>národnostnej, jazykovej, medzikultúrnej povahy</i>	3,43	3,08	1,75	3,21	2,71	1,64
	<i>zostavovanie záznamu aktivít</i> , ktoré by pomohli zvládnuť problémy so <i>zaradením sa do rôznych skupín, organizácií</i>	3,45	2,62	1,62	3,35	2,35	1,53
	Súhrnné priemerné skóre	3,22	1,27	1,13	3,14	1,17	1,08
V Ý C H - V Z D E L	<i>vopred určiť spôsoby pomoci</i> pri <i>prispôsobovaní sa novému prostrediu na vysokej škole</i>	3,19	2,54	1,60	3,19	2,31	1,52
	<i>predvídať účinné postupy</i> pri riešení <i>neúspechov v škole</i>	3,04	2,48	1,58	2,99	2,15	1,47
	<i>prípraviť program</i> zvládania <i>nevhodného správania v škole</i>	3,52	3,06	1,75	3,20	2,40	1,55
	<i>vypracovanie postupov</i> určených na riešenie <i>častej neúčasti na vyučovaní a zanedbávaní školských povinností</i>	3,43	3,28	1,81	3,23	2,62	1,62
	<i>zostavovanie záznamu aktivít</i> zameraných na riešenie problémov <i>s vyučujúcimi</i>	3,05	2,62	1,62	3,01	2,46	1,57
	<i>vytvorenie predbežných krokov</i> pri zvládnutí problémov so <i>zaradením sa do praxe</i>	2,45	2,28	1,51	2,61	2,40	1,55
	<i>predbežné riešenie nástrojov pomoci</i> pri zvládaní <i>dezilúzií, sklamaní, nedostatočného začlenenia</i>	3,29	2,30	1,52	3,18	2,37	1,54
	Súhrnné priemerné skóre	3,14	1,28	1,13	3,06	1,13	1,06

Súhrnné priemerné skóre jednotlivých subindikátorov (okruhov problémov) poukazuju na skutočnosť, že za najviac významné pri posudzovaní svojich potrieb - subjekt „JA“ a rovnako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí - subjekt „OSTATNÍ“ považovali respondenti problémy spadajúce do okruhu osobných problémov - subindikátor „OSOBNÉ“ (M=2,82 pre subjekt „JA“, M=2,80 pre subjekt „OSTATNÍ“). To znamená, že respondenti za najviac významné považovali problémy vzťahujúce sa priamo k človeku. Hodnoty priemer-

ných skóre sa pohybovali v rozmedzí od 2,40 do 3,10 pre subjekt „JA“ a pre subjekt „OSTATNÍ“ v rozmedzí od 2,64 do 2,99. Naproti tomu za najmenej významné respondenti považovali problémy spadajúce do okruhu sociálnych problémov - subindikátor „SOCIÁLNE“ (M=3,22 pre subjekt „JA“, M=3,14 pre subjekt „OSTATNÍ“), teda problémy súvisiace s narušením interakcií, či už vo vzťahu k iným ľuďom alebo k prostrediu. Hodnoty priemerných skóre sa pohybovali v rozmedzí od 2,90 do 3,45 pre subjekt „JA“ a pre subjekt „OSTATNÍ“ v rozmedzí od 2,73 do 3,35. Z uvedeného vyplýva, že respondenti najväčší význam pripisovali riešeniu osobných problémov, nasledovali výchovno-vzdelávacie a nakoniec sociálne. Táto postupnosť bola rovnaká pre oba subjekty. Celkovo možno konštatovať, že všetky namerané hodnoty priemerných skóre sa u oboch subjektov pohybujú v pozitívnom spektre 7-stupňovej škály, čo svedčí o pozitívnej orientácii respondentov k tejto funkcii školskej sociálnej práce.

Čiastkový záver: Plánovanie je považované za základnú východiskovú funkciu školskej sociálnej práce. Je procesom, pri ktorom dochádza k formulovaniu cieľov a k určeniu vhodných metód a postupov na ich dosiahnutie. Z prezentovaných výsledkov výskumu je evidentné, že respondenti vnímajú plánovanie a predbežnú prípravu programu pre poskytovanie pomoci klientom pozitívne a považujú ju za významnú a nevyhnutnú súčasť činnosti odborníka - školského sociálneho pracovníka. Školský sociálny pracovník poskytuje vstupy pre plánovanie a vyhodnocovanie programov a prispieva k rozvoju úseku a celosystémovej politiky.

Poradenstvo:

Každý človek zažíva náročnejšie obdobia, kedy pociťuje potrebu poradiť sa pri riešení svojich problémov s odborníkom. V postmodernej spoločnosti, ktorá je charakteristická podľa Jána Kellera (2007) sekundárnou socializáciou, rastie záujem ľudí o profesionálne poradenské služby. Údaje uvedené v tabuľke č. 21 umožňujú sledovať hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce na univerzite pre indikátor „PORADENSTVO“, a to pre subjekt „JA“ - posudzovanie svojich potrieb i „OSTATNÍ“ - posudzovanie potrieb ostatných ľudí. Na základe týchto údajov možno konštatovať, že respondenti považovali za najviac významné tak pri posudzovaní svojich potrieb, ako aj pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí možnosť poradiť sa v prípade, keď *„je nevyhnutné odborné vedenie pri zvládnutí nejakého handicapu, či choroby“* (M=2,57 pre subjekt „JA“, M=2,53 pre subjekt „OSTATNÍ“), následne možnosť poradiť sa, keď *„pôsobenie odbornej autority pomôže zvládnuť stres, napätie“* (M=2,78 pre subjekt „JA“, M=2,81 pre subjekt „OSTATNÍ“) a tiež v prípade, keď *„odborník ukáže možnosti, ako riešiť rôzne traumy, neprijemné zážitky“* M=2,80 pre subjekt „JA“, M=2,83 pre subjekt „OSTATNÍ“). Všetky spomínané položky - problémy sa vzťahujú priamo na človeka a do určitej miery súvisia s jeho vnútorným prežívaním. Na druhej strane ako najmenej významné sa pre respondentov tak pri posudzovaní svojich potrieb ako aj pri posudzovaní potrieb, ostatných ľudí javila poraden-

ská pomoc, v rámci ktorej „odborník podporuje snahu riešiť problémy spojené s národnosťou, jazykové, medzikultúrne problémy“ (M=3,70 pre subjekt „JA“, M=3,35 pre subjekt „OSTATNÍ“), ako aj poradenská pomoc, v rámci ktorej „je nevyhnutné odborné vedenie pri riešení problémov s priateľmi, spolupracovníkmi, spolužiakmi“ (M=3,62 pre subjekt „JA“, M=3,35 pre subjekt „OSTATNÍ“). Aj keď pri riešení vzťahových problémov medzi spolužiakmi a priateľmi rovnakej alebo inej národnosti respondenti neuprednostňujú rady odborníka, vzhľadom k nameraným hodnotám priemerného skóre možno povedať, že pomoc odborníka ani úplne nevyklúčujú, resp. neodmietajú.

Vzhľadom k súhrnnému priemernému skóre jednotlivých subindikátorov (okruhov problémov) možno konštatovať, že za najviac významné pri posudzovaní svojich potrieb - subjekt „JA“ a rovnako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí - subjekt „OSTATNÍ“ považovali respondenti problémy spadajúce do okruhu osobných problémov - subindikátor „OSOBNÉ“ (M=2,93 pre subjekt „JA“, M=2,82 pre subjekt „OSTATNÍ“). Z toho vyplýva, že respondenti za najviac významné považovali problémy vzťahujúce sa priamo k človeku. Hodnoty priemerných skóre sa pohybovali v rozmedzí od 2,57 do 3,24 pre subjekt „JA“ a pre subjekt „OSTATNÍ“ v rozmedzí od 2,53 do 2,92. Naproti tomu za najmenej významné respondenti považovali problémy spadajúce do okruhu sociálnych problémov - subindikátor „SOCIÁLNE“ (M=3,45 pre subjekt „JA“, M=3,19 pre subjekt „OSTATNÍ“), teda problémy súvisiace s narušením interakcií, či už vo vzťahu k iným ľuďom alebo k prostrediu. Hodnoty priemerných skóre sa pohybovali v rozmedzí od 3,23 do 3,70 pre subjekt „JA“ a pre subjekt „OSTATNÍ“ v rozmedzí od 3,04 do 3,35. Z uvedeného vyplýva, že respondenti najväčší význam pripisovali poradenskej pomoci zameranej na riešenie osobných problémov, následne výchovno-vzdelávacích a nakoniec sociálnych. Táto postupnosť bola rovnaká pre oba subjekty. Celkovo možno konštatovať, že všetky namerané hodnoty priemerných skóre, ako aj hodnoty súhrnných priemerných skóre sa pohybujú v pozitívnom spektre 7-stupňovej škály, čo vypovedá o pozitívnej orientácii respondentov k tejto funkcii školskej sociálnej práce.

Čiastkový záver: Pre rozvoj poradenských služieb považujeme za podnetné uvažovať o príčinách záujmu respondentov o služby odborníka pri zvládaní handicapu a choroby, napriek skutočnosti, že nepredpokladáme zhoršený zdravotný stav, či existenciu zdravotného postihnutia u väčšiny z nich. Deklarovaný záujem si vysvetľujeme práve tým, že respondenti nemajú reálnu skúsenosť s chorobou, či zdravotným postihnutím a na druhej strane im tieto evokujú potrebu odbornej pomoci. Sociálni pracovníci v rámci svojej činnosti disponujú presnými informáciami o možnostiach kompenzácie zdravotného postihnutia, ale aj širšie o formách pomoci v uvádzaných náročných životných situáciách.

Z prezentovaných výsledkov výskumu je tiež evidentné, že respondenti by uvítali v rámci poradenských služieb školy aktivity, ktoré by im pomohli pri zvládaní osobných problémov, najmä záťažových situácií. Výsledky naznačujú, že v každodennom živote sa respondenti vyrovnávajú s viacerými životnými situáciami, kde pociťujú absenciu „know-how“ -

stratégií, metód a techník. Sociálna práca, ktorá sa zaoberá „osobou v prostredí“ („person in environment“, bližšie objasňujeme v teoretickej analýze práce) a sociálnymi interakciami, je vedou i profesiou, ktorá komplexne prispieva k sociálnemu fungovaniu. Prednosťou sociálneho poradenstva je práve jeho komplexnosť a zameranie sa nielen na vnútorné prežívanie človeka, či jeho sociálne vzťahy, ale aj napríklad na sociálno-ekonomickú a právnu dimenziu riešených životných situácií.

Tabuľka č. 21: Deskriptívna štatistika pre indikátor „PORADENSTVO“ pre subjekt „JA“ a „OSTATNÍ“

PORADENSTVO		JA			OSTATNÍ		
		priemer. skóre	rozptyl	štandard. odchýlka	priemer. skóre	rozptyl	štandard. odchýlka
O S O B N É	<i>je nevyhnutné odborné vedenie pri zvládnutí nejakého handicapu, či choroby</i>	2,57	2,25	1,50	2,53	1,79	1,34
	<i>pôsobenie odbornej autority pomôže zvládnuť stres, napätie</i>	2,78	1,99	1,41	2,81	1,90	1,38
	<i>odborník ukáže možnosti, ako riešiť rôzne traumy, nepríjemné zážitky</i>	2,80	2,14	1,46	2,83	1,95	1,39
	<i>odporúčania odborníka pomôžu riešiť úzkosti, depresie, strach</i>	2,85	2,20	1,48	2,79	2,10	1,45
	<i>odborník podporuje snahu zvládnuť rôzne straty, prehry, neistoty, nenaplnené očakávania</i>	3,04	2,37	1,54	2,92	2,13	1,46
	<i>preknanie problémov s drogami a návykovým správaním podporujú rady odborníka</i>	3,24	3,20	1,79	2,90	2,24	1,50
	<i>zvládnutie rôznych foriem zneužívania prebieha pod pravidelným dozorom odborníka</i>	3,21	2,80	1,67	2,58	2,22	1,49
	Súhrnné priemerné skóre	2,93	1,13	1,06	2,82	1,02	1,01
S O C I Á L N É	<i>odporúčania odborníka pomôžu riešiť problémy v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote</i>	3,47	2,68	1,64	3,29	2,22	1,49
	<i>pôsobenie odbornej autority pomôže zvládať rodinné vzťahy</i>	3,24	2,55	1,60	3,04	2,24	1,50
	<i>odborník ukáže možnosti, ako úspešne riešiť problémy s vytváraním nových vzťahov</i>	3,49	2,58	1,61	3,19	2,19	1,48
	<i>odborník podporuje snahu riešiť problémy spojené s národnosťou, jazykové, medzikultúrne problémy</i>	3,70	3,31	1,82	3,35	2,74	1,66
	<i>zvládnutie rôznych foriem násilia vo vzťahoch - šikanovanie, fyzické násilie - prebieha podľa plánu, pod dozorom odborníka</i>	3,23	2,84	1,68	2,92	2,48	1,58
	<i>riešenie problémov s tým, ako sa zaradiť a byť súčasťou prostredia podporujú rady odborníka</i>	3,38	2,39	1,55	3,14	2,10	1,45
	<i>je nevyhnutné odborné vedenie pri riešení problémov s priateľmi, spolupracovníkmi, spolužiakmi</i>	3,62	3,05	1,75	3,35	2,65	1,63
	Súhrnné priemerné skóre	3,45	1,43	1,20	3,19	1,25	1,12
V Ý C H - V Z D E L	<i>pôsobenie odbornej autority pomôže zvládnuť problémy s prispôbením sa novému prostrediu na vysokej škole</i>	3,48	2,97	1,72	3,33	2,68	1,64
	<i>odporúčania odborníka pomôžu riešiť neúspech v štúdiu - problémy s nezvládnutím štúdia, schopnosťou presadiť sa</i>	3,20	2,44	1,56	3,12	2,38	1,54
	<i>odborník podporuje snahu zvládnuť problémy s vyučujúcimi</i>	3,29	2,63	1,62	3,08	2,27	1,51
	<i>preknanie problémov s nevhodným správaním v škole podporujú rady odborníka</i>	3,49	3,02	1,74	3,16	2,39	1,55
	<i>je nevyhnutné odborné vedenie pri zvládnutí problémov v praxi</i>	3,08	2,52	1,59	2,95	2,37	1,54
	<i>odborník ukáže možnosti ako riešiť problémy s časťou neúčasťou na vyučovaní a neplnení si školských povinností</i>	3,54	2,82	1,68	3,20	2,41	1,55
	<i>zvládnutie dezilúzií, sklamaní, prebieha pomocou pravidelnej, plánovanej podpory odborníka</i>	3,52	2,69	1,64	3,25	2,34	1,53
	Súhrnné priemerné skóre	3,37	1,49	1,22	3,16	1,32	1,15

Konzultácie:

Konzultačná pomoc odborníka zvyčajne patrí k tým, ktoré sú využívané najčastejšie. Údaje uvedené v tabuľke č. 22 umožňujú sledovať hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce na univerzite pre indikátor „KONZULTÁCIE“, a to pre subjekt „JA“ – posudzovanie svojich potrieb i „OSTATNÍ“ – posudzovanie potrieb ostatných ľudí.

Tabuľka č.22: Deskriptívna štatistika pre indikátor „KONZULTÁCIE“ pre subjekt „JA“ a „OSTATNÍ“

KONZULTÁCIE		JA			OSTATNÍ		
		priemer. skóre	rozptyl	štandard. odchýlka	priemer. skóre	rozptyl	štandard. odchýlka
O S O B N É	<i>porozprávať sa</i> o problémoch spojených so svojím handicapom, chorobou, s odborníkom	2,82	2,63	1,62	2,66	1,87	1,37
	<i>diskutovať</i> o svojich traumách, nepríjemných zážitkoch	3,04	2,49	1,58	2,83	1,97	1,40
	<i>vyjasniť, vysvetliť si</i> riešenie problému s úzkosťami, depresiami, strachmi	2,95	2,23	1,49	2,92	2,25	1,50
	<i>overovať si</i> svoj postup pri zvládaní nejakej straty, prehry, neistoty, nesplnených očakávaní	3,16	2,58	1,60	3,04	2,11	1,45
	<i>zapojiť</i> do riešenia problému s drogami a návykovým správaním odborníka	3,36	3,34	1,83	2,84	2,25	1,50
	<i>získať odpovede na otázky</i> ohľadne zneužívania – sexuálneho, citového, obťažovania, či ohrozovania	3,26	3,06	1,75	2,89	2,30	1,52
	<i>získať správne informácie</i> ohľadne zvládania stresu, nervozity	2,85	2,73	1,65	2,71	2,02	1,42
	Súhrnné priemerné skóre	3,06	1,49	1,22	2,84	1,09	1,05
S O C I Á L N É	<i>zapojiť</i> do riešenia problémov, v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote odborníka	3,53	3,07	1,75	3,27	2,63	1,62
	<i>vyjasniť, vysvetliť si</i> charakter problémov, spojených s násilím vo vzťahoch - šikanovanie, fyzické násilie, donucovanie	3,26	2,83	1,68	2,88	2,13	1,46
	<i>overiť si</i> svoje postupy pri riešení problémov národnostného, jazykového a medzikultúrneho charakteru	3,53	3,21	1,79	3,28	2,62	1,62
	<i>získať odpovede na otázky</i> ohľadne zvládnutia problémov vo vzťahoch s priateľmi, spolupracovníkmi a spolužiakmi	3,24	2,61	1,62	3,10	2,32	1,52
	<i>diskutovať</i> s odborníkom o svojich problémoch v rodinnom prostredí	3,29	2,65	1,63	3,09	2,36	1,54
	<i>získať správne informácie</i> pre riešenie problémov s vytváraním nových vzťahov, nadviazovaním kontaktov s ľuďmi	3,36	2,63	1,62	3,17	2,21	1,49
	<i>porozprávať sa s odborníkom</i> o svojich problémoch zaradiť sa, začleniť sa do skupín, organizácií	3,46	2,88	1,70	3,25	2,50	1,58
	Súhrnné priemerné skóre	3,38	1,59	1,26	3,15	1,28	1,13
V Ý C H - V Z D E L	<i>overiť si</i> svoj postup pri riešení neúspechov v štúdiu	3,19	2,76	1,66	3,10	2,53	1,59
	<i>vyjasniť, vysvetliť si</i> charakter a zvládanie problémov s prispôbením sa novému prostrediu na vysokej škole	3,26	2,70	1,64	3,14	2,50	1,58
	<i>diskutovať s odborníkom</i> o zvládnutí nevhodného správania v škole	3,48	2,98	1,73	3,21	2,58	1,61
	<i>zapojiť odborníka</i> do riešenia problémov s vyučujúcimi	3,25	2,81	1,68	3,11	2,49	1,58
	<i>získať odpovede na otázky</i> spojené so zvládnutím častej neúčasti v škole a vyhýbania sa školským povinnostiam	3,51	2,18	1,78	3,17	2,57	1,60
	<i>porozprávať sa</i> o svojich problémoch s uplatňovaním získaných poznatkov v ďalšej praxi	2,97	2,52	1,59	2,91	2,29	1,51
	<i>získať správne informácie</i> o riešení problému s dezilúziou, sklamaním a nedostatočným začlenením sa do prostredia	3,27	2,71	1,65	3,06	2,27	1,61
	Súhrnné priemerné skóre	3,28	1,56	1,25	3,10	1,35	1,16

Na základe týchto údajov možno konštatovať, že respondenti považovali za najviac významné tak pri posudzovaní svojich potrieb, ako aj pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí konzultačnú pomoc, ktorá by umožňovala „porozprávať sa o problémoch spojených so svojím handicapom, chorobou, s odborníkom“ (M=2,82 pre subjekt „JA“, M=2,66 pre subjekt „OSTATNÍ“) následne, ktorá by umožňovala „získať správne informácie ohľadne zvládania stresu, nervozity“ (M=2,85 pre subjekt „JA“, M=2,71 pre subjekt „OSTATNÍ“) a tiež konzultačnú pomoc, ktorá by umožňovala „vyjasniť, vysvetliť si riešenie problému s úzkosťami, depresiami, strachmi“ (M=2,95 pre subjekt „JA“, M=2,92 pre subjekt „OSTATNÍ“). Z uvedeného vyplýva, že respondenti v prípade potreby majú záujem, resp. sú ochotní s pomocou odborníka riešiť svoje problémy so zvládaním stresu, strachu, úzkosti, či depresii. Na druhej strane za najmenej významné tak pri posudzovaní svojich potrieb, ako aj pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí považovali respondenti konzultačnú pomoc odborníka, ktorá by umožňovala „overiť si svoje postupy pri riešení problémov národnostného, jazykového a medzikultúrneho charakteru“ (M=3,53 pre subjekt „JA“, M=3,28 pre subjekt „OSTATNÍ“) a konzultačnú pomoc, ktorá by umožňovala „zapojiť do riešenia problémov v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote odborníka“ (M=3,53 pre subjekt „JA“, M=3,27 pre subjekt „OSTATNÍ“). Aj keď pri problémoch intímneho, resp. sexuálneho charakteru nie je pre respondentov pomoc odborníka vo forme konzultácií príliš významná, v zásade ju neodmietajú a nepovažujú ju za rozhodne nevýznamnú, čo potvrdzujú aj namerané hodnoty súhrnných skóre pohybujúce sa v stredovom pásme 7-stupňovej škály významnosti.

S ohľadom na súhrnné priemerné skóre jednotlivých subindikátorov (okruhov problémov) možno konštatovať, že za najviac významné pri posudzovaní svojich potrieb - subjekt „JA“ a rovnako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí - subjekt „OSTATNÍ“ považovali respondenti problémy spadajúce do okruhu osobných problémov - subindikátor „OSOBNÉ“ (M=3,06 pre subjekt „JA“, M=2,84 pre subjekt „OSTATNÍ“). To znamená, že respondenti najväčší význam pripisovali problémom vzťahujúcim sa priamo k človeku. Hodnoty priemerných skóre sa pohybovali v rozmedzí od 2,82 do 3,36 pre subjekt „JA“ a pre subjekt „OSTATNÍ“ v rozmedzí 2,66 do 2,92. Naproti tomu za najmenej významné respondenti považovali problémy spadajúce do okruhu sociálnych problémov - subindikátor „SOCIÁLNE“ (M=3,38 pre subjekt „JA“, M=3,15 pre subjekt „OSTATNÍ“), teda problémy súvisiace s narušením interakcií, či už vo vzťahu k iným ľuďom alebo k prostrediu. Aj keď sú problémy spadajúce do okruhu sociálnych problémov respondentmi vnímané ako najmenej významné, nie sú pre nich rozhodne nevýznamné, čo potvrdzujú aj hodnoty priemerných skóre, ktoré sa pohybovali v rozmedzí od 3,24 do 3,53 pre subjekt „JA“ a pre subjekt „OSTATNÍ“ v rozmedzí od 2,88 do 3,28. Zaujímavým zistením je, že respondenti tak ako u predchádzajúcich indikátorov - plánovanie, poradenstvo, najväčší význam pripisovali riešeniu osobných problémov, nasledovali výchovno-vzdelávacie a nakoniec sociálne. Táto postupnosť bola rovnaká pre oba subjekty.

Čiastkový záver: Prezentované výsledky výskumu ukázali, že aj v dnešnej virtuálnej

dobe, kedy mladí ľudia prakticky nepretržite komunikujú so svetom „on-line“ a napríklad prostredníctvom prehľadávačov typu google a podobne hľadajú informácie, poznatky a odpovede na otázky každodenného života, má v rámci služieb sociálnej práce opodstatnenie poskytovanie osobných konzultácií. Bezprostredný živý kontakt „tvárou v tvár“ charakterizovaný akceptáciou, atmosférou dôvery a intimity je služba, ktorú môžu poskytnúť študentom práve profesionálni sociálni pracovníci. Zameranie na kognitívnu stránku osobnosti je odlišnosťou od komplexnejšieho poradenstva. Výsledky priemerných skóre poukazujú, že respondenti pociťujú potrebu pravdivých a vecne správnych informácií pri riešení osobných problémov.

Koordinovanie:

Riešenie niektorých problémov, s ktorými sa študenti môžu potýkať, vyžaduje spoluprácu a koordinovanie postupov s viacerými odborníkmi. Údaje uvedené v tabuľke č. 23 umožňujú sledovať hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce na univerzite pre indikátor „KOORDINOVANIE“ pre subjekt „JA“ – posudzovanie svojich potrieb i „OSTATNÍ“ – posudzovanie potrieb ostatných ľudí. Na základe týchto údajov možno konštatovať, že respondenti za najviac významné tak pri posudzovaní svojich potrieb, ako aj pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí považovali *„zosúlaďovať aktivity viacerých odborníkov pri riešení problémov s handicapom či chorobami“* (M=2,94 pre subjekt „JA“, M=2,80 pre subjekt „OSTATNÍ“). Za nemenej významné v rámci koordinovania aktivít odborníka považovali respondenti možnosť *„zoraďovať postupy na viacerých miestach tak, aby bolo riešenie problémov so stresom, nervozitou a napätím úspešné“* (M=2,94 pre subjekt „JA“, M=2,85 pre subjekt „OSTATNÍ“). Všetky spomínané problémy sa vzťahujú priamo na človeka a do určitej miery súvisia s jeho vnútorným prežívaním. Zaujímavým zistením je, že respondenti považovali tieto problémy za najviac významné u všetkých sledovaných indikátorov. Na druhej strane, v rámci koordinácie postupov pri riešení niektorých problémov s viacerými odborníkmi, ako najmenej významná pre respondentov tak pri posudzovaní svojich potrieb, ako aj pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí, bola možnosť odborníka *„nadväzovať nové spolupráce s inštitúciami, ktoré pomáhajú riešiť problémy v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote“* (M=3,52 pre subjekt „JA“, M=3,36 pre subjekt „OSTATNÍ“) a tiež možnosť *„kontaktovať ďalších odborníkov, ktorí môžu pomôcť zvládnuť problémy s národnosťou, jazykové a medzikultúrne problémy“* (M=3,51 pre subjekt „JA“, M=3,24 pre subjekt „OSTATNÍ“). Aj keď sú tieto problémy respondentmi považované za najmenej významné, namerané hodnoty priemerných skóre poukazujú na to, že respondenti ich riešenie vyžadujúce si koordináciu aktivít s ďalšími odborníkmi ani neodmietajú.

Tabuľka č. 23 Deskriptívna štatistika pre indikátor „KOORDINOVANIE“ pre subjekt „JA“ a „OSTATNÍ“

KOORDINOVANIE		JA			OSTATNÍ		
		priemer. skóre	rozptyl	štandard. odchýlka	priemer. skóre	rozptyl	štandard. odchýlka
O S O B N É	<i>zosúlad'ovať' aktivity viacerých odborníkov pri riešení problémov s handicapom či chorobami</i>	2,94	2,58	1,61	2,80	1,89	1,37
	<i>zoraď'ovať' postupy na viacerých miestach tak, aby bolo riešenie problémov so stresom, nervozitou a napätím úspešné</i>	2,94	2,21	1,49	2,85	2,08	1,44
	<i>účinne usporiadať' postupy zamerané na zvládnutie úzkostí, depresí</i>	3,05	2,26	1,50	2,98	2,04	1,43
	<i>harmonizovať' odporúčania všetkých, ktorí sa zúčastňujú na riešení problému s drogami a návykovým správaním</i>	3,17	2,57	1,60	2,98	2,06	1,43
	<i>usmerňovať' rôznorodé prístupy k zvládnutiu strát a prehier, nesplnených očakávaní a neistôt</i>	3,20	2,27	1,51	3,10	2,18	1,48
	<i>kontaktovať' ďalších odborníkov, ktorí môžu pomôcť zvládnuť problém so zneužívaním – sexuálnym, citovým, obťažovaním</i>	3,29	2,97	1,72	3,05	2,46	1,57
	<i>nadväzovať' nové spolupráce s inštitúciami, ktoré pomáhajú riešiť traumy, nepríjemné skúsenosti a zážitky</i>	3,12	2,47	1,57	2,97	2,35	1,53
	Súhrnné priemerné skóre	3,10	1,29	1,14	2,96	1,38	1,18
S O C I Á L N É	<i>účinne usporiadať' postupy zamerané na zvládnutie problémov v rodinnom prostredí</i>	3,22	2,50	1,58	3,12	2,31	1,52
	<i>harmonizovať' odporúčania všetkých, ktorí sa zúčastňujú na riešení problémov s násilím vo vzťahoch – šikanovanie, donucovanie</i>	3,26	2,70	1,64	2,96	2,15	1,47
	<i>kontaktovať' ďalších odborníkov, ktorí môžu pomôcť zvládnuť problémy s národnosťou, jazykové a medzikultúrne problémy</i>	3,51	3,06	1,75	3,24	2,39	1,55
	<i>usmerňovať' rôznorodé prístupy k zvládnutiu problémov vo vzťahoch s priateľmi, spolužiakmi, spolupracovníkmi</i>	3,43	2,57	1,60	3,26	2,35	1,53
	<i>zoraď'ovať' postupy na viacerých miestach tak, aby riešenie problému so zaradením, začlenením sa do prostredia na vysokej škole bolo efektívne</i>	3,37	2,43	1,56	3,25	2,37	1,54
	<i>nadväzovať' nové spolupráce s inštitúciami, ktoré pomáhajú riešiť problémy v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote</i>	3,52	2,80	1,67	3,36	2,49	1,58
	<i>zosúlad'ovať' aktivity viacerých odborníkov pri riešení problémov s nadväzovaním kontaktov a vytváraním vzťahov</i>	3,43	2,72	1,65	3,26	2,33	1,53
	Súhrnné priemerné skóre	3,39	1,48	1,22	3,21	1,27	1,13
V Ý C H - V Z D E L	<i>zoraď'ovať' postupy na viacerých miestach, tak aby bolo riešenie problému s prispôbením sa novému prostrediu na vysokej škole efektívne</i>	3,28	2,49	1,58	3,12	2,41	1,55
	<i>harmonizovať' odporúčania všetkých, ktorí sa zúčastňujú na zvládání nevhodného správania v škole</i>	3,45	2,68	1,64	3,15	2,21	1,49
	<i>kontaktovať' ďalších odborníkov, ktorí môžu pomôcť zvládnuť problémy s vyučujúcimi</i>	3,30	2,59	1,61	3,13	2,45	1,56
	<i>nadväzovať' novú spoluprácu s inštitúciami, ktoré pomáhajú riešiť problémy s uplatňovaním v praxi</i>	2,99	2,52	1,59	3,85	2,31	1,52
	<i>zosúlad'ovať' aktivity viacerých odborníkov pri riešení neúspechu v škole, nezvládnutí štúdia</i>	3,20	2,47	1,57	3,05	2,34	1,53
	<i>účinne usporiadať' postupy pri riešení častej neúčasti v škole</i>	3,43	2,74	1,65	3,11	2,50	1,58
	<i>usmerňovať' rôznorodé prístupy zvládania dezilúzií, sklamaní</i>	3,34	2,72	1,65	3,12	2,51	1,58
	Súhrnné priemerné skóre	3,28	1,38	1,18	3,08	1,29	1,14

Súhrnné priemerné skóre jednotlivých subindikátorov (okruhov problémov) poukazujú na skutočnosť, že za najviac významné pri posudzovaní svojich potrieb - subjekt „JA“ a rovnako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí - subjekt „OSTATNÍ“ považovali respon-

dentí problémy spadajúce do okruhu osobných problémov – subindikátor „OSOBNÉ“ (M=3,10 pre subjekt „JA“, M=2,96 pre subjekt „OSTATNÍ“). To znamená, že respondenti najväčší význam pripisovali problémom vzťahujúce sa priamo k človeku. Hodnoty priemerných skóre sa pohybovali v rozmedzí od 2,94 do 3,29 pre subjekt „JA“ a pre subjekt „OSTATNÍ“ v rozmedzí od 2,80 do 3,10. Naproti tomu za najmenej významné boli respondentmi považované problémy spadajúce do okruhu sociálnych problémov - subindikátor „SOCIÁLNE“ (M=3,39 pre subjekt „JA“, M=3,21 pre subjekt „OSTATNÍ“), to znamená problémy súvisiace s narušením interakcií, či už vo vzťahu k iným ľuďom alebo k prostrediu. Hodnoty priemerných skóre sa pohybovali v rozmedzí od 3,22 do 3,52 pre subjekt „JA“ a pre subjekt „OSTATNÍ“ v rozmedzí od 2,96 do 3,36. Aj pri indikátore „KOORDINOVANIE“ možno konštatovať, že respondenti najväčší význam pripisovali riešeniu osobných problémov, následne výchovno-vzdelávacích a nakoniec sociálnych. Táto postupnosť bola rovnaká pre oba subjekty.

Čiastkový záver: Už priebehu druhej polovice 20. storočia sa v teórii a praxi sociálnej práce objavuje rola sociálneho pracovníka označovaná ako „care manager“. Výsledky výskumu poukazujú na skutočnosť, že aj respondenti si uvedomujú komplexnosť ich životných problémov a skutočnosť, že ich riešenie vyžaduje intervencie viacerých odborníkov a pracovníkov. Domnievame sa, že koordinovanie postupov a vôbec služieb školy patrí k špecifickým úlohám sociálneho pracovníka, ktorou sa odlišuje od iných pomáhajúcich profesií.

Hodnotenie a posudzovanie:

Súčastou práce sociálneho pracovníka v prostredí vysokej školy je aj hodnotenie spôsobu, akým študenti zvládajú svoje pôsobenie na škole a svoj život. Údaje uvedené v tabuľke č. 24 umožňujú sledovať hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce na univerzite pre indikátor „HODNOTENIE A POSUDZOVANIE“, a to pre subjekt „JA“ – posudzovanie svojich potrieb i „OSTATNÍ“ – posudzovanie potrieb ostatných ľudí. Na základe týchto údajov možno konštatovať, že respondenti za najviac významné pri posudzovaní svojich potrieb a tiež pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí považovali možnosť „rozoberať, ako študenti zvládajú stresy, nepokoj, nervozitu, neistotu“ (M=2,77 pre subjekt „JA“, M=2,85 pre subjekt „OSTATNÍ“). Za významné tiež považovali možnosť hodnotiť a „kritizovať charakter riešenia problémov s uplatňovaním sa v praxi“ (M=3,00 pre subjekt „JA“, M=2,94 pre subjekt „OSTATNÍ“) či „analyzovať charakter riešenia neúspechu v štúdiu, nezvládnutého štúdia či problémov s presadením sa“ (M=3,13 pre subjekt „JA“, M=2,94 pre subjekt „OSTATNÍ“). Naproti tomu, najmenší význam pripisovali respondenti aktivitám sociálneho pracovníka, v rámci ktorých je potrebné „nastavovať zrkadlo riešeniu problémov s neúčastou na vyučovaní a vyhýbaním sa školským povinnostiam“ (M=3,54 pre subjekt „JA“, M=3,22 pre subjekt „OSTATNÍ“) a tiež v rámci ktorých je potrebné hodnotiť a „preverovať účinnosť postupov, zameraných na zvládanie nevhodného správania v škole“ (M=3,47 pre subjekt „JA“, M=3,24

pre subjekt „OSTATNÍ“). Všetky spomínané oblasti - problémy sa vzťahujú k dodržiavaniu určitých štandardov platiacich v škole. V tomto smere má vysoká škola jasné pravidlá (školský poriadok), ktoré študenti zvyčajne dodržiavajú. Z tohto pohľadu sa javí ako prirodzené, že respondenti (študenti) neprípisuju najväčší význam práve problémom súvisiacim s nevhodným správaním v škole a s vyhýbaním sa školským povinnostiam, avšak na druhej strane tieto problémy nepovažujú za rozhodne nevýznamné, o čom vypovedajú aj namerané hodnoty priemerného skóre.

Berúc do úvahy súhrnné priemerné skóre možno konštatovať, že za najviac významné pri posudzovaní svojich potrieb - subjekt „JA“ a tiež pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí - subjekt „OSTATNÍ“ považovali respondenti problémy spadajúce do okruhu osobných problémov - subindikátor „OSOBNÉ“ (M=3,18 pre subjekt „JA“, M=3,01 pre subjekt „OSTATNÍ“). To znamená, že respondenti najväčší význam pripisovali problémom vzťahujúce sa priamo k človeku. Hodnoty priemerných skóre sa pohybovali v rozmedzí od 2,77 do 3,3 pre subjekt „JA“ a pre subjekt „OSTATNÍ“ v rozmedzí od 2,85 do 3,10. Naproti tomu za najmenej významné respondenti považovali problémy spadajúce do okruhu sociálnych problémov - subindikátor „SOCIÁLNE“ (M=3,39 pre subjekt „JA“, M=3,14 pre subjekt „OSTATNÍ“). To znamená, že za najmenej významné považovali respondenti problémy súvisiace s narušením interakcií, či už vo vzťahu k iným ľuďom alebo k prostrediu. Hodnoty priemerných skóre sa pohybovali v rozmedzí od 3,27 do 3,47 pre subjekt „JA“ a pre subjekt „OSTATNÍ“ v rozmedzí od 3,05 do 3,20. Z uvedeného vyplýva, že aj u indikátora „HODNOTENIE A POSUDZOVANIE“ (rovnako ako u všetkých sledovaných indikátorov) respondenti najväčší význam pripisovali riešeniu osobných problémov, nasledovali výchovno-vzdelávacie a nakoniec sociálne. Táto postupnosť bola rovnaká pre oba subjekty.

Čiastkový záver: Ku kľúčovým úlohám sociálnych pracovníkov patrí hodnotenie a posudzovanie životnej situácie klientov (napr. Navrátil, 2010). Ide o zložitý proces, v rámci ktorého využíva sociálny pracovník sadu rôznych metodík a metód s cieľom v spolupráci s klientom identifikovať tzv. zákazku, ktorá bude v ďalšom poradenskom procese predmetom spolupráce. Výsledky naznačujú deklarovanú ochotu respondentov prijať rolu aktéra.

Tabuľka č. 24: Deskriptívna štatistika pre indikátor „HODNOTENIE A POSUDZOVANIE“ pre subjekt „JA“ a „OSTATNÍ“

HODNOTENIE A POSUDZOVANIE		JA			OSTATNÍ		
		priemer. skóre	rozptyl	štandard. odchýlka	priemer. skóre	rozptyl	štandard. odchýlka
O S O B N É	<i>rozoberať</i> , ako študenti zvládajú <i>stresy, nepokoj, nervozitu, neistotu</i>	2,77	2,45	1,57	2,85	2,27	1,51
	<i>analyzovať</i> charakter riešenia <i>strát, prehier, nesplnených očakávaní</i>	3,11	2,19	1,48	3,02	2,09	1,45
	<i>porovnávať</i> , ako študenti zvládajú svoje <i>traumy, nepríjemné zážitky</i>	3,15	2,67	1,63	3,01	2,39	1,55
	<i>nastavovať zrkadlo</i> riešeniu problémov <i>so zneužívaním – sexuálnym, citovým, obťažovaním</i>	3,36	2,96	1,72	3,10	2,50	1,58
	<i>popisovať</i> spôsoby, ako študenti zvládajú svoje <i>handicapy, choroby</i>	3,30	2,63	1,62	3,06	2,29	1,51
	<i>kritizovať</i> charakter riešenia problémov <i>s drogami a návykovým správaním</i>	3,41	2,76	1,66	3,10	2,40	1,55
	<i>preverovať</i> účinnosť postupov pri zvládaní <i>úzkostí, depresii, strachu</i>	3,13	2,65	1,63	2,96	2,37	1,54
	Súhrnné priemerné skóre	3,18	1,49	1,22	3,01	1,39	1,18
S O C I Á L N É	<i>analyzovať</i> zvládanie problémov v <i>intímnych vzťahoch a sexuálnom živote</i>	3,47	2,80	1,67	3,19	2,50	1,58
	<i>nastavovať zrkadlo</i> riešeniu problémov vo <i>vzťahoch s priateľmi spolužiakmi, spolupracovníkmi</i>	3,44	2,68	1,64	3,11	2,39	1,55
	<i>porovnávať</i> , ako jednotliví študenti zvládajú problémy <i>s násilím vo vzťahoch – šikanovanie, donucovanie, fyzické násilie</i>	3,37	2,54	1,59	3,10	2,21	1,49
	<i>kritizovať</i> charakter riešenia problémov <i>s národnosťou, jazykové a medzikultúrne problémy</i>	3,46	2,79	1,67	3,15	2,42	1,56
	<i>preferovať</i> účinnosť postupov pri zvládaní problémov <i>so zaradením začlenením sa do rôznych skupín, organizácií</i>	3,33	2,57	1,60	3,18	2,54	1,59
	<i>popisovať spôsoby</i> , akými študenti zvládajú svoje problémy <i>v rodinných vzťahoch</i>	3,27	2,23	1,49	3,05	2,15	1,47
	<i>rozoberať</i> zvládnutie problémov <i>s nadväzovaním kontaktov, vytváraním vzťahov</i>	3,36	2,42	1,56	3,20	2,41	1,55
	Súhrnné priemerné skóre	3,39	1,48	1,22	3,14	1,35	1,16
V Ý C H - V Z D E L	<i>Porovnávať</i> , ako jednotliví študenti zvládajú svoje problémy <i>s vyučujúcimi</i>	3,30	2,51	1,58	3,06	2,33	1,53
	<i>kritizovať</i> charakter riešenia problémov <i>s uplatňovaním sa v praxi</i>	3,00	2,53	1,59	2,94	2,50	1,58
	<i>analyzovať</i> charakter riešenia <i>neúspechu v štúdiu, nezvládnutého štúdia či problémov s presadením sa</i>	3,13	2,33	1,53	2,94	2,28	1,51
	<i>popisovať</i> spôsoby, ako študenti zvládajú svoje <i>dezilúzie, sklamanie</i>	3,32	2,63	1,62	3,04	2,43	1,56
	<i>preverovať</i> účinnosť postupov zameraných na zvládanie <i>nevhodného správania v škole</i>	3,47	2,63	1,62	3,24	2,55	1,60
	<i>nastavovať zrkadlo</i> riešeniu problémov <i>s neúčastou na vyučovaní a vyhýbaním sa školským povinnostiam</i>	3,54	2,87	1,69	3,22	2,57	1,60
	<i>rozoberať</i> , ako študenti zvládajú <i>prispôsobenie sa prostrediu na vysokej škole</i>	3,36	2,67	1,64	3,06	2,42	1,56
	Súhrnné priemerné skóre	3,30	1,41	1,19	3,07	1,35	1,16

Odborný rozvoj:

Každý odborník – sociálny pracovník na vysokej škole by sa mal intenzívne venovať svojomu ďalšiemu odbornému rozvoju a rastu. Údaje uvedené v tabuľke č. 25 umožňujú sledovať hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce na univerzite pre indikátor „ODBORNÝ ROZVOJ“ pre subjekt „JA“ – posudzovanie svojich potrieb a „OSTATNÍ“ – posudzovanie potrieb

ostatných ľudí.

Tabuľka č. 25: Deskriptívna štatistika pre indikátor „ODBORNÝ ROZVOJ“ pre subjekt „JA“ a „OSTATNÍ“

ODBORNÝ ROZVOJ		JA			OSTATNÍ		
		priemer. skóre	rozptyl	štandard. odchýlka	priemer. skóre	rozptyl	štandard. odchýlka
O S O B N É	<i>študuje</i> metódy zvládania <i>handicapov a chorôb pri štúdiu</i>	2,56	2,35	1,53	2,65	1,99	1,41
	<i>zbera skúsenosti</i> ohľadne riešení problémov <i>s drogami , návykovým správaním</i>	2,76	2,45	1,57	2,74	2,21	1,49
	<i>koriguje</i> svoje postoje k zvládaniu <i>stresov, nervozity, napätia</i>	2,70	1,97	1,40	2,70	1,90	1,38
	<i>aplikuje najnovšie poznatky</i> o zvládaní rôznych <i>strát, prehier</i>	2,91	2,21	1,49	2,85	2,19	1,48
	<i>neustále napreduje</i> v schopnosti pomáhať pri zvládaní <i>úzkostí, depresii, strachu</i>	2,92	2,51	1,58	2,80	2,28	1,51
	<i>zvyšuje svoju kvalifikáciu</i> v zameraní na pomoc v prípadoch <i>sexuálneho, citového obťažovania či zneužívania</i>	2,99	2,72	1,65	2,86	2,33	1,53
	<i>vyvíja sa</i> ako špecialista na pomoc pri <i>traumách, nepríjemných zážitkoch, skúsenostiach</i>	2,91	2,53	1,59	2,84	2,29	1,51
	Súhrnné priemerné skóre	2,82	1,39	1,18	2,78	1,24	1,11
S O C I Á L N É	<i>zbera skúsenosti</i> ohľadne riešení problémov, ktoré majú <i>národnostný, jazykový a medzikultúrny charakter</i>	3,20	2,61	1,62	3,05	2,53	1,59
	<i>koriguje</i> svoje postoje k zvládaniu <i>násillia vo vzťahoch - šikanovanie, donucovanie, fyzické násillie</i>	3,05	2,60	1,61	2,88	2,28	1,51
	<i>neustále napreduje</i> v schopnosti riešiť problémy <i>so zaraďovaním sa do skupín, organizácií</i>	3,10	2,64	1,62	2,97	2,27	1,51
	<i>aplikuje najnovšie poznatky</i> o riešení problémov v <i>rodinných vzťahoch</i>	2,98	2,27	1,51	2,81	2,18	1,48
	<i>študuje</i> metódy zvládania problémov s <i>nadväzovaním kontaktov s ľuďmi, vytváraním vzťahov</i>	3,10	2,49	1,58	3,01	2,32	1,52
	<i>vyvíja sa</i> ako špecialista na pomoc pri zvládaní problémov <i>vo vzťahoch s priateľmi, spolupracovníkmi, spolužiakmi</i>	3,03	2,79	1,67	2,96	2,39	1,55
	<i>zvyšuje si kvalifikáciu</i> v zameraní na problémy v <i>intímnych vzťahoch a sexuálnom živote</i>	3,22	3,01	1,74	2,98	2,60	1,61
	Súhrnné priemerné skóre	3,10	1,57	1,25	2,95	1,31	1,15
V Ý C H - V Z D E L	<i>aplikuje najnovšie poznatky</i> o zvládaní <i>neúspechu v štúdiu a schopnosti sa presadiť</i>	2,89	2,55	1,60	2,80	2,03	1,43
	<i>zvyšuje svoju kvalifikáciu</i> v zameraní na zvládanie <i>nevhodného správania v škole</i>	3,12	2,77	1,66	2,97	2,38	1,54
	<i>zbera skúsenosti</i> s riešením problémov <i>s prispôbením sa novým podmienkam na vysokej škole</i>	3,07	2,78	1,67	2,99	2,70	1,64
	<i>neustále napreduje</i> v schopnosti pomáhať pri zvládaní problémov <i>so zaraďením sa a uplatnením v praxi</i>	2,83	2,60	1,61	2,73	2,27	1,51
	<i>vyvíja sa</i> ako špecialista na pomoc pri častej <i>neúčasti na vyučovaní a vyhýbaní sa školským povinnostiam</i>	3,15	2,81	1,68	3,01	2,49	1,58
	<i>koriguje svoje postoje</i> k zvládaniu <i>dezilúzií, sklamaní</i>	3,04	2,65	1,63	2,86	2,19	1,48
	<i>študuje</i> metódy zvládania problémov <i>s vyučujúcimi</i>	2,90	2,64	1,62	2,84	2,34	1,53
	Súhrnné priemerné skóre	3,02	1,40	1,18	2,89	1,33	1,15

Vo vzťahu k ďalšiemu odbornému rozvoju odborníka – sociálneho pracovníka, respondenti za najviac významné, tak pri posudzovaní svojich potrieb, ako aj posudzovaní potrieb ostatných ľudí považovali ďalšie vzdelávanie, v rámci ktorého sociálny pracovník „*študuje metódy zvládania handicapov a chorôb pri štúdiu*“ (M=2,56 pre subjekt „JA“, M= 2,65 pre subjekt „OSTATNÍ“) a následne, v rámci ktorého „*koriguje svoje postoje k zvládaniu stre-*

sov, nervozity, napätia“ (M=2,70 pre subjekt „JA“, M= 2,70 pre subjekt „OSTATNÍ“). Zaujímavým zistením je, že respondenti považovali tieto problémy za najviac významné u všetkých sledovaných indikátorov, čo možno charakterizovať ako kľúčové zistenie pre ďalšiu prácu v tejto sfére. Za najmenej významné pri posudzovaní svojich potrieb považovali respondenti odborný rozvoj sociálneho pracovníka, v rámci ktorého „*zvyšuje si kvalifikáciu v zameraní na problémy v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote*“ (M=3,22), a v rámci ktorého „*zbiera skúsenosti ohľadne riešení problémov, ktoré majú národnostný, jazykový a medzikultúrny charakter*“ pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí (M=3,05). Za dôležité možno považovať, že aj u indikátora „**ODBORNÝ ROZVOJ**“ respondenti považovali za najmenej významné problémy, ktoré boli hodnotené ako najmenej významné u všetkých sledovaných indikátorov.

Súhrnné priemerné skóre jednotlivých subindikátorov (okruhov problémov) poukazujú na skutočnosť, že za najviac významné pri posudzovaní svojich potrieb - subjekt „JA“ a rovnako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí - subjekt „OSTATNÍ“ považovali respondenti problémy spadajúce do okruhu osobných problémov - subindikátor „**OSOBNÉ**“ (M=2,82 pre subjekt „JA“, M=2,78 pre subjekt „OSTATNÍ“). To znamená, že respondenti najväčší význam pripisovali problémom vzťahujúcim sa priamo k človeku. Hodnoty priemerných skóre sa pohybovali v rozmedzí od 2,56 do 2,99 pre subjekt „JA“ a pre subjekt „OSTATNÍ“ v rozmedzí od 2,65 do 2,86. Naproti tomu za najmenej významné respondenti považovali problémy spadajúce do okruhu sociálnych problémov - subindikátor „**SOCIÁLNE**“ (M=3,10 pre subjekt „JA“, M=2,95 pre subjekt „OSTATNÍ“), teda problémy súvisiace s narušením interakcií, či už vo vzťahu k iným ľuďom alebo k prostrediu. Hodnoty priemerných skóre sa pohybovali v rozmedzí od 2,98 do 3,22 pre subjekt „JA“ a pre subjekt „OSTATNÍ“ v rozmedzí od 2,81 do 3,05. Z uvedeného vyplýva, že aj u indikátora „**ODBORNÝ ROZVOJ**“, tak ako u všetkých sledovaných indikátorov, respondenti najväčší význam pripisovali riešeniu osobných problémov, nasledovali výchovno-vzdelávacie a nakoniec sociálne. Táto postupnosť bola rovnaká pre oba subjekty. Celkovo možno konštatovať, že všetky hodnoty priemerných skóre sa u oboch subjektov pohybujú v pozitívnom spektre 7-stupňovej škály, čo vypovedá o pozitívnej orientácii respondentov k tejto funkcii školskej sociálnej práce.

Čiastkový záver: Odborný rozvoj a celoživotné vzdelávanie sú považované aj v profesii sociálnej práce za profesijné etické hodnoty. Neprekvapilo nás, že respondenti vyjadrili pozitívne stanovisko k tejto funkcii sociálnych pracovníkov, keďže uvedené hodnoty patria k celospoločensky uznávaným hodnotám.

Hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity pre subjekt „JA“ a „OSTATNÍ“ - súhrnné priemerné skóre

Tabuľka č. 26: Deskriptívna štatistika pre indikátory potenciálu sociálnej práce na univerzite pre subjekt „JA“ a „OSTATNÍ“ - súhrnné priemerné skóre

INDIKÁTOR – súhrnné priemerné skóre	JA			OSTATNÍ		
	priemerné skóre	rozptyl	šstandard. odchýlka	priemerné skóre	rozptyl	šstandard. odchýlka
PLÁNOVANIE	3,06	0,85	0,92	3,00	0,82	0,91
PORADENSTVO	3,25	1,05	1,03	3,05	0,97	0,98
KONZULTÁCIE	3,24	1,25	1,12	3,03	1,00	1,00
KOORDINOVANIE	3,26	1,12	1,06	3,19	1,02	1,01
HODNOTENIE A POSUDZOVANIE	3,29	1,22	1,10	3,07	1,14	1,07
ODBORNÝ ROZVOJ	2,98	1,22	1,11	2,87	1,10	1,05
<i>Súhrnné priemerné skóre - ŠSP</i>	3,20	0,85	0,92	3,07	0,76	0,87

Záujem a potreby respondentov - študentov Technickej univerzity vo vzťahu k práci odborníka zo sociálnej práce - školského sociálneho pracovníka odzrkadľujú údaje uvedené v tabuľke č. 26, ktoré umožňujú sledovať hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity pre jednotlivé indikátory. Súhrnné priemerné skóre namerané pre jednotlivé indikátory sa pohybujú v rozmedzí od 2,98 do 3,29 pre subjekt „JA“ a v rozmedzí od 2,87 do 3,19 pre subjekt „OSTATNÍ“, to znamená, že hodnotenie miery významu respondentmi je viac ako priemerné.

Pre subjekt „JA“, teda pri posudzovaní svojich potrieb (sebareflexia), respondenti najväčší význam pripisovali sebvzdelávaniu a ďalšiemu odbornému rozvoju a rastu odborníka, sociálneho pracovníka - „ODBORNÝ ROZVOJ“ (M=2,98) a následne, plánovaniu a predbežnej príprave programu pre poskytovanie pomoci svojim klientom - „PLÁNOVANIE“ (M=3,06). Tu vidíme, že pri posudzovaní svojich potrieb sa respondenti stavajú vcelku pozitívne k aktivitám školského sociálneho pracovníka, ktoré sa vo vzťahu klient - sociálny pracovník nedotýkajú priamo klienta - intra priestor potenciálu školskej sociálnej práce. Naopak, za najmenej významné respondenti považovali hodnotenie spôsobu, akým študenti zvládajú svoje pôsobenie na škole a svoj život - „HODNOTENIE A POSUDZOVANIE“ (M=3,29). Konzultačnej pomoci - „KONZULTÁCIE“ (M=3,24), poradenskej pomoci „PORADENSTVO“ (M=3,25) a tiež spolupráci a koordinovaniu postupov s viacerými odborníkmi pri riešení niektorých problémov - „KOORDINOVANIE“ (M=3,25) prikladali respondenti takmer rovnaký význam. Výsledky naznačujú, že sa jedná o poskytovanie pomoci, v rámci ktorej si aktivity sociálneho pracovníka vyžadujú priamy kontakt s klientom – extra priestor hodnotenia potenciálu školskej sociálnej práce.

Pre subjekt „OSTATNÍ“, teda pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí, za najviac významné respondenti považovali (rovnako ako pre subjekt „JA“) „ODBORNÝ ROZVOJ“ sociálneho pracovníka (M=2,87) a naopak, za najmenej významné respondenti považovali spoluprácu a koordinovanie postupov s viacerými odborníkmi - „KOORDINOVANIE“ (M=3,19). Hodnoty priemerných skóre pre „PLÁNOVANIE“ (M=3,00), „KONZULTÁCIE“ (M=3,03), „PORADENSTVO“ (M=3,05) a tiež „HODNOTENIE A POSUDZOVANIE“ toho, ako študenti zvládajú svoje pôsobenie na škole a svoj život (M=3,07) boli veľmi blízke.

Vzhľadom k súhrnnému priemernému skóre pre hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce (M=3,20 pre subjekt „JA“, M=3,07 pre subjekt „OSTATNÍ“) možno konštatovať vcelku pozitívne ladenie respondentov k hodnoteniu potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity.

Hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity – súhrnné priemerné skóre

Tabuľka č. 27: Výsledky deskriptívnej štatistiky pre indikátory potenciálu sociálnej práce na univerzite

INDIKÁTOR	DESKRIPTÍVNA ŠTATISTIKA		
	Priemerné skóre	Rozptyl	Štandardná odchýlka
PLÁNOVANIE	3,03	0,68	0,83
PORADENSTVO	3,15	0,82	0,91
KONZULTÁCIE	3,14	0,92	0,96
KOORDINO-VANIE	3,22	0,97	0,98
HODNOTENIE A POSUDZOVANIE	3,18	1,00	1,00
ODBORNÝ ROZVOJ	2,92	0,99	0,99
<i>Súhrnné priemerné skóre – ŠSP</i>	3,14	0,69	0,83

Záujem a potreby respondentov – študentov Technickej univerzity vo vzťahu k práci odborníka – školského sociálneho pracovníka odzrkadľujú údaje uvedené v tabuľke č. 27, ktoré umožňujú sledovať hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity pre jednotlivé indikátory (bez ohľadu na subjekt). Na základe priemerných skóre pre jednotlivé indikátory možno celkovo konštatovať, že respondenti najväčší význam pripisovali vzdelávaniu a ďalšiemu odbornému rozvoju a rastu odborníka - sociálneho pracovníka - „ODBORNÝ ROZVOJ“ (M=2,92). Na druhej strane, za najmenej významné považujú respondenti spoluprácu a koordinovanie postupov s viacerými odborníkmi pri riešení problémov - „KOORDINOVANIE“ (M=3,22). Hodnoty súhrnných priemerných skóre u ostatných sledovaných indikátorov - „PLÁNOVANIE“ (M=3,03), „KONZULTÁCIE“ (M=3,14), „PORADENSTVO“ (M=3,15), „HODNOTENIE A POSUDZOVANIE“ (M=3,18) boli veľmi blízke. (Súhrnné priemerné skóre namerané pre jednotlivé indikátory pre subjekt „JA“ a „OSTATNÍ“ bližšie v tabuľke č. 26.)

V rámci jednotlivých indikátorov za najviac významné považovali respondenti problémy spadajúce do okruhu osobných problémov - subindikátor „OSOBNÉ“ čo znamená, že za najviac významné považovali problémy vzťahujúce sa priamo k človeku. Význam tiež pripisovali problémom súvisiacim so školou, školským prostredím a vzdelávaním - subindikátor „VÝCHOVNO-VZDELÁVACIE“. Za najmenej významné respondenti považovali problémy spadajúce do okruhu sociálnych problémov - subindikátor „SOCIÁLNE“. To znamená, že za najmenej významné boli respondentmi považované problémy súvisiace s narušením interakcií, či už vo vzťahu k iným ľuďom alebo k prostrediu. Zaujímavým zistením je, že responden-

ti pripisovali najväčší význam riešeniu osobných problémov, nasledovali výchovno-vzdelávacie a nakoniec sociálne. Táto postupnosť bola rovnaká pre oba subjekty a u všetkých sledovaných indikátorov, čo možno charakterizovať ako kľúčové zistenie pre ďalšiu prácu v oblasti školskej sociálnej práce v prostredí vysokých škôl (bližšie v tabuľkách č. 20 - 26).

Podrobnejšie sledovanie hodnotenia potenciálu školskej sociálnej práce na univerzite respondentmi umožňujú namerané hodnoty priemerných skóre pre jednotlivé operacionalizované položky indikátorov (pozri bližšie tabuľky č. 20 – 25):

- V rámci všetkých sledovaných indikátorov pre subjekt „JA“, teda pri posudzovaní svojich potrieb respondenti najväčší význam pripisovali aktivitám odborníka - sociálneho pracovníka zameraným na „*predvídanie postupov na zvládnutie stresu, napätia, nervozity*“ (M=2,40). Poukazuje to na skutočnosť, že študenti sa s napätím, nervozitou a stresom stretávajú vo svojom každodennom živote, a preto príprave aktivít sociálneho pracovníka zameraných na pomoc pri ich prekonávaní prikladajú určitý význam. Približne rovnako významné bolo pre respondentov „*vytvorenie predbežných krokov pri zvládnutí problémov so zaradením sa do praxe*“ (M=2,45). Orientácia študentov na oblasť spoločenskej praxe a význam, ktorý jej prikladajú, pravdepodobne pramení z uvedomovania si aktuálnej situácie na trhu práce a z obáv o čo najrýchlejšie sa uplatnenie po absolvovaní štúdia. To, že respondenti prikladali najväčší význam práve vyššie zmieneným aktivitám rovnako poukazuje na ich pozitívny postoj k plánovaniu a príprave aktivít sociálneho pracovníka potrebných pre poskytovanie pomoci svojim klientom. Za významné považovali respondenti aj ďalšie vzdelávanie odborníka – sociálneho pracovníka na vysokej škole, v rámci ktorého „*študuje metódy zvládania handicapov a chorôb pri štúdiu*“ (M=2,56) a tiež poradenskú činnosť, v rámci ktorej „*je nevyhnutné odborné vedenie pri zvládnutí nejakého handicapu či choroby*“ (M=2,57). Študenti (respondenti) tak poukázali na dôležitosť ďalšieho vzdelávania sociálneho pracovníka, ako aj význam poradenstva pri prekonávaní a zvládaní problémov.

Pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí, teda pre subjekt „OSTATNÍ“ najväčší význam respondenti pripisovali poradenskej činnosti odborníka na sociálnu prácu, v rámci ktorej „*je nevyhnutné odborné vedenie pri zvládnutí nejakého handicapu, či choroby*“ (M=2,53) a následne poradenskej činnosti, v rámci ktorej „*zvládnutie rôznych foriem zneužívania prebieha pod pravidelným dozorom odborníka*“ (M=2,58). To, že respondenti prikladali najväčší význam práve vyššie zmieneným aktivitám rovnako poukazuje na ich postoj k poradenskej činnosti sociálneho pracovníka pri prekonávaní náročnejších období v živote človeka.

- Naopak, v rámci všetkých sledovaných indikátorov pre subjekt „JA“ respondenti najmenší význam pripisovali poradenským aktivitám odborníka – sociálneho pracovníka, v rámci ktorých „*odborník podporuje snahu riešiť problémy spojené s národnosťou, jazykové, medzikultúrne problémy*“ (M=3,70) a tiež v rámci ktorých „*je nevyhnutné odborné vedenie pri riešení problémov s priateľmi, spolupracovníkmi, spolužiakmi*“ (M=3,62).

Pre subjekt „OSTATNÍ“ respondenti za najmenej významné považovali aktivity sociálneho pracovníka zamerané na koordinovanie postupov s viacerými odborníkmi v rámci ktorých je potrebné „*nadväzovať nové spolupráce s inštitúciami, ktoré pomáhajú riešiť problémy v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote*“ (M=3,36). Za menej významnú (rovnako ako pre subjekt „JA“) respondenti považovali poradenskú činnosť odborníka, v rámci ktorej „*odborník podporuje snahu riešiť problémy spojené s národnosťou, jazykové, medzikultúrne problémy*“ (M=3,35) a v rámci ktorej „*je nevyhnutné odborné vedenie pri riešení problémov s priateľmi, spolupracovníkmi, spolužiakmi*“ (M=3,35). Aj keď týmto problémom respondenti pripisujú najmenší význam spomedzi ostatných, namerané hodnoty priemerných skóre poukazujú na skutočnosť, že respondenti sa k nim nestavajú odmietavo a nepovažujú ich za rozhodne nevýznamné.

- Namerané hodnoty priemerných skóre všetkých ostatných položiek operacionalizovaných pre indikátory sa nachádzajú v rozmedzí od 2,40 do 3,70 pre subjekt „JA“ a od 2,53 do 3,36 pre subjekt „OSTATNÍ“.

Celkovo možno konštatovať, že hodnoty priemerných skóre položiek operacionalizovaných pre indikátory ako aj hodnoty súhrnných priemerných skóre jednotlivých indikátorov smerujú k stredovému pásmu 7-stupňovej škály, čo poukazuje na pozitívnu orientáciu respondentov pre potenciál školskej sociálnej práce v prostredí univerzity. Tento postoj respondentov odzrkadľuje aj súhrnné priemerné skóre pre potenciál školskej sociálnej práce v prostredí univerzity (M=3,14).

V tejto časti empirickej analýzy sme prostredníctvom metód deskriptívnej štatistiky získali prehľad základných zistení pre indikátory, subindikátory ako aj jednotlivé operacionalizované položky, a to pre subjekt „JA“ a subjekt „OSTATNÍ“. Dospeli sme k trom dôležitým zisteniam:

1. Existujú určité problémy, ktoré respondenti zhodne, pre všetky indikátory a pre všetky (oba) subjekty, považovali za najviac významné a za najmenej významné. Respondenti považujú za najviac významné problémy, pri riešení ktorých deklarovali záujem o spoluprácu so sociálnym pracovníkom, súvisiace:

- so zvládaním hendicapov a chorôb,
- so zvládaním stresu, napätia a nervozity,
- so zvládaním úzkosti, depresii a strachu,
- so zaradením a uplatnením sa v praxi.

Výsledky výskumu poukazujú, že respondenti považujú za najmenej významné pôsobenie odborníka pri riešení problémov súvisiacich:

- so zvládaním intímnych vzťahov a sexuálnym životom,
- národnostnej, jazykovej a medzikultúrnej povahy,
- s nevhodným správaním v škole,
- s častou neúčastou na vyučovaní a neplnení si školských povinností.

Poznamenávame, že aj keď respondenti týmto problémom prikladali najmenší význam

spomedzi všetkých ostatných, namerané hodnoty priemerných skóre poukázali na skutočnosť, že respondenti sa k nim nestavajú odmietavo a nepovažujú ich za rozhodne nevýznamné. To potvrdzuje skutočnosť, že namerané hodnoty priemerných skóre sa pohybovali v pozitívnom spektre 7-stupňovej škály. Deklarovaná významnosť vybraných problémov korešponduje so špecifikami vysokoškolákov – cieľovej skupiny sociálnych pracovníkov (bližšie v kapitole 3.3). Zároveň ukazuje potrebu rozšírenia poradenských služieb vysokej školy o napr. tréningy sociálnych zručností, ale aj v širšom zmysle posilnenie praktickej prípravy študentov.

2. Respondenti v rámci jednotlivých indikátorov považovali za najviac významné problémy spadajúce do okruhu osobných problémov – subindikátor „OSOBNÉ“, čo znamená, že za najviac významné považovali problémy vzťahujúce sa priamo k človeku. Následne za významné považovali problémy spadajúce do okruhu výchovno-vzdelávacích problémov - subindikátor „VÝCHOVNO-VZDELÁVACIE“, teda problémy súvisiace so školou, školským prostredím a vzdelávaním. Za najmenej významné boli považované problémy spadajúce do okruhu sociálnych problémov - subindikátor „SOCIÁLNE“. To znamená, že za najmenej významné boli respondentmi považované problémy súvisiace s narušením interakcií, či už vo vzťahu k iným ľuďom alebo k prostrediu. Táto postupnosť bola rovnaká tak pre subjekt „JA“, ako aj pre subjekt „OSTATNÍ“, a to u všetkých sledovaných indikátorov.

Konštatujeme, že výsledky výskumu nie sú prekvapujúce, práve vzhľadom na špecifické potreby vysokoškolských študentov. Respondenti – študenti prezenčnej formy štúdia ešte nedisponujú dostatkom životných a pracovných skúseností, a preto aj ich obavy a neistoty súvisia najmä s vyrovnávaním sa s daným vývinovým obdobím, nadväzovaním a udržiavaním interpersonálnych, najmä partnerských vzťahov, vyrovnávaním sa s pocitmi a potrebou autonómie, nezávislosti a slobody. V oblasti výchovno-vzdelávacích problémov predpokladáme, že príčinou deklarovanej významnosti je pomerne radikálna zmena charakteristík vysokoškolského prostredia v porovnaní so strednou školou. Vyššie nároky spojené so zodpovednosťou, samostatnosťou a potrebou plánovania plnenia školských povinností, vyžadujúce si okrem iného sebadisciplínu a schopnosť správne si nastaviť priority, vyvolávajú potrebu spolupráce s odborníkom. Vzhľadom na ponúkanú charakteristiku „sociálnych“ problémov nie je prekvapujúce, že sa ukázali ako relatívne najmenej významné. Respondenti v danom veku ešte nevystupujú v roli rodičov, t.j. osôb s hlavnou zodpovednosťou za rodinné a partnerské vzťahy.

3. Hodnoty priemerných skóre všetkých položiek operacionalizovaných pre indikátory ako aj hodnoty súhrnných priemerných skóre jednotlivých indikátorov sa pohybujú v pozitívnom spektre 7-stupňovej škály, čo poukazuje na pozitívnu orientáciu respondentov pre potenciál školskej sociálnej práce v prostredí univerzity. Tento postoj respondentov odzrkadľuje aj súhrnné priemerné skóre pre potenciál školskej sociálnej práce v prostredí univerzity ($M = 3,14$).

6.4. Diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity s ohľadom na sociálno-demografické charakteristiky

Hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity je základným krokom k štúdiu charakteru školskej sociálnej práce v tomto prostredí. Diferencie v hodnotení poskytnú obraz o záujmoch a potrebách respondentov - študentov Technickej univerzity v Košiciach s ohľadom na ich sociálno-demografické charakteristiky.

Táto časť analýzy je zameraná na diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce s ohľadom na sociálno-demografické charakteristiky respondentov. Domnievali sme sa, že záujem a potreby respondentov vo vzťahu k jednotlivým indikátorom (funkciám školskej sociálnej práce) bude odlišne vnímaný u mužov a žien, u jednotlivých vekových kategórií, v závislosti od vzťahu respondentov k viere a náboženstvu, v závislosti od veľkosti miesta trvalého bydliska, od typu ukončenia strednej školy a v závislosti od toho, či niekedy absolvovali nejakú formu sociálneho, psychologického prípadne iného poradenstva. Na diferencie v hodnotení respondentov nazeráme z pohľadu celkového hodnotenia. Hodnoteniu sociálno-demografických charakteristík, u ktorých sa štatisticky významné diferencie nepotvrdili, nevenujeme pozornosť.

Tabuľka č. 28: Interpohlavné diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity (ONEWAY)

INDIKÁTOR	F	P	M - priemerné skóre		SUBJEKT	F	p	M - priemerné skóre	
			Muži	Ženy				Muži	Ženy
PLÁNOVANIE	2,39	0,12	3,09	2,97	JA	5,48	0,02	3,15	2,96
					OSTATNÍ	0,20	0,66	3,02	2,98
PORADENSTVO	3,03	0,08	3,22	3,07	JA	5,83	0,02	3,35	3,13
					OSTATNÍ	0,48	0,49	3,08	3,02
KONZULTÁCIE	4,46	0,04	3,22	3,04	JA	4,56	0,03	3,34	3,13
					OSTATNÍ	2,74	0,10	3,10	2,95
KOORDINOVANIE	4,99	0,03	3,32	3,12	JA	5,92	0,02	3,37	3,27
					OSTATNÍ	3,25	0,07	3,27	3,10
HODNOTENIE A POSUDZOVANIE	2,98	0,08	3,26	3,10	JA	3,38	0,07	3,37	3,19
					OSTATNÍ	1,80	0,18	3,14	3,01
ODBORNÝ ROZVOJ	7,92	0,01	3,05	2,79	JA	10,40	0,00	3,13	2,81
					OSTATNÍ	3,71	0,05	2,96	2,77
ŠSP – celkové hodnotenie	4,57	0,03	3,21	3,05	JA	6,77	0,01	3,31	3,12
					OSTATNÍ	1,71	0,19	3,09	3,01

Údaje obsiahnuté v tabuľke č. 28 umožňujú sledovať interpohlavné diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity. Z vedených údajov vyplýva, že diferencie v celkovom hodnotení sú štatisticky významné ($p=0,03$, $F=4,57$). Namerané hodnoty priemerných skóre vypovedajú, že muži ($M=3,21$) boli vo svo-

jom hodnotení viac kritický ako ženy ($M=3,05$). To, že ženy pripisujú riešeniu problémov a teda aj aktivitám sociálneho pracovníka zameraným na ich predchádzanie, zmiernenie, či odstránenie o niečo väčší význam ako muži pravdepodobne pramení z ich „citlivejšieho“ prístupu k rôznym životným záťažovým situáciám. Namerané hodnoty priemerného skóre zároveň vypovedajú o pozitívnom ladení tak žien ako aj mužov k existencii školskej sociálnej práce na univerzite.

Štatisticky významné interpohlavné diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce sa prejavili konkrétne u troch zo šiestich indikátorov. Najväčšie diferencie v blízkosti názorov medzi mužmi a ženami boli zistené u indikátora „ODBORNÝ ROZVOJ“ ($p=0,01$, $F=7,92$) naopak najmenšie, u indikátora „PLÁNOVANIE“ ($p=0,12$, $F=2,39$). Štatisticky významné diferencie boli zaznamenané aj u indikátora „KOORDINOVANIE“ ($p=0,03$, $F=4,99$) a „KONZULTÁCIE“ ($p=0,04$, $F=4,46$).

Vo vzťahu k subjektom, štatisticky významné interpohlavné diferencie boli pre subjekt „JA“ - posudzovanie svojich potrieb (sebareflexia) namerané konkrétne u piatich zo šiestich indikátorov. Najväčšie diferencie v blízkosti názorov medzi mužmi a ženami boli zistené u indikátora „ODBORNÝ ROZVOJ“ ($p=0,00$, $F=10,40$), následne u indikátora „KOORDINOVANIE“ ($p=0,02$, $F=5,92$), naopak najmenšie diferencie boli namerané, u indikátora „KONZULTÁCIE“ ($p=0,03$, $F=4,56$). Pre subjekt „OSTATNÍ“ - posudzovanie potrieb ostatných ľudí boli štatisticky významné interpohlavné diferencie namerané u jedného zo šiestich indikátorov a to „ODBORNÝ ROZVOJ“ ($p=0,05$, $F=3,71$). Výsledky hodnotenia poukazujú na skutočnosť, že v rámci hodnotenia potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity pre jednotlivé indikátory sa rozdiely v názoroch mužov a žien prejavili v oveľa väčšej miere pri posudzovaní svojich potrieb ako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí.

Muži aj ženy, tak pri posudzovaní svojich potrieb ako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí, pripisovali najväčší význam aktivitám sociálneho pracovníka na škole zameraným na jeho ďalšie vzdelávanie a „ODBORNÝ ROZVOJ“ ($M=3,05$ u mužov a $M=2,79$ u žien) a následne aktivitám zameraným na „PLÁNOVANIE“ a predbežnú prípravu programu pre poskytovanie pomoci svojim klientom ($M=3,09$ u mužov a $M=2,97$ u žien). Plánovanie i odborný rozvoj a celoživotné vzdelávanie sú v profesii sociálnej práce považované za rozhodne významné funkcie sociálnej práce. Preto nás neprekvapilo, že respondenti pri posudzovaní svojich potrieb, ako aj pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí pripisovali význam aktivitám školského sociálneho pracovníka, ktoré sa vo vzťahu klient - sociálny pracovník nedotýkajú priamo klienta (ide o intra priestor potenciálu školskej sociálnej práce). Naopak, najmenší význam pripisovali respondenti aktivitám zameraným na „KOORDINOVANIE“ postupov a spoluprácu s viacerými odborníkmi pri riešení problémov klienta ($M=3,32$ u mužov a $M=3,12$ u žien). Možno predpokladať, že koordinovaniu je pripisovaný najmenší význam spomedzi všetkých indikátorov (funkcií školskej sociálnej práce) práve z dôvodu, že respondenti - potenciálni klienti by v rámci riešenia svojho problému uprednostnili kontakt s jedným odborníkom, ktorý by sa ich problému venoval komplexne pred kontaktom s viacerými odborníkmi, kde každý odborník sa zameriava na problém iba zo svojho pred-

metného hľadiska. Následne najmenší význam pripisujú respondenti aktivitám zameraným na „HODNOTENIE A POSUDZOVANIE“ spôsobu, akým študenti zvládajú svoje pôsobenie na škole a svoj život (M= 3,26 u mužov a M= 3,10 u žien). Hodnoty priemerného skóre pre ostatné sledované indikátory - „PORADENSTVO“ (M=3,22 u mužov, M=3,07 u žien) a „KONZULTÁCIE“ (M=3,22 u mužov, M=3,04 u žien) si boli veľmi blízke, tak u mužov ako u žien. Možno predpokladať, že skutočnosť, že prednosťou sociálneho poradenstva je práve jeho komplexnosť a zameranie sa nielen na vnútorné prežívanie človeka, či jeho sociálne vzťahy, ale aj napríklad na sociálno-ekonomickú a právnu dimenziu riešených životných situácií sa prejavila aj v potrebe mužov a žien poradiť sa s odborníkom pri riešení svojich problémov. Zameranie na kognitívnu stránku osobnosti v rámci poskytovania konzultácií je odlišnosťou od komplexnejšieho poradenstva. Hodnoty priemerných skóre poukazujú, že muži aj ženy pociťujú potrebu pravdivých a vecne správnych informácií pri riešení problémov.

Celkovo možno konštatovať, že u všetkých sledovaných indikátorov, u oboch subjektov boli hodnoty priemerných skóre nižšie u žien ako u mužov. To znamená, že v rámci hodnotenia potenciálu školskej sociálnej práce na univerzite, ženy prikladali aktivitám sociálneho pracovníka na škole o niečo väčší význam ako muži. Napriek tomu, hodnotenie mužov i žien je pozitívne, čo potvrdzujú hodnoty priemerných skóre, ktoré sa u všetkých sledovaných indikátorov pohybujú v pozitívnom spektre 7-stupňovej škály. Toto zistenie vypovedá o pozitívnom postoji mužov aj žien k existencii školskej sociálnej práce na univerzite.

Tabuľka č. 29: Diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity s ohľadom na vzťah respondentov k viere a náboženstvu (ONEWAY)

INDIKÁTOR	F	p	M – priemerné skóre				SUBJEKT	F	p	M – priemerné skóre			
			1	2	3	4				1	2	3	4
PLÁNOVANIE	4,73	0,00	2,73	2,98	3,11	3,28	JA	4,05	0,00	2,70	3,01	3,20	3,29
							OSTATNÍ	3,35	0,01	2,77	2,96	3,03	3,26
PORADENSTVO	4,80	0,00	2,94	3,08	3,14	3,53	JA	4,64	0,00	2,98	3,16	3,29	3,66
							OSTATNÍ	3,32	0,01	2,90	3,00	3,00	3,41
KONZULTÁCIE	2,25	0,06	2,89	3,09	3,20	3,35	JA	1,89	0,11	2,97	3,19	3,32	3,46
							OSTATNÍ	1,78	0,13	2,81	2,99	3,09	3,23
KOORDINOVANIE	1,98	0,10	3,03	3,19	3,23	3,46	JA	2,29	0,06	3,01	3,22	3,27	3,53
							OSTATNÍ	1,34	0,25	3,04	3,16	3,18	3,39
HODNOTENIE A POSUDZOVANIE	3,10	0,02	3,14	3,10	3,18	3,51	JA	3,53	0,01	3,22	3,17	3,35	3,66
							OSTATNÍ	2,09	0,08	3,05	3,03	3,01	3,37
ODBORNÝ ROZVOJ	2,50	0,04	2,77	2,88	2,92	3,18	JA	2,75	0,03	2,73	2,93	3,02	3,27
							OSTATNÍ	1,78	0,13	2,82	2,84	2,83	3,10
ŠSP - celkové hodnotenie	3,82	0,00	2,90	3,09	3,17	3,40	JA	3,77	0,00	2,92	3,15	3,27	3,49
							OSTATNÍ	2,81	0,03	2,88	3,03	3,08	3,32

Legenda: 1 - som veľmi silne veriaci/i, 2 - som veriaci/i, 3 - sympatizujem s vierou/náboženstvom, 4 - nie som veriaci/i

O diferenciách v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity s ohľadom na vzťah respondentov k viere a náboženstvu vypovedajú údaje obsiahnuté v tabuľke č. 29. Na základe týchto údajov možno konštatovať, že diferencie v celkovom hodnotení sú štatisticky významné ($p=0,00$, $F=3,82$). Vzťah respondentov k viere a náboženstvu je dôležitým faktorom, ktorý sa prejavuje aj v ich hodnotení. Hodnoty priemerných skóre poukazujú na rozdiely v celkovom hodnotení jednotlivých skupín respondentov. Najväčšia miera významnosti sa prejavila v hodnotení veľmi silne veriacich respondentov ($M=2,90$) a následne veriacich respondentov ($M=3,09$). Na druhej strane, najmenšia miera významnosti sa prejavila v hodnotení respondentov, ktorí nie sú veriacimi ($M=3,40$) a respondentov sympatizujúci s vierou ($M=3,17$). Z uvádzaných výsledkov je zjavné, že viera a náboženstvo zastáva v živote respondentov významné miesto a je faktorom ovplyvňujúcim ich myslenie i konanie.

Diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce s ohľadom na vzťah respondentov k viere a náboženstvu sú štatisticky významné konkrétne u štyroch zo šiestich indikátorov. Najväčšie diferencie v blízkosti názorov medzi jednotlivými skupinami respondentov boli zistené u indikátora „PORADENSTVO“ ($p=0,00$, $F=4,80$) a „PLÁNOVANIE“ ($p=0,00$, $F=4,73$). Naopak najmenšie diferencie boli zistené u indikátora „KOORDINOVANIE“ ($p=0,10$, $F=1,98$). Štatisticky významné diferencie boli zistené aj u indikátora „HODNOTENIE“ ($p=0,02$, $F=3,10$) a „ODBORNÝ ROZVOJ“ ($p=0,04$, $F=2,50$).

Vo vzťahu k subjektom možno konštatovať, že pre subjekt „JA“ - pri posudzovaní svojich potrieb (sebareflexia) boli štatisticky významné diferencie v hodnotení respondentov namerané konkrétne u štyroch zo šiestich indikátorov. Najväčšie diferencie v blízkosti názorov medzi skupinami respondentov boli namerané u indikátora „PORADENSTVO“ ($p=0,00$, $F=4,64$). Naopak najmenšie diferencie boli zistené u indikátora „ODBORNÝ ROZVOJ“ ($p=0,03$, $F=2,75$). Štatisticky významné diferencie boli zistené aj u indikátora „PLÁNOVANIE“ ($p=0,01$, $F=3,53$) a „HODNOTENIE A POSUDZOVANIE“ ($p=0,04$, $F=2,50$). Pre subjekt „OSTATNÍ“ - pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí boli štatisticky významné diferencie namerané u dvoch zo šiestich indikátorov a to „PORADENSTVO“ ($p=0,01$, $F=3,32$) a „PLÁNOVANIE“ ($p=0,01$, $F=3,35$). Výsledky ukazujú, že v rámci hodnotenia potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity sa diferencie v názoroch jednotlivých skupín respondentov prejavili vo väčšej miere pri posudzovaní svojich potrieb (sebareflexia) ako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí.

Takmer všetky skupiny respondentov (okrem skupiny veľmi silne veriacich) považovali za najviac významné ďalšie vzdelávanie a „ODBORNÝ ROZVOJ“ sociálneho pracovníka na vysokej škole ($M=2,77$ u skupiny veľmi silne veriacich respondentov, $M=2,88$ u skupiny veriacich respondentov, $M=2,92$ u skupiny respondentov sympatizujúcich s vierou a $M=3,18$ u respondentov, ktorí nie sú veriacimi). Výsledky naznačujú, že respondenti vyjadrili pozitívne stanovisko k tejto funkcii sociálnych pracovníkov pravdepodobne z dôvodu uvedomovania si, že odborný rozvoj a celoživotné vzdelávanie je považované v rôznych profesiách, a teda aj v profesii sociálnej práce za profesijnú etickú hodnotu. Aj skupina veľmi

silne veriacich respondentov považovala odborný rozvoj sociálneho pracovníka za významný, avšak najviac významným pre túto skupinu bolo „PLÁNOVANIE“ a predbežná príprava programu pre poskytovanie pomoci klientom (M=3,73). Plánovanie bolo zároveň druhým najvýznamnejším indikátorom (funkciou) u všetkých ostatných skupín respondentov. Aj tu možno konštatovať, že respondenti tak pri posudzovaní svojich potrieb ako aj pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí pripisujú najväčší význam činnostiam školského sociálneho pracovníka (plánovanie a odborný rozvoj), ktoré sa vo vzťahu klient - sociálny pracovník nedotýkajú priamo klienta. Ide o intra priestor potenciálu školskej sociálnej práce. Naopak, za najmenej významné považovali veľmi silne veriaci respondenti „HODNOTENIE A POSUDZOVANIE“ spôsobu, akým študenti zvládajú svoje pôsobenie na škole a svoj život (M=3,14). Spoluprácu a „KOORDINOVANIE“ postupov s viacerými odborníkmi pri riešení klientových problémov považovali za najmenej významné veriaci respondenti (M=3,19) a respondenti sympatizujúci s vierou (M=3,23). Možno predpokladať, že koordinovaniu postupov bol respondentmi pripisovaný menší význam (v porovnaní s ostatnými sledovanými funkciami - indikátormi) z dôvodu, že respondenti – potenciálni klienti by v rámci riešenia svojho problému uprednostnili kontakt s jedným odborníkom, ktorý by sa ich problému venoval komplexne pred kontaktom s viacerými odborníkmi, kde každý odborník sa zameriava na problém iba zo svojho predmetného hľadiska. U skupiny respondentov, ktorí nie sú veriacimi, sa ukázalo ako najmenej významné „PORADENSTVO“ (M=3,53) v rámci ktorého je možné poradiť sa s odborníkom pri riešení svojich problémov.

Z uvedeného vyplýva, že u všetkých sledovaných indikátorov (funkcií školskej sociálnej práce) sú namerané hodnoty priemerných skóre najnižšie u skupiny veľmi silne veriacich respondentov (až na indikátor „HODNOTENIE A POSUDZOVANIE“) a najvyššie u skupiny respondentov, ktorí nie sú veriacimi. To znamená, že v rámci hodnotenia potenciálu školskej sociálnej práce na univerzite, skupina veľmi silne veriacich respondentov pridelala aktivitám (činnostiam) sociálneho pracovníka na škole najväčší význam, nasledovala skupina silne veriacich respondentov a za ňou skupina respondentov sympatizujúcich s vierou. Najmenší význam aktivitám sociálneho pracovníka na škole pripisovala skupina respondentov, ktorí nie sú veriacimi. Významným zistením je, že táto postupnosť bola rovnaká tak pri posudzovaní vlastných potrieb respondentov ako aj pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí

Celkovo možno konštatovať, že namerané hodnoty priemerných skóre pre sledované indikátory sa pohybujú v pozitívnom spektre 7-stupňovej škály, čo vypovedá o pozitívnom postoji jednotlivých skupín respondentov k existencii školskej sociálnej práce na univerzite.

Údaje uvedené v tabuľke č. 30 vypovedajú o diferenciách v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity s ohľadom na vek respondentov. Na základe týchto údajov možno konštatovať, že celkovo diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity z pohľadu jednotlivých vekových skupín nie sú štatisticky významné ($p=0,13$, $F=2,08$).

Tabuľka č. 30: Diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity s ohľadom na vek respondentov (ONEWAY)

INDIKÁTOR	F	p	M - priemerné skóre			SUBJEKT	F	p	M - priemerné skóre		
			1	2	3				1	2	3
PLÁNOVANIE	0,75	0,47	3,05	3,00	3,20	JA	1,59	0,20	3,12	2,99	3,26
						OSTATNÍ	0,24	0,79	2,99	3,00	3,13
PORADENSTVO	0,61	0,54	3,19	3,11	3,27	JA	1,94	0,15	3,34	3,16	3,37
						OSTATNÍ	0,97	0,83	3,03	3,06	3,17
KONZULTÁCIE	3,30	0,04	3,25	3,03	3,25	JA	4,16	0,02	3,40	3,10	3,30
						OSTATNÍ	1,58	0,21	3,10	2,95	3,19
KOORDINOVANIE	3,42	0,03	3,35	3,11	3,28	JA	3,82	0,02	3,40	3,13	3,32
						OSTATNÍ	2,41	0,09	3,30	3,10	3,24
HODNOTENIE A POSUDZOVANIE	1,57	0,21	3,26	3,10	3,28	JA	3,03	0,05	3,41	3,17	3,39
						OSTATNÍ	0,34	0,71	3,11	3,04	3,17
ODBORNÝ ROZVOJ	1,46	0,23	2,97	2,86	3,17	JA	2,64	0,07	3,07	2,87	3,25
						OSTATNÍ	0,53	0,59	2,87	2,85	3,09
ŠSP - celkové hodnotenie	2,08	0,13	3,21	3,06	3,25	JA	3,40	0,03	3,31	3,09	3,31
						OSTATNÍ	0,68	0,50	3,11	3,03	3,18

Legenda: 1 – od 18-do 21 rokov, 2 – od 22 do 25 rokov, 3 – nad 26 rokov

Štatisticky významné diferencie boli zaznamenané iba u dvoch zo šiestich sledovaných indikátorov (funkcií školskej sociálnej práce). Najväčšie diferencie v blízkosti názorov medzi jednotlivými vekovými skupinami boli zistené u indikátora „KOORDINOVANIE“ ($p=0,03$, $F=3,42$) a následne u indikátora „KONZULTÁCIE“ ($p=0,04$, $F=3,30$). Naopak, najmenšie diferencie v blízkosti názorov medzi jednotlivými vekovými skupinami boli zistené u indikátora „PORADENSTVO“ ($p=0,54$, $F=0,61$).

Vo vzťahu k jednotlivým subjektom možno konštatovať, že pre subjekt „JA“ - posudzovanie svojich potrieb boli štatisticky významné diferencie namerané konkrétne u troch zo šiestich indikátorov. Najväčšie diferencie v blízkosti názorov medzi jednotlivými vekovými skupinami boli zistené u indikátora „KONZULTÁCIA“ ($p=0,02$, $F=4,16$), následne u indikátora „KOORDINOVANIE“ ($p=0,02$, $F=3,82$). Najmenšie diferencie boli namerané u indikátora „HODNOTENIE A POSUDZOVANIE“ ($p=0,05$, $F=3,03$). Pre subjekt „OSTATNÍ“ - posudzovanie potrieb ostatných ľudí neboli namerané žiadne štatisticky významné diferencie.

Podľa hodnôt priemerných skóre, respondenti za najviac významné považovali ďalšie vzdelávanie a „ODBORNÝ ROZVOJ“ sociálneho pracovníka na vysokej škole, a to u všetkých vekových skupín ($M=2,86$ u respondentov vo veku od 22 do 25 rokov, $M=2,97$ u respondentov vo veku od 18 do 21 rokov a $M=3,17$ u respondentov vo veku nad 26 rokov). Odborný rozvoj a celoživotné vzdelávanie je považované aj v profesii sociálnej práce (ale aj v rámci iných profesií) za profesijnú etickú hodnotu. Nie je prekvapujúce, že respondenti vyjadrili pozitívne stanovisko k tejto funkcii sociálnych pracovníkov. Za druhú najvýznamnejšiu činnosť (funkciu) školského sociálneho pracovníka považovali respondenti „PLÁNOVANIE“ a predbežnú prípravu programu pre poskytovanie pomoci svojim klientom, a to u všetkých vekových skupín ($M=3,05$ u respondentov vo veku od 22 do 25 rokov, $M=3,00$ u respondentov vo veku od 18 do 21 rokov a $M=3,20$ u respondentov vo veku nad 26 rokov). Plánovanie

je procesom, pri ktorom dochádza k formulovaniu cieľov a k určeniu vhodných metód a postupov na ich dosiahnutie. Z prezentovaných výsledkov je evidentné, že respondenti vnímajú plánovanie za významnú a nevyhnutnú súčasť činnosti odborníka - školského sociálneho pracovníka. Na druhej strane, najmenší význam u všetkých vekových skupín bol respondentmi pripisovaný zosúlaďovaniu a usporiadaniu aktivít a postupov pri prekonávaní problémov a spoluprácu s viacerými odborníkmi - „KOORDINOVANIE“ (M=3,35 u respondentov vo veku od 22 do 25 rokov, M=3,11 u respondentov vo veku od 18 do 21 rokov a M=3,28 u respondentov vo veku nad 26 rokov). Možno predpokladať, že koordinovaniu bol pripisovaný najmenší význam spomedzi všetkých sledovaných indikátorov (funkcií školskej sociálnej práce) práve z dôvodu, že respondenti - potenciálni klienti by v rámci riešenia svojho problému uprednostnili kontakt s jedným odborníkom, ktorý by sa ich problému venoval komplexne pred kontaktom s viacerými odborníkmi, kde každý odborník sa zameriava na problém iba zo svojho predmetného hľadiska.

U všetkých ostatných sledovaných indikátorov - „PORADENSTVO“, „KONZULTÁCIE“ a „HODNOTENIE A POSUDZOVANIE“, najväčší význam aktivitám sociálneho pracovníka (v rámci hodnotenia potenciálu školskej sociálnej práce) pripisovala skupina respondentov vo veku od 22 do 25 rokov, následne skupina respondentov vo veku od 18 do 21 rokov. Naopak, najmenší význam bol pripisovaný skupinou respondentov vo veku nad 26 rokov.

Obsahom tejto časti analýzy bolo hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity s ohľadom na sociálno-demografické charakteristiky respondentov. Náš predpoklad, že záujem a potreby respondentov - študentov Technickej univerzity v Košiciach, bude odlišne vnímaný s ohľadom na ich sociálno-demografické charakteristiky sa potvrdil iba u niektorých zo sledovaných indikátorov: Ako štatisticky významné diferencie sa ukázali interpohlavné diferencie, a to v celkovom hodnotí a v hodnotení troch zo šiestich indikátorov - „KONZULTÁCIE“, „KOORDINOVANIE“ a „ODBORNÝ ROZVOJ“. Štatisticky významné diferencie sa prejavili tiež v hodnotení respondentov s ohľadom na vzťah respondentov k viere a náboženstvu, a to v celkovom hodnotí a v hodnotení štyroch zo šiestich indikátorov - „PLÁNOVANIE“, „PORADENSTVO“, „HODNOTENIE A POSUDZOVANIE“ a „ODBORNÝ ROZVOJ“. Štatisticky významné diferencie v hodnotení respondentov s ohľadom na vek respondentov sa v celkovom hodnotí neprejavili, ale prejavili sa v hodnotení dvoch zo šiestich indikátorov, a to „PORADENSTVO“ a „KOORDINOVANIE“.

Sociálno-demografickým charakteristikám, u ktorých sa štatisticky významné diferencie vôbec nepotvrdili, alebo sa diferencie potvrdili len pri niektorých položkách (problémoch), sme v tejto časti analýzy nevenovali pozornosť. Štatisticky významné diferencie sa nepotvrdili v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity s ohľadom na typ strednej školy ktorú respondenti ukončili, s ohľadom na to, či respondenti v minulosti absolvovali nejakú formu sociálneho, psychologického alebo iného poradenstva a tiež s ohľadom na veľkosť respondentovho miesta trvalého bydliska.

6.5. Intersubjektové diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity – testovanie hypotéz

Zámerom tejto časti analýzy je zistiť intersubjektové diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity. Ide o porovnanie hodnotenia respondentov vo vzťahu k subjektu

1. „JA“ – t.j. hodnotenie svojich potrieb (sebareflexia),
2. „OSTATNÍ“ – t.j. hodnotenie potrieb ostatných ľudí.

Zisťovaním intersubjektových diferencií zároveň testujeme stanovené hypotézy.

Hlavná hypotéza:

Predpokladáme, že hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity je diferencované s ohľadom na subjekt.

Tabuľka č. 31: Intersubjektové diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity (MANOVA)

Indikátor	F	p	M – priemerné skóre	
			JA	OSTATNÍ
PLÁNOVANIE	2,62	0,11	3,06	3,00
PORADENSTVO	23,73	0,00	3,25	3,05
KONZULTÁCIE	25,17	0,00	3,24	3,03
KOORDINOVANIE	5,72	0,02	3,26	3,19
HODNOTENIE A POSUDZOVANIE	31,32	0,00	3,29	3,07
ODBORNÝ ROZVOJ	7,80	0,01	2,98	2,87
ŠSP	17,61	0,00	3,20	3,07

Poskytovanie služieb školskej sociálnej práce sa v súčasnosti slovenskej spoločnosti ukazuje ako nevyhnutná potreba na všetkých typoch škôl. Záujem a potreby respondentov vo vzťahu k činnosti odborníka zo sociálnej práce na vysokých školách bol v tejto empirickej analýze sledovaný prostredníctvom šiestich indikátorov – funkcií školskej sociálnej práce. Intersubjektové diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity pre jednotlivé indikátory (na jednotlivých úrovniach) zobrazuje tabuľka č. 31. Na základe týchto údajov možno konštatovať, že intersubjektové diferencie v celkovom hodnotení sú štatisticky významné ($p=0,00$, $F=17,61$). Namerané hodnoty priemerných skóre vypovedajú o tom, že respondenti pri posudzovaní svojich potrieb - subjekt „JA“ ($M=3,20$) boli viac kritický ako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí - subjekt „OSTATNÍ“ ($M=3,07$).

V rámci hodnotenia potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity sa štatisticky významné diferencie prejavili u piatich zo šiestich sledovaných indikátorov. Najväčšie intersubjektové diferencie boli namerané pre indikátor „HODNOTENIE A POSUDZOVANIE“ ($p=0,00$, $F=31,32$), kde hodnoty priemerných skóre vypovedajú, že respondenti pri posudzovaní svojich potrieb ($M=3,29$) pripisovali pomoci sociálneho pracovníka v rámci ktorej

je potrebné hodnotenie a posudzovanie spôsobu, akým zvládajú svoje pôsobenie na škole a svoj život menší význam, ako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí (M=3,07). Tiež výrazné intersubjektové diferencie boli namerané pre indikátor „KONZULTÁCIE“ (p=0,00, F=25,17), kde respondenti pri posudzovaní svojich potrieb (M=3,24) pripisovali konzultačnej pomoci sociálneho pracovníka menší význam ako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí (M=3,03). Aj u nasledujúceho indikátora „PORADENSTVO“ (p=0,02, F=23,73), respondenti pri posudzovaní svojich potrieb (M=3,25) pripisovali poradenskej pomoci sociálneho pracovníka na škole menší význam ako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí (M=3,05). Naopak, najmenšie diferencie boli namerané pre indikátor „PLÁNOVANIE“ (p=0,11, F=2,62), kde (rovnako ako u všetkých sledovaných indikátorov) respondenti pri posudzovaní svojich potrieb (M=3,06) pripisovali činnosti sociálneho pracovníka na vysokej škole zameranej na plánovanie a prípravu programu pre pomoc klientom, o niečo menší význam ako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí (M=3,00). Štatisticky významné intersubjektové diferenciu boli namerané aj pre indikátor „KOORDINOVANIE“ (p=0,02, F=7,80) a indikátor „ODBORNÝ ROZVOJ“ (p=0,01, F=5,72). Zaujímavým zistením je, že u všetkých sledovaných indikátorov respondenti pri posudzovaní svojich potrieb boli viac kritický ako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí.

Namerané hodnoty priemerných skóre ponúkajú pohľad na hodnotenie oboch subjektov v rámci jednotlivých indikátorov. Ďalší odborný rozvoj a rast sociálneho pracovníka - „ODBORNÝ ROZVOJ“ bol respondentmi považovaný za najviac významný tak pri posudzovaní svojich potrieb (M=2,98), ako aj pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí (M=2,87). Odborný rozvoj a celoživotné vzdelávanie je považované aj v profesii sociálnej práce za profesijnú etickú hodnotu. Neprekvapilo nás, že respondenti pri posudzovaní svojich potrieb, ako aj pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí zaujali pozitívne stanovisko k tejto funkcii sociálnych pracovníkov, keďže uvedené hodnoty patria k celospoločensky uznávaným hodnotám. Na druhej strane za najmenej významné pri posudzovaní svojich potrieb – subjekt „JA“ považovali respondenti hodnotenie spôsobu, akým študenti zvládajú svoje pôsobenie na škole a svoj život - „HODNOTENIE A POSUDZOVANIE“ (M=3,29). Pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí – subjekt „OSTATNÍ“ považovali respondenti za najmenej významné spoluprácu sociálneho pracovníka a koordinovanie postupov s viacerými odborníkmi pri riešení niektorých problémov - „KOORDINOVANIE“ (M=3,19). Aj keď respondenti týmto indikátorom - funkciami školskej sociálnej práce pripisovali najmenší význam spomedzi ostatných sledovaných, neznamená to, že ich považujú za rozhodne nevýznamné. Toto tvrdenie potvrdzujú aj namerané hodnoty priemerných skóre, ktoré sa pohybujú v pozitívnom spektre 7-stupňovej škály. Výsledky tiež poukazujú na skutočnosť, že aj respondenti si uvedomujú komplexnosť ich životných problémov a skutočnosť, že ich riešenie vyžaduje intervencie viacerých odborníkov a pracovísk.

Vo vzťahu k ostatným sledovaným indikátorom bolo plánovanie a predbežná príprava programu pre poskytovanie pomoci svojim klientom - „PLÁNOVANIE“ hodnotené respondentmi ako v poradí druhá najvýznamnejšia činnosť (funkcia) sociálneho pracovníka a to

tak pri posudzovaní svojich potrieb (M=3,06), ako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí (M=3,00). Plánovanie je považované za základnú východiskovú funkciu školskej sociálnej práce. Je procesom, pri ktorom dochádza k formulovaniu cieľov a k určeniu vhodných metód a postupov na ich dosiahnutie. Z prezentovaných výsledkov výskumu je evidentné, že respondenti vnímajú plánovanie a predbežnú prípravu programu pre poskytovanie pomoci klientom pozitívne a považujú ju za významnú a nevyhnutnú súčasť činnosti odborníka - školského sociálneho pracovníka. Školský sociálny pracovník poskytuje vstupy pre plánovanie a vyhodnocovanie programov a prispieva k rozvoju úseku a celosystémovej politiky.

Následne respondenti tak pri posudzovaní svojich potrieb ako aj pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí pripisovali význam konzultačnej pomoci - „KONZULTÁCIE“ (M=3,24 pre subjekt „JA“ a M=3,03 pre subjekt „OSTATNÍ“) a poradenskej pomoci - „PORADENSTVO“ (M=3,25 pre subjekt „JA“ a M=3,05 pre subjekt „OSTATNÍ“). Výsledky naznačujú, že respondenti sa vo svojom každodennom živote vyrovnávajú s rôznymi životnými situáciami. Prednosťou sociálneho poradenstva je práve jeho komplexnosť a zameranie sa nielen na vnútorné prežívanie človeka, či jeho sociálne vzťahy, ale aj napríklad na sociálno-ekonomickú a právnu dimenziu riešených životných situácií. Konzultačná pomoc sociálneho pracovníka sa zameriava na kognitívnu stránku osobnosti, čo ju odlišuje od komplexnejšieho poradenstva. Hodnoty priemerných skóre poukazujú, že respondenti pociťujú potrebu pravdivých a vecne správnych informácií pri riešení svojich problémov.

Celkovo možno konštatovať, že u všetkých sledovaných indikátorov boli respondenti pri posudzovaní svojich potrieb viac kritický, ako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí. Rovnako namerané hodnoty priemerných skóre u všetkých sledovaných indikátorov, tak pri posudzovaní svojich potrieb, ako aj posudzovaní potrieb ostatných ľudí sa pohybovali v pozitívnom spektre 7-stupňovej škály, čo poukazuje na pozitívnu orientáciu respondentov pre potenciál školskej sociálnej práce v prostredí univerzity.

Výsledky spracovania empirických údajov umožňujú konštatovať, že *zistené a prezentované údaje sú v súlade s predpokladom uvedeným v hlavnej hypotéze*. Uvedené rozdiely vypovedajú o odlišnom hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity s ohľadom na subjekt.

6.5.1. Intersubjektové diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity pre indikátor „PLÁNOVANIE“

Čiastková hypotéza 1:

Predpokladáme, že hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity na úrovni plánovania je diferencované s ohľadom na subjekt.

Tabuľka č. 32: Intersubjektové diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity pre indikátor „PLÁNOVANIE“ (MANOVA)

PLÁNOVANIE		F	p	M	
				- priemerné skóre	
				1	2
O S O B N É	<i>pripravenie programu</i> pre zvládnutie rôznych handicapov a chorôb u študentov počas štúdia	0,07	0,79	2,72	2,71
	<i>predvídanie postupov</i> na zvládnutie stresu, napätia, nervozity	17,49	0,00	2,40	2,64
	<i>vopred určiť spôsoby</i> zvládania stavov úzkosti, depresie, strachu	5,27	0,02	2,65	2,79
	<i>vypracovanie postupov</i> pre vyrovnanie sa so stratami, prehrami, neistotou a nenaplnenými očakávaniami	6,20	0,01	2,82	2,99
	<i>predbežné riešenie nástrojov</i> , ktoré by následne umožnili zvládnuť problémy s drogami a návykovým správaním	19,05	0,00	3,19	2,84
	<i>zostavovanie záznamu aktivít</i> na pomoc pri zvládnutí rôznych foriem zneužívania – sexuálne, citové, fyzické, psychické	7,75	0,01	2,99	2,80
	<i>vytvorenie predbežných krokov</i> na pomoc pri zvládaní ťažkých zážitkov, traumy	2,78	0,10	2,96	2,86
	<i>Súhrnné priemerné skóre - osobné</i>	0,17	0,68	2,82	2,80
S O C I Á L N É	<i>vypracovanie postupov</i> pre zvládanie problémov v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote	0,56	0,45	3,31	3,26
	<i>predbežné riešenie nástrojov</i> na pomoc pri zvládaní problémov v rodinných vzťahoch	0,44	0,51	2,90	2,94
	<i>vytvorenie predbežných krokov</i> pre pomoc pri zvládaní vzťahov medzi priateľmi, spolužiakmi, spolupracovníkmi	0,06	0,80	3,20	3,22
	<i>vopred určiť spôsoby, ako pomáhať</i> pri vytváraní nových vzťahov	0,00	0,95	3,30	3,30
	<i>vypracovanie postupov</i> pre zvládanie násillia vo vzťahoch – šikanovania, donucovania, fyzického násillia	10,79	0,00	2,96	2,73
	<i>pripravenie programu</i> pre pomoc v riešení problémov národnostnej, jazykovej, medzikultúrnej povahy	9,12	0,00	3,43	3,21
	<i>zostavovanie záznamu aktivít</i> , ktoré by pomohli zvládnuť problémy so zaradením sa do rôznych skupín, organizácií	2,30	0,13	3,45	3,35
	<i>Súhrnné priemerné skóre - sociálne</i>	3,07	0,08	3,22	3,14
V Ý C H - V Z D	<i>vopred určiť spôsoby pomoci</i> pri prispôsobovaní sa novému prostrediu na vysokej škole	0,00	---	3,19	3,19
	<i>predvídať účinné postupy</i> pri riešení neúspechov v škole	0,54	0,46	3,04	2,99
	<i>pripraviť program</i> zvládania nevhodného správania v škole	21,84	0,00	3,52	3,20
	<i>vypracovanie postupov</i> určených na riešenie častej neúčasti na vyučovaní a zanedbávaní školských povinností	6,99	0,01	3,44	3,23
	<i>zostavovanie záznamu aktivít</i> zameraných na riešenie problémov s vyučujúcimi	0,37	0,54	3,05	3,01
	<i>vytvorenie predbežných krokov</i> pri zvládnutí problémov so zaradením sa do praxe	6,00	0,02	2,45	2,61
	<i>predbežné riešenie nástrojov pomoci</i> pri zvládaní dezilúzií, sklamaní, nedostatočného začlenenia	2,55	0,11	3,29	3,18
	<i>Súhrnné priemerné skóre - výchovno-vzdelávacie</i>	3,72	0,05	3,14	3,06
<i>Súhrnné priemerné skóre - PLÁNOVANIE</i>		2,62	0,11	3,06	3,00

Legenda: 1- subjekt „JA“, 2 – subjekt „OSTATNÍ“

Plánovanie je považované za základnú východiskovú funkciu školskej sociálnej práce. Je procesom, pri ktorom dochádza k formulovaniu cieľov a k určení vhodných metód a postupov na ich dosiahnutie. Pre pôsobenie odborníka na sociálnu pomoc v škole – školského sociálneho pracovníka je nevyhnutné plánovanie a predbežná príprava programu pre poskytovanie pomoci svojim klientom – študentom univerzity. Intersubjektové diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí vysokých škôl pre indikátor (na úrovni) „PLÁNOVANIE“ zobrazuje tabuľka č. 32.

Na základe týchto údajov možno konštatovať, že v rámci celkového hodnotenia nie sú intersubjektové diferencie štatisticky významné ($p=0,11$, $F=2,62$). Namerané hodnoty súhrnných priemerných skóre vypovedajú, že respondenti pri posudzovaní svojich potrieb –

subjekt „JA“ (M=3,06) pripisovali činnosti sociálneho pracovníka na vysokej škole zameranej na plánovanie a prípravu programu pre pomoc klientom o niečo menší význam ako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí – subjekt „OSTATNÍ“ (M=3,00). Namerané hodnoty sa pohybujú v pozitívnom spektre 7-stupňovej škály z čoho vyplýva, že respondenti sa k tejto funkcii školskej sociálnej práce stavajú pozitívne.

Vo vzťahu k jednotlivým subindikátorom (okruhom problémov) sa štatisticky významné diferencie prejavili iba u subindikátora „VÝCHOVNO-VZDELÁVACIE“ (p=0,05, F=3,72), ktorý združuje problémy vzťahujúce sa predovšetkým k škole a k školskému prostrediu. U ostatných sledovaných subindikátorov a to, u subindikátora „OSOBNÉ“ združujúceho problémy vzťahujúce sa priamo k človeku a subindikátora „SOCIÁLNE“ združujúci problémy súvisiace s narušením interakcií, či už vo vzťahu k iným ľuďom alebo k prostrediu, sa štatisticky významné diferencie neprejavili.

Celkovo v rámci jednotlivých operacionalizovaných položiek pre indikátor „PLÁNOVANIE“ sa štatisticky významné diferencie prejavili u desiatich z dvadsaťjeden položiek (posudzovaných problémov). Najväčšie intersubjektové diferencie sa prejavili v hodnotení miery významu pre činnosť sociálneho pracovníka, v rámci ktorej je potrebné „*pripraviť program zvládania nevhodného správania v škole*“ (p=0,00, F=21,84) so skóre M=3,52 pre subjekt „JA“ a M=3,20 pre subjekt „OSTATNÍ“ a tiež v rámci ktorej je potrebné „*predbežné riešenie nástrojov, ktoré by následne umožnili zvládnuť problémy s drogami a návykovým správaním*“ (p=0,00, F=19,05). Naopak najmenšie, resp. žiadne diferencie sa prejavili v hodnotení miery významu pre činnosť sociálneho pracovníka, v rámci ktorej je potrebné „*vopred určiť spôsoby pomoci pri prispôsobovaní sa novému prostrediu na vysokej škole*“ (F=0,00) so skóre M=3,19 pre subjekt „JA“ i „OSTATNÍ“ a tiež „*vopred určiť spôsoby ako pomáhať pri vytváraní nových vzťahov*“ (p=0,95, F=0,00) so skóre M=3,30 pre subjekt „JA“ i „OSTATNÍ“.

Pohľad na hodnotenie jednotlivých subjektov cez namerané hodnoty priemerných skóre naznačuje, že pri posudzovaní svojich potrieb - subjekt „JA“ bolo pre respondentov najviac významné „*predvídanie postupov na zvládnutie stresu, napätia, nervozity*“ (M=2,40). To naznačuje, že respondenti sa vo svojom živote stretávajú so situáciami, ako napríklad časový defekt, tlak povinností, tlak ohrozenia a iné, ktoré u nich vyvolávajú napätie, záťaž či stres a uvítali by pomoc odborníka – sociálneho pracovníka pri ich zvládaní. Tiež zaujímavým zistením je, že respondenti napriek tomu, že ešte neukončili štúdium na vysokej škole, považovali za významné plánovanie a prípravu aktivít zameraných na „*vytvorenie predbežných krokov pri zvládnutí problémov so zaradením sa do praxe*“ (M=2,45). Tento výsledok poukazuje na skutočnosť, že respondenti (študenti) si už počas svojho štúdia uvedomujú súčasnú situáciu na trhu práce a preto aktivity sociálneho pracovníka pôsobiaceho na škole, ktoré by im pomohli v plynulom prechode a zaradení sa do spoločenskej praxe, považujú za významné. Nie menej významným pre respondentov bolo „*pripravenie programu pre zvládnutie rôznych handicapov a chorôb u študentov počas štúdia*“ (M=2,72). Tu považujeme za podnetné uvažovať o príčinách záujmu respondentov o služby odborníka pri zvládaní handicapu a choroby, napriek skutočnosti, že nepredpokladáme zhoršený zdravotný stav, či

existenciu zdravotného postihnutia u väčšiny z nich. Deklarovaný záujem je možné vysvetliť aj tým, že väčšina respondentov nemá reálnu skúsenosť s chorobou, či zdravotným postihnutím a na druhej strane im tieto evokujú potrebu odbornej pomoci. Všetky tieto tri položky - aktivity sociálneho pracovníka na škole zamerané na riešenie určitých problémov - boli považované respondentmi za najviac významné nielen pri posudzovaní svojich potrieb, ale aj pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí. Ako najviac významné sa pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí - subjekt „OSTATNÍ“ ukázalo „*vytvorenie predbežných krokov pri zvládnutí problémov so zaradením sa do praxe*“ (M=2,61).

Na druhej strane, pri hodnotení svojich potrieb (sebareflexia) – subjekt „JA“ najmenej významným pre respondentov bolo „*pripraviť program zvládania nevhodného správania v škole*“ (M=3,52). To ako sa má študent v škole správať určujú pravidlá (školský poriadok), ktoré študenti zvyčajne dodržiavajú. Z tohto pohľadu sa javí ako prirodzené, že respondenti - študenti nepripisujú najväčší význam problémom súvisiacim s nevhodným správaním v škole a s vyhýbaním sa školským povinnostiam. Pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí - subjekt „OSTATNÍ“ najmenej významné bolo „*zostavovanie záznamu aktivít, ktoré by pomohli zvládnuť problémy so zaradením sa do rôznych skupín, organizácií*“ (M=3,35). Vzhľadom k tomu, že ide o študentov vysokých škôl, ktorí sú už pomerne samostatní, s určitými hoc nie veľkými životnými skúsenosťami, neprekvapilo nás, že väčšina z nich nepocituje potrebu plánovania odbornej pomoci pri zaraďovaní sa do rôznych spoločenských skupín, napríklad študentských. Na druhej strane, respondenti nepovažujú plánovanie a prípravu programu zameraného na riešenie tohto problému za rozhodne nevýznamné, o čom vypovedajú aj namerané hodnoty priemerného skóre.

Výsledky spracovania empirických údajov umožňujú konštatovať, že *zistené a prezentované údaje nie sú v súlade s predpokladom uvedeným v čiastkovej hypotéze 1.*

6.5.2. Intersubjektové diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity pre indikátor „PORADENSTVO“

Čiastková hypotéza 2:

Predpokladáme, že hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity na úrovni poradenstva je diferencované s ohľadom na subjekt.

Každý človek zažíva vo svojom živote náročnejšie obdobia, kedy by sa pri riešení svojich problémov potreboval poradiť s odborníkom. Intersubjektové diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity pre indikátor (na úrovni) „PORADENSTVO“ zobrazuje tabuľka č. 33. Na základe týchto údajov možno konštatovať, že intersub-

jektové diferencie v celkovom hodnotení respondentov sú štatisticky významné ($p=0,00$, $F=23,73$). Namerané hodnoty súhrnných priemerných skóre vypovedajú o tom, že respondenti pri posudzovaní svojich potrieb – subjekt „JA“ ($M=3,25$) pripisovali poradenskej pomoci o niečo menší význam ako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí – subjekt „OSTATNÍ“ ($M=3,05$).

Tabuľka č. 33: Intersubjektové diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity pre indikátor „PORADENSTVO“ (MANOVA)

PORADENSTVO		F	p	M - priemerné skóre	
				1	2
O S O B N É	<i>je nevyhnutné odborné vedenie</i> pri zvládnutí nejakého handicapu, či choroby	0,34	0,56	2,57	2,53
	<i>pôsobenie odbornej autority</i> pomôže zvládnuť stres, napätie	0,22	0,64	2,79	2,81
	<i>odborník ukáže možnosti</i> , ako riešiť rôzne traumy, nepríjemné zážitky	0,25	0,62	2,80	2,83
	<i>odporúčania odborníka</i> pomôžu riešiť úzkosti, depresie, strach	1,00	0,32	2,85	2,79
	<i>odborník podporuje snahu</i> zvládnuť rôzne straty, prehry, neistoty, nenaplnené očakávania	3,58	0,06	3,04	2,92
	<i>prekonanie problémov s drogami a návykovým správaním</i> podporujú rady odborníka	18,20	0,00	3,24	2,91
	<i>zvládnutie rôznych foriem zneužívania</i> prebieha pod pravidelným dozorom odborníka	15,84	0,00	3,21	2,94
	Súhrnné priemerné skóre - osobné	6,50	0,01	2,93	2,82
S O C I Á L N É	<i>odporúčania odborníka</i> pomôžu riešiť problémy v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote	6,08	0,01	3,47	3,29
	<i>pôsobenie odbornej autority</i> pomôže zvládať rodinné vzťahy	7,59	0,01	3,24	3,04
	<i>odborník ukáže možnosti</i> ako úspešne riešiť problémy s vytváraním nových vzťahov	16,48	0,00	3,49	3,19
	<i>odborník podporuje</i> snahu riešiť problémy spojené s národnosťou, jazykové, medzikultúrne problémy	21,56	0,00	3,70	3,35
	<i>zvládnutie rôznych foriem násillia vo vzťahoch</i> - šikanovanie, fyzické násillie - <i>prebieha podľa plánu, pod dozorom odborníka</i>	18,50	0,00	3,23	2,92
	<i>riešenie problémov</i> s tým, ako sa zaradiť a byť súčasťou prostredia <i>podporujú rady odborníka</i>	11,64	0,00	3,38	3,14
	<i>je nevyhnutné odborné vedenie</i> pri riešení problémov s priateľmi, spolupracovníkmi, spolužiakmi	14,51	0,00	3,62	3,35
	Súhrnné priemerné skóre - sociálne	29,49	0,00	3,45	3,19
V Ý C H - V Z D	<i>pôsobenie odbornej autority</i> pomôže zvládnuť problémy s prispôbením sa novému prostrediu na vysokej škole	4,25	0,04	3,48	3,30
	<i>odporúčania odborníka</i> pomôžu riešiť neúspech v štúdiu - problémy s nezvládnutím štúdia, schopnosťou presadiť sa	1,43	0,23	3,20	3,12
	<i>odborník podporuje</i> snahu zvládnuť problémy s vyučujúcimi	11,48	0,00	3,29	3,08
	<i>prekonanie problémov s nevhodným správaním v škole</i> <i>podporujú rady odborníka</i>	22,97	0,00	3,47	3,16
	<i>je nevyhnutné odborné vedenie</i> pri zvládnutí problémov v praxi	3,78	0,05	3,08	2,95
	<i>odborník ukáže možnosti</i> ako riešiť problémy s častou neúčastou na vyučovaní a neplnení si školských povinností	24,13	0,00	3,54	3,20
	<i>zvládnutie dezilúzií, sklamaní</i> , prebieha pomocou <i>pravidelnej, plánovanej podpory odborníka</i>	15,11	0,00	3,52	3,25
	Súhrnné priemerné skóre - výchovno-vzdelávacie	22,83	0,00	3,37	3,16
Súhrnné priemerné skóre - PORADENSTVO		23,73	0,00	3,25	3,05

Legenda: 1- subjekt „JA“, 2 – subjekt „OSTATNÍ“

Vo vzťahu k jednotlivým subindikátorom (okruhom problémov) sa štatisticky významné diferencie prejavili u všetkých troch subindikátorov. Najväčšie intersubjektové diferencie boli namerané u subindikátora „SOCIÁLNE“ ($p=0,00$, $F=29,49$) združujúceho problémy súvisiace s narušením interakcií, či už vo vzťahu k iným ľuďom alebo k prostrediu. Následne u subindikátora „VÝCHOVNO-VZDELÁVACIE“ ($p=0,00$, $F=22,83$), ktorý združuje problémy vzťahujúce sa predovšetkým k škole, školskému prostrediu a vzdelávaniu. Naj-

menšie intersubjektové diferencie boli namerané u subindikátora „OSOBNÉ“ ($p=0,01$, $F=6,50$), ktorý združuje problémy vzťahujúce sa priamo k človeku.

Vo vzťahu k jednotlivých operacionalizovaným položkám pre indikátor sa štatisticky významné intersubjektové diferencie prejavili u pätnástich z dvadsaťjeden položiek (posudzovaných problémov). Najväčšie diferencie sa prejavili pri hodnotení poradenskej pomoci sociálneho pracovníka, v rámci ktorej „*odborník ukáže možnosti, ako riešiť problémy s častou neúčastou na vyučovaní a neplnení si školských povinností*“ ($p=0,00$, $F=24,13$) so skóre $M=3,54$ pre subjekt „JA“ a $M=3,20$ pre subjekt „OSTATNÍ“. Naopak, najmenšie intersubjektové diferencie sa prejavili pri hodnotení poradenskej pomoci sociálneho pracovníka, v rámci ktorej „*pôsobenie odbornej autority pomôže zvládnuť stres, napätie*“ ($p=0,64$, $F=0,22$) so skóre $M=2,79$ pre subjekt „JA“ a $M=2,81$ pre subjekt „OSTATNÍ“.

Namerané hodnoty priemerných skóre poukazujú na to, že respondenti považovali za najviac významnú poradenskú pomoc, v rámci ktorej „*je nevyhnutné odborné vedenie pri zvládnutí nejakého handicapu, či choroby*“, a to tak pre subjekt „JA“ ($M=2,57$) ako aj pre subjekt „OSTATNÍ“ ($M=2,53$). Medzi poradenskú pomoc sociálneho pracovníka hodnotenú respondentmi ako významnú pre oba subjekty patrilo „*pôsobenie odbornej autority pomôže zvládnuť stres, napätie*“ ($M=2,79$ pre subjekt „JA“, $M=2,81$, pre subjekt „OSTATNÍ“) a tiež „*odborník ukáže možnosti, ako riešiť rôzne traumy, nepríjemné zážitky*“ ($M=2,80$ pre subjekt „JA“, $M=2,83$, pre subjekt „OSTATNÍ“). Zaujímavým zistením je, že respondenti považovali za najviac významnú poradenskú pomoc sociálneho pracovníka zameranú na riešenie problémov spadajúcich do okruhu osobných problémov (subindikátor „OSOBNÉ“), teda problémov vzťahujúcich sa priamo k človeku. Z prezentovaných výsledkov je evidentné, že respondenti by uvítali v rámci poradenských služieb školy aktivity, ktoré by im pomohli pri zvládaní osobných problémov, najmä záťažových situácií. Na druhej strane, pri posudzovaní svojich potrieb - subjekt „JA“ a tiež pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí - subjekt „OSTATNÍ“ považovali respondenti za najmenej významnú poradenskú pomoc, v rámci ktorej „*odborník podporuje snahu riešiť problémy spojené s národnosťou, jazykové, medzikultúrne problémy*“ ($M=3,70$ pre subjekt „JA“, $M=3,35$, pre subjekt „OSTATNÍ“) a tiež poradenskú pomoc, v rámci ktorej „*je nevyhnutné odborné vedenie pri riešení problémov s priateľmi, spolupracovníkmi, spolužiakmi*“ ($M=3,62$ pre subjekt „JA“, $M=3,35$, pre subjekt „OSTATNÍ“). Spoločným znakom oboch posudzovaných problémov na ktoré sa poradenská pomoc zameriava a ktoré respondenti považovali za najmenej významné spomedzi ostatných je, že obe sa týkajú interakcií a vzťahov. Napriek tomu, že respondenti pri riešení problémov súvisiacich so vzťahmi medzi spolužiakmi, priateľmi, rovnakej alebo inej národnosti, neuprednostňujú rady odborníka, možno tvrdiť, že ich ani nevyučujú resp. neodmietajú. Toto tvrdenie potvrdzujú namerané hodnoty priemerných skóre, ktoré sa pohybujú v stredovom pásme 7-stupňovej škály.

Výsledky spracovania empirických údajov umožňujú konštatovať, že *zistené a prezentované údaje sú v súlade s predpokladom uvedeným v čiastkovej hypotéze 2.*

6.5.3. Intersubjektové diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity pre indikátor „KONZULTÁCIE“

Čiastková hypotéza 3:

Predpokladáme, že hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity na úrovni konzultácií je diferencované s ohľadom na subjekt.

Tabuľka č. 34: Intersubjektové diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity pre indikátor „KONZULTÁCIE“ (MANOVA)

KONZULTÁCIE		F	P	M	
				- priemerné skóre	
				1	2
O S O B N É	<i>porozprávať sa o problémoch spojených so svojim handicapom, chorobou, s odborníkom</i>	6,28	0,01	2,82	2,66
	<i>diskutovať o svojich traumách, nepríjemných zážitkoch</i>	9,90	0,00	3,04	2,83
	<i>vyjasniť, vysvetliť si riešenie problému s úzkosťami, depresiami, strachmi</i>	0,17	0,68	2,95	2,92
	<i>overovať si svoj postup pri zvládaní nejakej straty, prehry, neistoty, nesplnených očakávaní</i>	3,22	0,07	3,16	3,04
	<i>zapojiť do riešenia problému s drogami a návykovým správaním odborníka</i>	47,31	0,00	3,36	2,84
	<i>získať odpovede na otázky ohľadne zneužívania – sexuálneho, citového, obťažovania, či ohrozovania</i>	26,06	0,00	3,26	2,89
	<i>získať správne informácie ohľadne zvládania stresu, nervozity</i>	3,51	0,06	2,85	2,71
	<i>Súhrnné priemerné skóre - osobné</i>	24,07	0,00	3,06	2,84
S O C I Á L N É	<i>zapojiť do riešenia problémov, v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote odborníka</i>	12,06	0,00	3,53	3,27
	<i>vyjasniť, vysvetliť si charakter problémov, spojených s násilím vo vzťahoch - šikanovanie, fyzické násilie, donucovanie</i>	27,97	0,00	3,26	2,89
	<i>overiť si svoje postupy pri riešení problémov národnostného, jazykového a medzikultúrneho charakteru</i>	14,87	0,00	3,53	3,28
	<i>získať odpovede na otázky ohľadne zvládnutia problémov vo vzťahoch s priateľmi, spolupracovníkmi a spolužiakmi</i>	4,14	0,04	3,24	3,10
	<i>diskutovať s odborníkom o svojich problémoch v rodinnom prostredí</i>	8,17	0,00	3,29	3,09
	<i>získať správne informácie pre riešenie problémov s vytváraním nových vzťahov, nadväzovaním kontaktov s ľuďmi</i>	6,88	0,01	3,36	3,17
	<i>porozprávať sa s odborníkom o svojich problémoch zaradiť sa, začleniť sa do skupín, organizácií</i>	8,65	0,00	3,46	3,25
	<i>Súhrnné priemerné skóre - sociálne</i>	24,98	0,00	3,38	3,15
V Ý C H - V Z D	<i>overiť si svoj postup pri riešení neúspechov v štúdiu</i>	1,38	0,24	3,19	3,10
	<i>vyjasniť, vysvetliť si charakter a zvládanie problémov s prispôbením sa novému prostrediu na vysokej škole</i>	2,76	0,10	3,26	3,14
	<i>diskutovať s odborníkom o zvládnutí nevhodného správania v škole</i>	13,09	0,00	3,48	3,21
	<i>zapojiť odborníka do riešenia problémov s vyučujúcimi</i>	4,50	0,03	3,25	3,11
	<i>získať odpovede na otázky spojené so zvládnutím častej neúčasti v škole a vyhýbania sa školským povinnostiam</i>	21,54	0,00	3,51	3,17
	<i>porozprávať sa o svojich problémoch s uplatňovaním získaných poznatkov v ďalšej praxi</i>	0,81	0,37	2,97	2,91
	<i>získať správne informácie o riešení problému s dezilúziou, sklamaním a nedostatočným začlenením sa do prostredia</i>	10,49	0,00	3,27	3,06
	<i>Súhrnné priemerné skóre - výchovno-vzdelávacie</i>	13,74	0,00	3,28	3,10
<i>Súhrnné priemerné skóre - KONZULTÁCIE</i>	25,17	0,00	3,24	3,03	

Legenda: 1- subjekt „JA“, 2 – subjekt „OSTATNÍ“

Medzi činnosti, ktoré môže školský sociálny pracovník vykonávať, patrí aj konzultač-

ná pomoc. V rámci nej školský sociálny pracovník poskytuje, ale i získava informácie, vysvetľuje, objasňuje danú problematiku svojim klientom, ale tiež sa zaoberá vzájomnou výmenou informácií s miestnymi agentúrami, organizáciami. Intersubjektové diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity pre indikátor (na úrovni) „KONZULTÁCIE“ zobrazuje tabuľka č. 34. Z uvádzaných údajov vyplýva, že v rámci celkového hodnotenia sú intersubjektové diferencie štatisticky významné ($p=0,00$, $F=25,17$). Vzhľadom k nameraným hodnotám súhrnného priemerného skóre možno konštatovať, že respondenti pri posudzovaní svojich potrieb – subjekt „JA“ ($M=3,24$) prikladali konzultačnej pomoci sociálneho pracovníka o niečo menší význam ako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí – subjekt „OSTATNÍ“ ($M=3,03$).

Vo vzťahu k jednotlivým subindikátorom (okruhom problémov) sa ako štatisticky významné prejavili všetky. Najväčšie intersubjektové diferencie boli namerané u subindikátora „SOCIÁLNE“ ($p=0,00$, $F=24,98$) ktorý združuje problémy súvisiace s narušením interakcií, či už vo vzťahu k iným ľuďom alebo k prostrediu. Následne u subindikátora „OSOBNÉ“ ($p=0,00$, $F=24,07$) združujúceho problémy vzťahujúce sa priamo k človeku. Najmenšie intersubjektové diferencie boli namerané u subindikátora „VÝCHOVNO-VZDELÁVACIE“ ($p=0,00$, $F=13,74$) združujúceho problémy vzťahujúce sa predovšetkým k škole a školskému prostrediu.

Celkovo v rámci jednotlivých operacionalizovaných položiek pre indikátor sa štatisticky významné diferencie prejavili u pätnástich z dvadsaťjeden položiek (posudzovaných problémov). Najväčšie intersubjektové diferencie sa prejavili pri hodnotení miery významu konzultačnej pomoci sociálneho pracovníka, v rámci ktorej je *„potrebné zapojiť do riešenia problému s drogami a návykovým správaním odborníka“* ($p=0,00$, $F=47,31$) so skóre $M=3,36$ pre subjekt „JA“, $M=2,84$ pre subjekt „OSTATNÍ“. Naopak, najmenšie diferencie sa prejavili v hodnotení konzultačnej pomoci, v rámci ktorej je potrebné *„vyjasniť, vysvetliť si riešenie problému s úzkosťami, depresiami, strachmi“* ($p=0,68$, $F=0,17$) so skóre $M=2,95$ pre subjekt „JA“, $M=2,92$ pre subjekt „OSTATNÍ“. Štatisticky významné intersubjektové diferencie sa prejavili aj pri hodnotení miery významu konzultačnej pomoci, v rámci ktorej je potrebné *„vyjasniť, vysvetliť si charakter problémov, spojených s násilím vo vzťahoch – šikanovanie, fyzické násilie, donucovanie“* ($p=0,00$, $F=27,97$) a tiež v rámci ktorej je potrebné *„získať odpovede na otázky ohľadne zneužívania – sexuálneho, citového, obťažovania, či ohrozovania“* ($p=0,00$, $F=26,06$).

Pohľad na hodnotenie jednotlivých subjektov cez namerané hodnoty priemerného skóre naznačuje, že tak pri posudzovaní svojich potrieb – subjekt „JA“ ako aj pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí – subjekt „OSTATNÍ“, bolo pre respondentov najviac významné *„porozprávať sa o problémoch spojených so svojím handicapom, chorobou, s odborníkom“* ($M=2,82$ pre subjekt „JA“, $M=2,66$ pre subjekt „OSTATNÍ“). Následne tiež nie menej významné pre oba subjekty bolo *„získať správne informácie ohľadne zvládania stresu, nervozity“* ($M=2,95$ pre subjekt „JA“, $M=2,71$ pre subjekt „OSTATNÍ“) a *„diskutovať o svojich traumách, nepríjemných zážitkoch“* ($M=3,04$ pre subjekt „JA“, $M=2,83$ pre subjekt „OSTATNÍ“).

Z uvedeného vyplýva, že respondenti prikladali najväčší význam oblasti problémov vzťahujúce sa priamo k človeku a do určitej miery súvisiace s jeho vnútorným prežívaním. Výsledky tiež naznačujú, že respondenti sa vo svojom živote stretávajú so situáciami ako napríklad časový defekt, tlak povinností, tlak ohrozenia, či sťažené životné podmienky, ktoré u nich vyvolávajú napätie, záťaž či stres a uvítali by konzultačnú pomoc odborníka – sociálneho pracovníka pri ich prekonávaní. Na druhej strane, rovnako pri hodnotení svojich potrieb (pri sebareflexii) ako aj pri hodnotení potrieb ostatných ľudí bolo pre respondentov v rámci konzultačnej pomoci najmenej významné „overiť si svoje postupy pri riešení problémov národnostného, jazykového a medzikultúrneho charakteru“ (M=3,53 pre subjekt „JA“, M=3,28 pre subjekt „OSTATNÍ“). Následne tiež „zapojiť do riešenia problémov, v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote odborníka“ (M=3,53 pre subjekt „JA“, M=3,27 pre subjekt „OSTATNÍ“). Ich spoločným znakom je, že všetky problémy sa týkajú problémov vo vzťahoch. Aj keď im respondenti prikladajú najmenší význam spomedzi ostatných, neznamená to, že konzultačnú pomoc zameranú na ich riešenie považujú za rozhodne nevýznamnú, či dokonca ju odmietajú. Toto tvrdenie potvrdzujú aj hodnoty priemerných skóre ktoré sa pohybujú v pozitívnom spektre 7-stupňovej škály.

Výsledky spracovania empirických údajov umožňujú konštatovať, že *zistené a prezentované údaje sú v súlade s predpokladom uvedeným v čiastkovej hypotéze 3.*

6.5.4. Intersubjektové diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity pre indikátor „KOORDINOVANIE“

Čiastková hypotéza 4:

Predpokladáme, že hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity na úrovni koordinovania je diferencované s ohľadom na subjekt.

Riešenie niektorých problémov, viac alebo menej závažných, si vyžaduje spoluprácu a koordinovanie postupov s viacerými odborníkmi. Školský sociálny pracovník tak slúži ako sprostredkovateľ a podporuje využívanie zdrojov. Intersubjektové diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity pre indikátor (na úrovni) „KOORDINOVANIE“ zobrazuje tabuľka č. 35. Podľa uvádzaných údajov sú intersubjektové diferencie štatisticky významné ($p=0,02$, $F=5,72$). Vzhľadom k nameraným hodnotám súhrnného priemerného skóre možno konštatovať, že respondenti pri posudzovaní svojich potrieb – subjekt „JA“ (M=3,26) neprikladali riešaniu problémov vyžadujúcich si spoluprácu a koordinovaniu postupov s viacerými odborníkmi taký význam, ako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí – subjekt „OSTATNÍ“ (M=3,19).

Vo vzťahu k jednotlivým subindikátorom (okruhom problémov) sa ako štatisticky

významné prejavili všetky. Najväčšie intersubjektové diferencie boli namerané u subindikátora „VÝCHOVNO-VZDELÁVACIE“ ($p=0,00$, $F=23,49$) združujúceho problémy vzťahujúce sa predovšetkým k škole a k školskému prostrediu, následne u subindikátora „OSOBNÉ“ ($p=0,00$, $F=16,91$) združujúceho problémy vzťahujúce sa priamo k človeku. Naopak, najmenšie intersubjektové diferencie boli namerané u subindikátora „SOCIÁLNE“ ($p=0,00$, $F=16,29$) združujúceho problémy súvisiace s narušením interakcií, či už vo vzťahu k iným ľuďom alebo k prostrediu.

Celkovo v rámci jednotlivých operacionalizovaných položiek pre indikátor sa štatisticky významné diferencie prejavili u šestnástich z dvadsaťjeden položiek (posudzovaných problémov). Najväčšie intersubjektové diferencie sa prejavili v hodnotení činnosti sociálneho pracovníka, v rámci ktorej je potrebné „účinne usporiadať postupy pri riešení častej neúčasti v škole“ ($p=0,00$, $F=23,28$) so skóre $M=3,43$ pre subjekt „JA“ $M=3,11$ pre subjekt „OSTATNÍ“. Naopak najmenšie diferencie boli zaznamenané pri činnosti sociálneho pracovníka, v rámci ktorej je potrebné „účinne usporiadať postupy, zamerané na zvládnutie úzkostí, depresii“ ($p=0,29$, $F=1,12$) so skóre $M=3,05$ pre subjekt „JA“ a $M=2,98$ pre subjekt „OSTATNÍ“.

Namerané hodnoty priemerného skóre ponúkajú pohľad na hodnotenie jednotlivých subjektov. „Zosúladovať aktivity viacerých odborníkov pri riešení problémov s handicapom či chorobami“ bolo pre respondentov najviac významné tak pri posudzovaní svojich potrieb - subjekt „JA“ ($M=2,94$), ako aj pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí - subjekt „OSTATNÍ“ ($M=2,80$). Následne rovnako významné pre oba subjekty bolo „zoraďovať postupy na viacerých miestach tak, aby bolo riešenie problémov so stresom, nervozitou a napätím úspešné“ ($M=2,94$ pre subjekt „JA“, $M=2,85$ pre subjekt „OSTATNÍ“) a tiež „účinne usporiadať postupy zamerané na zvládnutie úzkostí, depresii“ ($M=3,05$ pre subjekt „JA“, $M=2,98$ pre subjekt „OSTATNÍ“). Ako zaujímavé sa javí, že všetky problémy, ktoré boli respondentmi hodnotené ako najviac významné spadajú do okruhu osobných problémov (subindikátor „OSOBNÉ“), teda problémov združujúcich problémy vzťahujúce sa priamo k človeku. Rovnaký postoj zaujali respondenti pri hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce pre indikátor „PORADENSTVO“ a „KONZULTÁCIE“. Naopak, najmenej významné pre oba subjekty bolo „nadväzovať nové spolupráce s inštitúciami, ktoré pomáhajú riešiť problémy v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote“ ($M=3,52$ pre subjekt „JA“, $M=3,36$ pre subjekt „OSTATNÍ“). Konštatujeme, že výsledky nie sú prekvapujúce, vzhľadom na špecifické potreby vysokoškolských študentov. Respondenti – študenti dennej formy štúdia ešte nedisponujú dostatkom životných a pracovných skúseností, a preto aj ich obavy a neistoty súvisia najmä s vyrovnávaním sa s daným vývinovým obdobím, nadväzovaním a udržiavaním interpersonálnych, najmä partnerských vzťahov, vyrovnávaním sa s pocitmi a potrebou autonómie, nezávislosti a slobody.

Poradie položiek (posudzovaných problémov) na základe významu, aký im respondenti vo svojom hodnotení pripisovali, je rozdielne pri posudzovaní svojich potrieb a posudzovaní potrieb ostatných ľudí. Vzhľadom k nameraným hodnotám priemerného skóre možno konštatovať, že v rámci všetkých operacionalizovaných položiek respondenti pri posudzovaní svojich potrieb boli viac kritickí, ako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí. Výsledky

výskumu poukazujú na skutočnosť, že aj respondenti si uvedomujú komplexnosť ich životných problémov a skutočnosť, že ich riešenie vyžaduje intervencie viacerých odborníkov a pracovníkov. Domnievame sa, že koordinovanie postupov a vôbec služieb školy patrí k špecifickým úlohám sociálneho pracovníka, ktorou sa odlišuje od iných pomáhajúcich profesií.

Výsledky spracovania empirických údajov umožňujú konštatovať, že *zistené a prezentované údaje sú v súlade s predpokladom uvedeným v čiastkovej hypotéze 4.*

Tabuľka č. 35: Intersubjektové diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity pre indikátor „KOORDINOVANIE“ (MANOVA)

KOORDINOVANIE		F	p	M	
				– priemerné skóre	
				1	2
O S O B N É	<i>zosúladať aktivity viacerých odborníkov pri riešení problémov s handicapom či chorobami</i>	5,43	0,02	2,94	2,80
	<i>zoraďovať postupy na viacerých miestach tak, aby bolo riešenie problémov so stresom, nervozitou a napätím úspešné</i>	1,97	0,16	2,94	2,85
	<i>účinne usporiadať postupy zamerané na zvládnutie úzkostí, depresí</i>	1,12	0,29	3,05	2,98
	<i>harmonizovať odporúčania všetkých, ktorí sa zúčastňujú na riešení problému s drogami a návykovým správaním</i>	8,49	0,00	3,17	2,98
	<i>usmerňovať rôznorodé prístupy k zvládnutiu strát a prehiev, nesplnených očakávaní a neistôt</i>	2,50	0,11	3,20	3,10
	<i>kontaktovať ďalších odborníkov, ktorí môžu pomôcť zvládnuť problém so zneužívaním – sexuálnym, citovým, obťažovaním</i>	10,78	0,00	3,29	3,05
	<i>nadväzovať nové spolupráce s inštitúciami, ktoré pomáhajú riešiť traumy, nepríjemné skúsenosti a zážitky</i>	5,61	0,02	3,12	2,97
	Súhrnné priemerné skóre - osobné	16,29	0,00	3,10	3,29
S O C I Á L N É	<i>účinne usporiadať postupy zamerané na zvládnutie problémov v rodinnom prostredí</i>	2,16	0,14	3,22	3,12
	<i>harmonizovať odporúčania všetkých, ktorí sa zúčastňujú na riešení problémov s násilím vo vzťahoch – šikanovanie, donucovanie</i>	21,07	0,00	3,26	2,96
	<i>kontaktovať ďalších odborníkov, ktorí môžu pomôcť zvládnuť problémy s národnosťou, jazykové a medzikultúrne problémy</i>	14,84	0,00	3,51	3,24
	<i>usmerňovať rôznorodé prístupy k zvládnutiu problémov vo vzťahoch s priateľmi, spolužiakmi, spolupracovníkmi</i>	6,92	0,01	3,43	3,26
	<i>zoraďovať postupy na viacerých miestach tak, aby riešenie problému so zaradením, začlenením sa do prostredia na vysokej škole bolo efektívne</i>	2,77	0,10	3,37	3,25
	<i>nadväzovať nové spolupráce s inštitúciami, ktoré pomáhajú riešiť problémy v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote</i>	5,27	0,02	3,52	3,36
	<i>zosúladať aktivity viacerých odborníkov pri riešení problémov s nadväzovaním kontaktov a vytváraním vzťahov</i>	6,33	0,01	3,43	3,26
	Súhrnné priemerné skóre - sociálne	16,91	0,00	3,39	3,21
V Ý C H - V Z D	<i>zoraďovať postupy na viacerých miestach, tak aby bolo riešenie problému s prispôbením sa novému prostrediu na vysokej škole efektívne</i>	6,38	0,01	3,28	3,12
	<i>harmonizovať odporúčania všetkých, ktorí sa zúčastňujú na zvládaní nevhodného správania v škole</i>	18,09	0,00	3,45	3,15
	<i>kontaktovať ďalších odborníkov, ktorí môžu pomôcť zvládnuť problémy s vyučujúcimi</i>	5,94	0,02	3,30	3,13
	<i>nadväzovať novú spoluprácu s inštitúciami, ktoré pomáhajú riešiť problémy s uplatňovaním v praxi</i>	4,21	0,04	2,99	2,85
	<i>zosúladať aktivity viacerých odborníkov pri riešení neúspechu v škole, nezvládnutí štúdia</i>	5,04	0,03	3,20	3,04
	<i>účinne usporiadať postupy pri riešení častej neúčasti v škole</i>	23,28	0,00	3,43	3,11
	<i>usmerňovať rôznorodé prístupy zvládania dezilúzií, sklamaní</i>	13,42	0,00	3,34	3,12
	Súhrnné priemerné skóre - výchovno-vzdelávacie	23,49	0,00	3,28	3,06
Súhrnné priemerné skóre - KOORDINOVANIE		5,72	0,02	3,26	3,19

Legenda: 1- subjekt „JA“, 2 – subjekt „OSTATNÍ“

6.5.5. Intersubjektové diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity pre indikátor „HODNOTENIE A POSUDZOVANIE“

Čiastková hypotéza 5:

Predpokladáme, že hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity na úrovni hodnotenia a posudzovania diferencované s ohľadom na subjekt.

Tabuľka č. 36: Intersubjektové diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity pre indikátor „HODNOTENIE A POSUDZOVANIE“ (MANOVA)

HODNOTENIE A POSUDZOVANIE		F	p	M	
				– priemerné skóre	
				1	2
O S O B N É	<i>rozoberať</i> , ako študenti zvládajú <i>stresy, nepokoj, nervozitu, neistotu</i>	1,70	0,19	2,77	2,85
	<i>analyzovať</i> charakter riešenia <i>strát, prehier, nesplnených očakávaní</i>	2,65	0,10	3,11	3,02
	<i>porovnávať</i> , ako študenti zvládajú svoje <i>traumy, nepríjemné zážitky</i>	4,04	0,04	3,15	3,01
	<i>nastavovať zrkadlo</i> riešeniu problémov <i>so zneužívaním – sexuálnym, citovým, obťažovaním</i>	13,32	0,00	3,36	3,10
	<i>popisovať</i> spôsoby, ako študenti zvládajú svoje <i>handicapy, choroby</i>	12,40	0,00	3,30	3,06
	<i>kritizovať</i> charakter riešenia problémov <i>s drogami a návykovým správaním</i>	20,16	0,00	3,41	3,10
	<i>preverovať</i> účinnosť postupov pri zvládaní <i>úzkostí, depresii, strachu</i>	7,36	0,01	3,13	2,96
	Súhrnné priemerné skóre - osobné	13,80	0,00	3,18	3,01
S O C I Á L N É	<i>analyzovať</i> zvládanie problémov v <i>intímnych vzťahoch a sexuálnom živote</i>	19,77	0,00	3,47	3,19
	<i>nastavovať zrkadlo</i> riešeniu problémov vo <i>vzťahoch s priateľmi spolužiakmi, spolupracovníkmi</i>	25,12	0,00	3,44	3,11
	<i>Porovnávať</i> , ako jednotliví študenti zvládajú problémy <i>s násilím vo vzťahoch – šikanovanie, donucovanie, fyzické násilie</i>	15,67	0,00	3,37	3,10
	<i>kritizovať</i> charakter riešenia problémov <i>s národnosťou, jazykové a medzikultúrne problémy</i>	21,54	0,00	3,46	3,14
	<i>preferovať</i> účinnosť postupov pri zvládaní problémov <i>so zaradením začlenením sa do rôznych skupín, organizácií</i>	4,60	0,03	3,33	3,18
	<i>popisovať</i> spôsoby, akými študenti zvládajú svoje problémy <i>v rodinných vzťahoch</i>	12,32	0,00	3,27	3,05
	<i>rozoberať</i> zvládnutie problémov <i>s nadväzovaním kontaktov, vytváraním vzťahov</i>	7,00	0,01	3,36	3,20
	Súhrnné priemerné skóre - sociálne	31,48	0,00	3,39	3,14
V Ý C H - V Z D	<i>porovnávať</i> , ako jednotliví študenti zvládajú svoje problémy <i>s vyučujúcimi</i>	14,84	0,00	3,30	3,06
	<i>kritizovať</i> charakter riešenia problémov <i>s uplatňovaním sa v praxi</i>	0,90	0,35	3,00	2,94
	<i>analyzovať</i> charakter riešenia <i>neúspechu v štúdiu, nezvládnutého štúdia či problémov s presadením sa</i>	8,70	0,00	3,16	2,94
	<i>popisovať</i> spôsoby, ako študenti zvládajú svoje <i>dezilúzie, sklamania</i>	18,12	0,00	3,32	3,04
	<i>preverovať</i> účinnosť postupov zameraných na <i>zvládanie nevhodného správania v škole</i>	11,46	0,00	3,47	3,24
	<i>nastavovať zrkadlo</i> riešeniu problémov <i>s neúčastou na vyučovaní a vyhýbaním sa školským povinnostiam</i>	22,59	0,00	3,54	3,22
	<i>rozoberať</i> , ako študenti zvládajú <i>prispôsobenie sa prostrediu na vysokej škole</i>	17,47	0,00	3,40	3,36
	Súhrnné priemerné skóre - výchovno-vzdelávacie	30,15	0,00	3,30	3,07
Súhrnné priemerné skóre – HODNOTENIE A POSUDZOVANIE		31,32	0,00	3,29	3,07

Legenda: 1- subjekt „JA“, 2 – subjekt „OSTATNÍ“

Ku kľúčovým úlohám sociálnych pracovníkov patrí hodnotenie a posudzovanie životnej situácie klientov (napr. Navrátil, 2010). Ide o zložitý proces, v rámci ktorého využíva so-

ciálny pracovník sadu rôznych metodík a metód s cieľom v spolupráci s klientom identifikovať tzv. zákazku, ktorá bude v ďalšom poradenskom procese predmetom spolupráce. Inter-subjektové diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity pre indikátor (na úrovni) „HODNOTENIE A POSUDZOVANIE“ zobrazuje tabuľka č. 36. Na základe týchto údajov možno konštatovať, že v rámci celkového hodnotenia sú intersubjektové diferencie v hodnotení respondentov štatisticky významné ($p=0,00$, $F=31,32$). Namerané hodnoty súhrnného priemerného skóre vypovedajú o tom, že respondenti pri posudzovaní svojich potrieb – subjekt „JA“ ($M=3,29$) pripisovali pomoci sociálneho pracovníka na vysokej škole v rámci ktorej je potrebné hodnotenie a posudzovanie spôsobu, akým zvládajú svoje pôsobenie na škole a svoj život o niečo menší význam ako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí – subjekt „OSTATNÍ“ ($M=3,07$).

Vo vzťahu k jednotlivým subindikátorom (okruhom problémov) sa ako štatisticky významné prejavili všetky. Najväčšie intersubjektové diferencie boli namerané u subindikátora „SOCIÁLNE“ ($p=0,00$, $F=31,48$), združujúceho problémy súvisiace s narušením interakcií, či už vo vzťahu k iným ľuďom alebo k prostrediu. Následne u subindikátora „VÝCHOVNO-VZDELÁVACIE“ ($p=0,00$, $F=30,15$) združujúceho problémy vzťahujúce sa predovšetkým k škole a k školskému prostrediu. Najmenšie intersubjektové diferencie boli namerané u subindikátora „OSOBNÉ“ ($p=0,00$, $F=13,80$) združujúceho problémy vzťahujúce sa priamo k človeku.

V rámci jednotlivých operacionalizovaných položiek pre daný indikátor sa štatisticky významné diferencie prejavili u osemnástich z dvadsaťjeden položiek (posudzovaných problémov). Najväčšie intersubjektové diferencie sa prejavili pri hodnotení činnosti sociálneho pracovníka, v rámci ktorej je potrebné „rozoberať, ako študenti zvládajú stresy, nepokoj, nervozitu, neistotu“ ($p=0,00$, $F=25,12$) so skóre $M=3,44$ pre subjekt „JA“ a $M=3,11$ pre subjekt „OSTATNÍ“.

Naopak, najmenšie diferencie boli zaznamenané u činnosti sociálneho pracovníka, v rámci ktorej je potrebné „kritizovať charakter riešenia problémov s národnosťou, jazykové a medzikultúrne problémy“ ($p=0,35$, $F=0,90$) so skóre $M=3,00$ pre subjekt „JA“ a $M=2,94$ pre subjekt „OSTATNÍ“.

Namerané hodnoty priemerného skóre ponúkajú pohľad na hodnotenie jednotlivých subjektov. „Rozoberať, ako študenti zvládajú stresy, nepokoj, nervozitu, neistotu“ bolo v rámci hodnotenia respondentov najviac významné tak pri posudzovaní svojich potrieb - pre subjekt „JA“ ($M=2,77$) ako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí - pre subjekt „OSTATNÍ“ ($M=2,85$). Z uvedeného vyplýva, že respondenti – študenti univerzity sa vo svojom každodennom živote stretávajú so situáciami, ktoré u nich vyvolávajú napätie, záťaž či stres. Môže ísť napríklad o tlak povinností, časový deficit, tlak ohrozenia a iné. Pravdepodobne preto považujú respondenti aktivity odborníka zamerané na hodnotenie spôsobu akým zvládajú svoje pôsobenie na škole a svoj život za najviac významné. Následne rovnako významné pre oba subjekty bolo „kritizovať charakter riešenia problémov s uplatňovaním sa v praxi“ ($M=3,00$ pre subjekt „JA“ a $M=2,94$ pre subjekt „OSTATNÍ“). Výsledok naznačuje, že respon-

denti si už počas svojho štúdia uvedomujú súčasnú situáciu na trhu práce a preto aktivity odborníka - sociálneho pracovníka na škole, ktoré by im pomohli v plynulom prechode a zaradení sa do spoločenskej praxe považujú za dôležité. Zároveň sa nám ukazuje potreba rozšírenia služieb školskej sociálnej práce napr. o tréningy sociálnych zručností, ale aj v širšom slova zmysle posilnenie praktickej prípravy študentov. Na druhej strane, najmenej významné v rámci hodnotenia respondentov bolo pre subjekt „JA“ „*nastavovať zrkadlo riešeniu problémov s neúčastou na vyučovaní a vyhýbaním sa školským povinnostiam*“ (M=3,54) a pre subjekt „OSTATNÍ“ to bolo „*rozoberať, ako študenti zvládajú prispôbenie sa prostrediu na vysokej škole*“ (M=3,36). Oba posudzované problémy ktoré boli respondentmi hodnotené ako najmenej významné spomedzi ostatných sledovaných, spadajú do okruhu výchovno-vzdelávacích problémov (subindikátor „VÝCHOVNO-VZDLÁVACIE“), teda problémov vzťahujúcich sa predovšetkým k škole a školskému prostrediu. To, ako sa má študent v škole správať určujú pravidlá - školský poriadok, ktoré študenti zvyčajne dodržiavajú. Z tohto pohľadu sa javí ako prirodzené, že respondenti – študenti univerzity neprisudzujú najväčší význam práve problémom súvisiacim s vyhýbaním sa školským povinnostiam, avšak neznamená to, že ich považujú za rozhodne nevýznamné.

Poradie položiek (posudzovaných problémov) na základe významu, aký im respondenti vo svojom hodnotení pripisovali, je u ostatných sledovaných položiek rozdielne pri posudzovaní svojich potrieb - subjekt „JA“ a posudzovaní potrieb ostatných ľudí - subjekt „OSTATNÍ“. Vzhľadom k nameraným hodnotám priemerného skóre možno konštatovať, že v rámci všetkých operacionalizovaných položiek respondenti pri posudzovaní svojich potrieb boli viac kritický ako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí.

Výsledky spracovania empirických údajov umožňujú konštatovať, že *zistené prezentované údaje sú v súlade s predpokladom uvedeným v čiastkovej hypotéze 5.*

6.5.6. Intersubjektové diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity pre indikátor „ODBORNÝ ROZVOJ“

Čiastková hypotéza 6:

Predpokladáme, že hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity na úrovni odborného rozvoja sociálneho pracovníka je diferencované s ohľadom na subjekt.

Každý odborník, v našom prípade školský sociálny pracovník, by sa mal intenzívne venovať svojmu ďalšiemu odbornému rozvoju a rastu. Intersubjektové diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity pre indikátor (na úrovni) „ODBORNÝ ROZVOJ“ zobrazuje tabuľka č. 37. Z uvádzaných údajov vyplýva, že v

rámci celkového hodnotenia sú intersubjektové diferencie štatisticky významné ($p=0,01$, $F=7,80$). Vzhľadom k nameraným hodnotám súhrnného priemerného skóre možno konštatovať, že respondenti pri posudzovaní svojich potrieb – subjekt „JA“ ($M=2,98$) pripisovali ďalšiemu vzdelávaniu a odbornému rastu sociálneho pracovníka o niečo menší význam ako pri posudzovaní potrieb iných ľudí - subjekt „OSTATNÍ“ ($M=2,87$). Odborný rozvoj a celoživotné vzdelávanie je považované okrem iných profesií aj v profesii sociálnej práce za profesijnú etickú hodnotu. Neprekvapilo nás, že respondenti vyjadrili tak pri posudzovaní svojich potrieb, ako aj pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí pozitívne stanovisko k tejto funkcii sociálnych pracovníkov, keďže uvedené hodnoty patria k celospoločensky uznávaným hodnotám.

Tabuľka č. 37: Intersubjektové diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity pre indikátor „ODBORNÝ ROZVOJ“ (MANOVA)

ODBORNÝ ROZVOJ		F	p	M	
				– priemerné skóre	
				1	2
O S O B N É	<i>študuje</i> metódy zvládania <i>handicapov a chorôb pri štúdiu</i>	2,14	0,14	2,56	2,65
	<i>zbiera skúsenosti</i> ohľadne riešení problémov <i>s drogami , návykovým správaním</i>	0,09	0,77	2,76	2,74
	<i>koriguje</i> svoje postoje k zvládaniu <i>stresov, nervozity, napätia</i>	0,00	1,00	2,70	2,70
	<i>aplikuje najnovšie poznatky</i> o zvládaní rôznych <i>strát, prehier</i>	0,97	0,32	2,91	2,85
	<i>neustále napreduje</i> v schopnosti pomáhať pri <i>zvládaní úzkosti, depresii, strachu</i>	3,43	0,06	2,92	2,80
	<i>zvyšuje svoju kvalifikáciu</i> v zameraní na pomoc v prípadoch <i>sexuálneho, citového obťažovania či zneužívania</i>	3,74	0,05	2,99	2,86
	<i>vyvíja sa</i> ako špecialista na pomoc pri <i>traumách, nepríjemných zážitkoch, skúsenostiach</i>	1,08	0,30	2,91	2,84
	Súhrnné priemerné skóre - osobné	1,11	0,29	2,82	2,78
S O C I Á L N É	<i>zbiera skúsenosti</i> ohľadne riešení problémov, ktoré majú <i>národnostný, jazykový a medzikultúrny charakter</i>	5,22	0,02	3,20	3,05
	<i>koriguje</i> svoje postoje k zvládaniu <i>násilia vo vzťahoch - šikanovanie, donucovanie, fyzické násilie</i>	5,61	0,02	3,05	2,88
	<i>neustále napreduje</i> v schopnosti riešiť problémy <i>so zaraďovaním sa do skupín, organizácií</i>	3,37	0,07	3,10	2,97
	<i>aplikuje najnovšie poznatky</i> o riešení problémov <i>v rodinných vzťahoch</i>	6,61	0,01	2,98	2,81
	<i>študuje</i> metódy zvládania problémov <i>s nadväzovaním kontaktov s ľuďmi, vytváraním vzťahov</i>	1,73	0,19	3,10	3,01
	<i>vyvíja sa</i> ako špecialista na pomoc pri zvládaní problémov <i>vo vzťahoch s priateľmi, spolupracovníkmi, spolužiakmi</i>	0,79	0,38	3,03	2,96
	<i>zvyšuje si kvalifikáciu</i> v zameraní na <i>problémy v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote</i>	12,46	0,00	3,22	2,98
	Súhrnné priemerné skóre - sociálne	9,60	0,00	3,10	2,95
V Ý C H - V Z D	<i>aplikuje najnovšie poznatky</i> o zvládaní <i>neúspechu v štúdiu a schopnosti sa presadiť</i>	1,70	0,19	2,89	2,80
	<i>zvyšuje svoju kvalifikáciu</i> v zameraní na zvládanie <i>nehodného správania v škole</i>	5,15	0,02	3,12	2,97
	<i>zbiera skúsenosti</i> s riešením problémov <i>s prispôbením sa novým podmienkach na vysokej škole</i>	1,35	0,25	3,07	2,99
	<i>neustále napreduje</i> v schopnosti pomáhať pri zvládaní problémov <i>so zaraďením sa a uplatnením v praxi</i>	2,48	0,12	2,83	2,73
	<i>vyvíja sa</i> ako špecialista na pomoc pri častej <i>neúčasti na vyučovaní a vyhýbaní sa školským povinnostiam</i>	4,68	0,03	3,15	3,01
	<i>koriguje svoje postoje</i> k zvládaniu <i>dezilúzií, sklamaní</i>	7,34	0,01	3,04	2,86
	<i>študuje</i> metódy zvládania problémov <i>s vyučujúcimi</i>	1,03	0,31	2,90	2,84
	Súhrnné priemerné skóre - výchovno-vzdelávacie	10,29	0,00	3,02	2,89
Súhrnné priemerné skóre - ODBORNÝ ROZVOJ		7,80	0,01	2,98	2,87

Legenda: 1- subjekt „JA“, 2 – subjekt „OSTATNÍ“

Vo vzťahu k jednotlivým subindikátorom (okruhom problémov) sa štatisticky významné diferencie prejavili u dvoch z troch. Najväčšie intersubjektové diferencie boli namerané u subindikátora „VÝCHOVNO-VZDELÁVACIE“ ($p=0,00$, $F=10,29$) združujúceho problémy vzťahujúce sa predovšetkým k škole a školskému prostrediu a následne u subindikátora „SOCIÁLNE“ ($p=0,00$, $F=9,60$) združujúceho problémy súvisiace s narušením interakcií, či už vo vzťahu k iným ľuďom alebo k prostrediu. Štatisticky významné intersubjektové diferencie sa neprejavili u subindikátora „OSOBNÉ“ ($p=0,29$, $F=1,11$) združujúci problémy vzťahujúce sa priamo k človeku a k jeho prežívaniu.

Celkovo v rámci jednotlivých operacionalizovaných položiek pre indikátor sa štatisticky významné diferencie prejavili u ôsmich z dvadsaťjeden položiek (posudzovaných problémov). Najväčšie intersubjektové diferencie sa prejavili pri hodnotení významu odborného rozvoja sociálneho pracovníka, v rámci ktorého „*zvyšuje si kvalifikáciu v zameraní na problémy v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote*“ ($p=0,00$, $F=12,46$) so skóre $M=3,22$ pre subjekt „JA“ a $M=2,98$ pre subjekt „OSTATNÍ“. Naopak, žiadne intersubjektové diferencie sa neprejavili pri hodnotení významu odborného rozvoja, kde sociálny pracovník „*koriguje svoje postoje k zvládaniu stresov, nervozity, napätia*“ ($p=1,00$, $F=0,00$) so skóre $M=2,70$ pre subjekt „JA“ i „OSTATNÍ“. Následne najmenšie intersubjektové diferencie sa prejavili pri hodnotení významu odborného rozvoja, kde sociálny pracovník „*zbiera skúsenosti ohľadne riešení problémov s drogami, návykovým správaním*“ ($p=0,77$, $F=0,09$) so skóre $M=2,76$ pre subjekt „JA“ a $M=2,74$ pre subjekt „OSTATNÍ“.

Namerané hodnoty priemerného skóre ponúkajú pohľad na hodnotenie jednotlivých subjektov. Odborný rozvoj v rámci ktorého sociálny pracovník „*študuje metódy zvládania handicapov a chorôb pri štúdiu*“ bol respondentmi považovaný za najviac významný tak pri posudzovaní svojich potrieb - subjekt „JA“ ($M=2,56$) ako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí - subjekt „OSTATNÍ“ ($M=2,65$). Následne, pre oba subjekty bolo významné ďalšie vzdelávanie sociálneho pracovníka, v rámci ktorého „*koriguje svoje postoje k zvládaniu stresov, nervozity, napätia*“ ($M=2,70$ pre subjekt „JA“ i „OSTATNÍ“). Zaujímavým zistením je, že oba posudzované problémy boli považované respondentmi za najviac významné u všetkých sledovaných indikátorov. Z prezentovaných výsledkov je evidentné, že respondenti by najviac uvítali pomoc odborníka – sociálneho pracovníka pri prekonávaní a zvládaní osobných problémov, predovšetkým záťažových situácií vyvolaných rôznymi životnými udalosťami. Na druhej strane, za najmenej významné pri hodnotení svojich potrieb považovali respondenti ďalšie vzdelávanie sociálneho pracovníka v rámci ktorého „*zvyšuje si kvalifikáciu v zameraní na problémy v intímnych vzťahoch a sexuálnom živote*“ ($M=3,22$) a pri hodnotení potrieb ostatných ľudí, ďalšie vzdelávanie, v rámci ktorého sociálny pracovník „*zbiera skúsenosti ohľadne riešení problémov, ktoré majú národnostný, jazykový a medzikultúrny charakter*“ ($M=3,05$). Spoločným znakom týchto posudzovaných problémov je, že sa týkajú interakcií a vzťahov. Aj keď im bol respondentmi prikladaný najmenší význam, neznamená to, že pomoc zameranú na ich riešenie považujú za rozhodne nevýznamnú, či dokonca nepotrebnú. Toto tvrdenie potvrdzujú aj namerané hodnoty priemerných skóre, ktoré sa pohybujú

v pozitívnom spektre 7-stupňovej škály .

Poradie položiek - posudzovaných problémov na základe významu, aký im respondenti vo svojom hodnotení pripisovali, je u ostatných sledovaných položiek rozdielne pri posudzovaní svojich potrieb - pre subjekt „JA“ a posudzovaní potrieb ostatných ľudí - subjekt „OSTATNÍ“. Namerané hodnoty priemerných skóre vypovedajú, že v rámci všetkých operacionalizovaných položiek respondenti pri posudzovaní svojich potrieb pripisovali odbornému rozvoju sociálneho pracovníka o niečo menší význam, ako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí.

Výsledky spracovania empirických údajov umožňujú konštatovať, že *zistené a prezentované údaje sú v súlade s predpokladom uvedeným v čiastkovej hypotéze 6.*

Hlavným cieľom tejto časti analýzy bolo zistiť intersubjektové diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity. Išlo o porovnanie hodnotenia respondentov vo vzťahu k jednotlivým subjektom, čím boli zároveň testované stanovené hypotézy. V rámci hodnotenia potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity s ohľadom na subjekt sa hlavná hypotéza, teda predpoklad, že hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity je diferencované s ohľadom na subjekt, a tiež čiastkové hypotézy (až na hypotézu č. 1), výskumom potvrdili. Nepotvrdila sa čiastková hypotéza č. 1, teda predpoklad, že hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity na úrovni plánovania je diferencované s ohľadom na subjekt. Možno skonštatovať, že výsledky hodnotenia respondentov poukazujú na určité rozdiely v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity pri posudzovaní svojich potrieb – subjekt „JA“ a posudzovaní potrieb ostatných ľudí – subjekt „OSTATNÍ“. Namerané hodnoty súhrnných priemerných skóre vypovedajú o tom, že respondenti pri posudzovaní svojich potrieb boli viac kritickí, ako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí a to u všetkých sledovaných indikátorov.

7. Zhrnutie výskumných zistení a diskusia

Empirická analýza zameraná na skúmanie charakteru potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity odhalila niekoľko zistení, ktoré môžu pomôcť pri etablovaní školskej sociálnej práce do prostredia slovenských vysokých škôl.

Cieľom empirickej analýzy bolo zistiť charakter potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity. K tomuto zisteniu sme sa snažili dopracovať prostredníctvom metód deskriptívnej štatistiky (štandardná odchýlka, rozptyl, priemer), jednofaktorovej analýzy rozptylu ONEWAY, multidimenzionálnej analýzy rozptylu MANOVA (v systéme opakovaného merania pre intersubjektový faktor – SUBJEKT s variantmi 1. JA a 2. OSTATNÍ LUDIA), testov reliability pre viacpoložkové otázky.

Hlavná hypotéza, teda predpoklad, že hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity je diferencované s ohľadom na subjekt sa potvrdila. Hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity vnímame ako východisko pre budúci výskum a presadzovanie etablovania sociálnej práce vo vysokoškolskom prostredí.

Hodnotených bolo šesť indikátorov, resp. úrovní potenciálu školskej sociálnej práce (ktoré predstavujú funkcie školskej sociálnej práce) - PLÁNOVANIE, PORADENSTVO, KONZULTÁCIE, KOORDINOVANIE, HODNOTENIE A POSUDZOVANIE, ODBORNÝ ROZVOJ. Každý z týchto indikátorov bol štruktúrovaný do systému troch subindikátorov (okruhov problémov) – OSOBNÉ, SOCIÁLNE A VÝCHOVNO-VZDELÁVACIE. Diferencie v tomto hodnotení poskytli obraz o záujmoch a potrebách respondentov - študentov Technickej univerzity v Košiciach, s ohľadom na ich sociálno-demografické charakteristiky a tiež s ohľadom na subjekt.

V rámci hodnotenia potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity s ohľadom na sociálno-demografické charakteristiky sa predpoklad, že záujem a potreby respondentov budú odlišne vnímané vzhľadom na ich sociálno-demografické charakteristiky, potvrdil iba u niektorých z indikátorov:

- Ako štatisticky významné diferencie sa ukázali interpohlavné diferencie, a to v celkovom hodnotení a v hodnotení troch zo šiestich indikátorov - „KONZULTÁCIE“, „KOORDINOVANIE“ a „ODBORNÝ ROZVOJ“. Celkovo možno konštatovať, že u všetkých sledovaných indikátorov bolo hodnotenie u žien menej kritické ako u mužov.
- Štatisticky významné diferencie sa rovnako prejavili v hodnotení respondentov s ohľadom na ich vzťah k viere a náboženstvu, a to v celkovom hodnotení a v hodnotení štyroch zo šiestich indikátorov - „PLÁNOVANIE“, „PORADENSTVO“, „HODNOTENIE A POSUDZOVANIE“ a „ODBORNÝ ROZVOJ“. U všetkých sledovaných indikátorov celkovo najmenej kritický postoj prezentovali veľmi silne veriaci respondenti a následne veriaci respondenti. Na druhej strane, najviac kritický postoj prezentovali respondenti, ktorí nie sú veriacimi a následne respondenti sympatizujúci s vierou.
- Diferencie v hodnotení respondentov s ohľadom na ich vek neboli v celkovom hodnotení štatisticky významné. Štatisticky významné diferencie sa však prejavili v hodnotení dvoch zo šiestich indikátorov, a to „PORADENSTVO“ a „KOORDINOVANIE“. Celkovo najmenej kritický postoj u všetkých sledovaných indikátorov zaujali respondenti spadajúci do vekovej kategórie 22-25 rokov a naopak, najviac kritický postoj zaujali respondenti spadajúci do vekovej kategórie nad 26 rokov.
- Štatisticky významné diferencie sa nepotvrdili v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity s ohľadom na typ strednej školy, ktorú respondenti ukončili, s ohľadom na to, či respondenti v minulosti absolvovali nejakú formu sociálneho, psychologického alebo iného poradenstva a tiež s ohľadom na veľkosť respondentovho miesta trvalého bydliska.

V rámci hodnotenia potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity

s ohľadom na subjekt sa hlavná hypotéza, teda predpoklad, že hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity je diferencované s ohľadom na subjekt a tiež čiastkové hypotézy (až na hypotézu č. 1) výskumom potvrdili. Nepotvrdila sa čiastková hypotéza č. 1, teda predpoklad, že hodnotenie potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity na úrovni plánovania je diferencované s ohľadom na subjekt. Hodnotenie oboch subjektov cez jednotlivé indikátory (úrovne), poukazuje na to, že:

- Ďalší odborný rozvoj a rast sociálneho pracovníka - „ODBORNÝ ROZVOJ“ bol respondentmi považovaný za najviac významný pri posudzovaní svojich potrieb – subjekt „JA“, ako aj pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí – subjekt „OSTATNÍ“. Neprekvapilo nás, že respondenti zaujali k tejto funkcii sociálnych pracovníkov pozitívne stanovisko, keďže odborný rozvoj a celoživotné vzdelávanie patria k celospoločensky uznávaným hodnotám (nie len na Slovenku).
- Plánovanie a predbežná príprava programu pre poskytovanie pomoci svojim klientom - „PLÁNOVANIE“ bolo hodnotené respondentmi ako v poradí druhá najvýznamnejšia činnosť (funkcia) sociálneho pracovníka rovnako pre oba subjekty. Z prezentovaných výsledkov je evidentné uvedenie respondentov, že plánovanie je procesom, pri ktorom dochádza k formulovaniu cieľov a k určeniu vhodných metód a postupov na ich dosiahnutie. Preto je plánovanie považované za základnú východiskovú funkciu školskej sociálnej práce. Školský sociálny pracovník poskytuje vstupy pre plánovanie a vyhodnocovanie programov a prispieva k rozvoju úseku a celosystémovej politiky.
- Konzultačnej a poradenskej pomoci pripisovali respondenti približne rovnaký význam a to tak pri posudzovaní svojich potrieb ako aj potrieb ostatných ľudí. Výsledky naznačujú, že respondenti sa vo svojom každodennom živote vyrovnávajú s rôznymi životnými situáciami, pričom tie ktoré pociťujú ako záťažové sú ochotní prekonať za pomoci sociálneho pracovníka. Prednosťou sociálneho poradenstva je práve jeho komplexnosť a zameranie sa nielen na vnútorné prežívanie človeka, či jeho sociálne vzťahy, ale napríklad aj na sociálno-ekonomickú a právnu dimenziu riešených životných situácií. Konzultačná pomoc sociálneho pracovníka sa zas zameriava na kognitívnu stránku osobnosti, čo ju odlišuje od komplexnejšieho poradenstva. Hodnoty priemerných skóre poukazujú, že respondenti pociťujú potrebu pravdivých a vecne správnych informácií pri riešení svojich problémov.
- Najmenší význam pri posudzovaní svojich potrieb pripisovali respondenti hodnoteniu spôsobu, akým študenti zvládajú svoje pôsobenie na škole a svoj život - „HODNOTENIE A POSUDZOVANIE“. Pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí to bolo, koordinovanie postupov s viacerými odborníkmi pri riešení niektorých problémov - „KOORDINOVANIE“. Aj keď respondenti týmto indikátorom - funkciám školskej sociálnej práce pripisovali najmenší význam spomedzi ostatných sledovaných, neznamená to, že ich považujú za rozhodne nevýznamné. Toto tvrdenie potvrdzujú aj namerané hodnoty priemerných skóre, ktoré sa pohybujú v pozitívnom spektre 7- stupňovej škály. Výsledky poukazujú na

skutočnosť, že respondenti si uvedomujú komplexnosť ich životných problémov a skutočnosť, že ich riešenie vyžaduje intervencie viacerých odborníkov a pracovníkov.

Celkovo možno konštatovať, že v rámci hodnotenia potenciálu školskej sociálnej práce na univerzite s ohľadom na subjekt, boli respondenti u všetkých sledovaných indikátorov pri posudzovaní svojich potrieb viac kritickí, ako pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí. To vypovedá o *odlišnom hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity s ohľadom na subjekt*, čím sa potvrdila hlavná hypotéza.

Charakter potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity sme sledovali aj prostredníctvom metód *deskriptívnej štatistiky*, kde sme získali prehľad základných zistení pre indikátory, subindikátory, ako aj jednotlivé operacionalizované položky a to pre subjekt „JA“ a subjekt „OSTATNÍ“. Dospeli sme k trom dôležitým zisteniam, ktoré možno charakterizovať ako kľúčové pre ďalšiu prácu v tejto sfére:

1. Existujú určité problémy, ktoré respondenti zhodne, pre všetky indikátory a pre všetky (oba) subjekty považujú za najviac významné a za najmenej významné. Respondenti považovali za najviac významné problémy, pri riešení ktorých deklarovali záujem o spoluprácu so sociálnym pracovníkom súvisiace:

- so zvládaním hendicapov a chorôb,
- so zvládaním stresu, napätia a nervozity,
- so zvládaním úzkosti, depresii a strachu,
- so zaradením a uplatnením sa v praxi.

Z prezentovaných výsledkov výskumu je tiež evidentné, že respondenti by uvítali služby školskej sociálnej práce v rámci ktorých by aktivity sociálneho pracovníka boli zamerané na pomoc pri zvládaní osobných problémov, najmä záťažových situácií. Rovnako je evidentné, že respondenti si už počas svojho štúdia na vysokej škole uvedomujú súčasnú situáciu na trhu práce a deklarujú záujem o aktivity sociálneho pracovníka, ktoré by im pomohli v plynulom prechode a zaradení sa do spoločenskej praxe.

Výsledky výskumu poukazujú, že respondenti považujú za najmenej významné pôsobenie odborníka pri riešení problémov súvisiacich:

- so zvládaním intímnych vzťahov a sexuálnym životom,
- národnostnej, jazykovej a medzikultúrnej povahy,
- s nevhodným správaním v škole,
- s častou neúčastou na vyučovaní a neplnení si školských povinností

Poznamenávame, že aj keď respondenti týmto problémom prikladali najmenší význam spomedzi všetkých ostatných, namerané hodnoty priemerných skóre poukázali na skutočnosť, že respondenti sa k nim nestavajú odmietavo a nepovažujú ich za rozhodne ne významné - namerané hodnoty sa pohybovali v pozitívnom spektre 7-stupňovej škály.

Deklarovaná významnosť vybraných problémov korešponduje so špecifikami vysokoškolákov – cieľovej skupiny sociálnych pracovníkov (bližšie v kapitole 3.3). Zároveň ukazuje potrebu rozšírenia poradenských služieb vysokej školy napr. o tréningy sociálnych zručností, ale aj v širšom zmysle posilnenie praktickej prípravy študentov.

2. Respondenti v rámci hodnotenia jednotlivých indikátorov považovali za najviac významné problémy spadajúce do okruhu osobných problémov – subindikátor „OSOBNÉ“, čo znamená, že za najviac významné považovali problémy vzťahujúce sa priamo k človeku. Následne za významné považovali problémy spadajúce do okruhu výchovno-vzdelávacích problémov - subindikátor „VÝCHOVNO-VZDELÁVACIE“, teda problémy súvisiace so školou, školským prostredím a vzdelávaním. Za najmenej významné boli považované problémy spadajúce do okruhu sociálnych problémov - subindikátor „SOCIÁLNE“. To znamená, že za najmenej významné boli respondentmi považované problémy súvisiace s narušením interakcií, či už vo vzťahu k iným ľuďom alebo k prostrediu. Táto postupnosť bola rovnaká tak pri posudzovaní svojich potrieb - subjekt „JA“, ako aj pri posudzovaní potrieb ostatných ľudí - subjekt „OSTATNÍ“, a to u všetkých sledovaných indikátorov.

Konštatujeme, že výsledky výskumu nie sú prekvapujúce, práve vzhľadom na špecifické potreby vysokoškolských študentov. Respondenti – študenti prezenčnej formy štúdia ešte nedisponujú dostatkom životných a pracovných skúseností, a preto aj ich obavy a neistoty súvisia najmä s vyrovnávaním sa s daným vývinovým obdobím, nadväzovaním a udržiavaním interpersonálnych, najmä partnerských vzťahov, vyrovnávaním sa s pocitmi a potrebou autonómie, nezávislosti a slobody. V oblasti výchovno-vzdelávacích problémov predpokladáme, že príčinou deklarovanej významnosti je pomerne radikálna zmena charakteristík vysokoškolského prostredia v porovnaní so strednou školou. Vyššie nároky spojené so zodpovednosťou, samostatnosťou a potrebou plánovania plnenia školských povinností, vyžadujúce si okrem iného sebadisciplínu a schopnosť správne si nastaviť priority, vyvolávajú potrebu spolupráce s odborníkom. Vzhľadom na ponúkanú charakteristiku „sociálnych“ problémov nie je prekvapujúce, že sa ukázali ako relatívne najmenej významné. Respondenti v danom veku ešte nevystupujú v roli rodičov, t.j. osôb s hlavnou zodpovednosťou za rodinné a partnerské vzťahy.

3. Hodnoty priemerných skóre všetkých položiek operacionalizovaných pre indikátory ako aj hodnoty súhrnných priemerných skóre jednotlivých indikátorov sa pohybujú v pozitívnom spektre 7-stupňovej škály, čo poukazuje na pozitívnu orientáciu respondentov pre potenciál školskej sociálnej práce v prostredí univerzity. Tento postoj respondentov odzrkadľuje aj súhrnné priemerné skóre pre potenciál školskej sociálnej práce v prostredí univerzity ($M= 3,14$).

Za najvýznamnejší výsledok realizovaného výskumu považujeme zistenie, že respondenti zaujali pozitívny postoj k téme výskumu. Prejavil sa v minimálnom počte nesprávne vyplnených dotazníkov, ako aj v záujme o výsledky výskumu. Napriek tomu, že sociálna práca v prostredí slovenských vysokých škôl je nerozpoznanou a neexistujúcou profesiou, výsledky výskumu poukazujú na jej potenciál. Respondenti majú najmä záujem o pomoc pri riešení osobných problémov, čo podľa nášho názoru zodpovedá charakteristike tejto cieľovej skupiny. Z navrhovaných služieb sociálneho pracovníka respondenti považujú za významné konzultácie a poradenstvo. Ukázalo sa, že respondenti očakávajú, že služby budú poskyto-

vané odborníkmi a budú plánované. Výskum preukázal diferencie v hodnotení potenciálu školskej sociálnej práce s ohľadom na sociálno-demografické charakteristiky, predovšetkým s ohľadom na vzťah respondentov k viere a náboženstvu a ich pohlavie.

Odporúčania pre prax

Prínos tejto štúdie vidíme v teoretickej analýze súčasných poznatkov o školskej sociálnej práci, ako aj v aktuálnom zmapovaní potenciálu školskej sociálnej práce v prostredí univerzity. Vychádzajúc z empirických zistení, formulujeme odporúčania pre teóriu a prax školskej sociálnej práce na slovenských univerzitách, z ktorých niektoré budeme realizovať priamo v praxi:

Odporúčania – záväzky výskumníčky:

- Informovať vedenie univerzity o zistených skutočnostiach vyplývajúcich z výskumu.
- Publikovať výskumné zistenia v slovenských aj zahraničných odborných periodikách z oblasti pedagogiky a sociálnej práce.
- Publikovať v univerzitných časopisoch populárnou formou výsledky výskumu a propagovať a argumentovať ideu zavedenia pracovnej pozície školského sociálneho pracovníka aj v univerzitnom školstve.
- Inicovať organizovanie odborného seminára s medzinárodnou účasťou o školskej sociálnej práci v SR.

Odporúčania pre Technickú univerzitu v Košiciach:

- Zaviesť pracovnú pozíciu školského sociálneho pracovníka a vymedziť jeho role. Navrhujeme, aby školský sociálny pracovník zastával vo vzťahu ku klientom rolu
 - *konzultanta* - školský sociálny pracovník poskytuje konzultácie a ďalšie doškoľovanie pre študentov, učiteľov i zamestnancov a zaoberá sa vzájomnou výmenou informácií s komunitnými agentúrami,
 - *poradcu* - v rámci poskytovania poradenstva a intervencie školský sociálny pracovník využíva vhodné metódy sociálnej práce v situáciách ovplyvňujúcich študentov vzdelávací pokrok,
 - *koordinátora* - školský sociálny pracovník slúži ako sprostredkovateľ medzi domovom - školou - komunitou a podporuje efektívne využitie zdrojov a podporuje pozitívny vzťah s rôznorodou verejnosťou.
 - *hodnotiteľa a posudzovateľa* - školský sociálny pracovník hodnotí, teda analyzuje, rozoberá, porovnáva spôsob akým študenti zvládajú svoje pôsobenie na škole i svoj život.
- Ďalej navrhujeme, aby sa činnosť školského sociálneho pracovníka zameriavala rovnako na
- *plánovanie aktivít* - školský sociálny pracovník poskytuje vstupy pre plánovanie programov a prispieva k rozvoju úseku i celosystémovej politiky,

- *ďalší odborný rozvoj a rast sociálneho pracovníka* - školský sociálny pracovník poskytuje dôkaz o profesionálnom rozvoji a dodržiava etický kódex.
- Služby školského sociálneho pracovníka ponúknuť
 - študentom denného štúdia na všetkých stupňoch štúdia,
 - študentom externého štúdia na všetkých stupňoch štúdia,
 - zamestnancom univerzity.
- Novú pracovnú pozíciu obsadiť kvalifikovaným sociálnym pracovníkom (2. stupeň vysokoškolského štúdia s min. 3- ročnou praxou v praxi sociálnych služieb alebo v oblasti školstva).
- Vytvoriť pracovné podmienky pre výkon školskej sociálnej práce (kancelária a jej technické vybavenie).
- Zaradiť pracovnú pozíciu školského sociálneho pracovníka do organizačnej štruktúry. Na Technickej univerzite v súčasnosti existuje študentské informačné a poradenské centrum, bezbariérové centrum a centrum protidrogových a poradenských služieb. Všetky fungujú ako samostatné organizačné jednotky. Navrhujeme zlúčiť tieto tri pracoviská do jedného centra zameraného na pomoc študentom v rôznych oblastiach, v rámci ktorého by bola zriadená pozícia školského sociálneho pracovníka. Toto pracovisko by bolo celoškolským pracoviskom patriacim pod Rektorát – Úsek vzdelávania.
- V rámci výkonu školskej sociálnej práce na univerzite sa zamerať na riešenie okruhu osobných, sociálnych a výchovno-vzdelávacích problémov.
- Pri riešení vyššie uvedených okruhov problémov využívať metódy sociálnej práce, rešpektovať etické profesijné hodnoty sociálnej práce, ako aj najnovšie vedecké poznatky v tejto aplikovanej oblasti sociálnej práce.
- V rámci riešenia problémov spadajúcich do okruhu osobných problémov sa zamerať predovšetkým na problémy
 - so zvládaním hendicapov a chorôb,
 - so zvládaním stresu, napätia a nervozity,
 - so zvládaním úzkosti, depresii a strachu,
- V rámci riešenia problémov spadajúcich do okruhu sociálnych problémov sa zamerať predovšetkým na problémy
 - so zvládaním rôznych foriem násilia vo vzťahoch,
 - súvisiace so zvládaním rodinných vzťahov,
 - súvisiace so zvládaním problémov vo vzťahoch s priateľmi, spolužiakmi, spolupracovníkmi,
 - s vytváraním nových vzťahov.
- V rámci riešenia problémov spadajúcich do okruhu výchovno-vzdelávacích problémov sa zamerať predovšetkým
 - na problémy so zaradením a uplatnením sa v praxi,

- na riešenie neúspechov v štúdiu,
 - na riešenie problémov s vyučujúcimi,
 - na zvládnutie problémov s prispôbením sa novému prostrediu vysokej školy.
- V rámci riešenia problémov so zaradením sa a uplatnením v praxi - ponúknuť nácvik a rozvoj predovšetkým sociálnych zručností, ktoré pomôžu študentovi so zaradením a uplatnením sa v spoločenskej praxi. Výcvik je možné zrealizovať v spolupráci s katedrou spoločenských vied. Katedra spoločenských vied disponuje podľa našich vedomostí dvoma kvalifikovanými trénermi sociálnych zručností. Táto činnosť by mohla byť financovaná aj z Európskych grantov.